

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

Aika 15.12.2025 09:00 - 14:52

Kokous keskeytettiin ruokailutauon ajaksi klo 11.25-12.50

Paikka Kaupungintalo, valtuustosali

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Osallistujat	McCarron Francis	puheenjohtaja	poissa klo 13.26-13.29
	Kari Mika	I vpj.	saapui klo 9.27 § 134 käsittelyn aikana, poistui klo 11.25
	Pakkanen Lasse	II vpj.	toimi puheenjohtajana klo 13.26-13.29 § 134 sekä klo 14.47-14.51
	Aaltonen Kalle	valtuutettu	poissa klo 12.50-13.00 § 134 käsittelyn aikana
	Al-Hajj Abdulhafedh	valtuutettu	
	Arvaja Pertti	valtuutettu	
	Basboga Alettin	valtuutettu	
	Bruneau Milla	valtuutettu	
	Elomaa Ville-Veikko	valtuutettu	saapui klo 12.50 ruokailutauon jälkeen § 134
	Falk Sonja	valtuutettu	
	Granlund Saija	valtuutettu	
	Halme Juha	valtuutettu	
	Heikkinen Minna	valtuutettu	saapui klo 12.50 ruokailutauon jälkeen § 134
	Jaatinen Satu	valtuutettu	

Kaikkonen Jouni	valtuutettu	saapui klo 12.50 ruokailutauon jälkeen § 134
Kamula Markku	valtuutettu	
Karjalainen Pasi	valtuutettu	
Kastehelmi Minerva	valtuutettu	
Kauko Niko A.	valtuutettu	
Koivistoinen Tiina	valtuutettu	
Komu Pekka	valtuutettu	
Korhonen Seppo	valtuutettu	
Laakso Jetta	valtuutettu	saapui klo 12.50 ruokailutauon jälkeen § 134
Lampinen Minna	valtuutettu	saapui klo 11.17 § 134 käsittelyn aikana
Laukka Tuisku	valtuutettu	
Lehto Rami	valtuutettu	
Lientola Elisa	valtuutettu	poistui klo 12.25 § 134 käsittelyn aikana
Lindqvist Marko	valtuutettu	
Lindroos Mikko	valtuutettu	
Loponen Marjo	valtuutettu	saapui klo 12.50 ruokailutauon jälkeen § 134
Majaniemi Salla	valtuutettu	
Markkanen Marju	valtuutettu	
Mäkinen Sanna	valtuutettu	
Nurminen Pasi	valtuutettu	
Pikkarainen Harri	valtuutettu	
Putula Toni	valtuutettu	
Puusaari Riina	valtuutettu	

Pääatalo Oskari	valtuutettu	
Rahkonen Hannu	valtuutettu	saapui klo 11.05 § 134 käsittelyn aikana
Rautapää Teresa	valtuutettu	saapui klo 13.22 § 134 käsittelyn aikana
Rive Sami	valtuutettu	
Rostedt Juha	valtuutettu	
Ruhberg Jukka	valtuutettu	
Ruuska Sinikka	valtuutettu	
Sairomaa Tomi	valtuutettu	
Salakka Helena	valtuutettu	
Seesvaara Eero	valtuutettu	
Sorsa Tuomas	valtuutettu	
Tapiola Juha	valtuutettu	
Uosukainen Kimi	valtuutettu	
Vaara Ulla	valtuutettu	
Viinikka Anneli	valtuutettu	saapui klo 12.50 ruokailutauon jälkeen § 134
Virrankorpi Janne	valtuutettu	
Virta Sanna	valtuutettu	
Säteri Sanna	varavaltuutettu	valtuutettu Siru Heromaa-Karjalaisen tilalla
Smolander Lea	varavaltuutettu	valtuutettu Sari Niinistön tilalla
Tuomi Maarit	varavaltuutettu	valtuutettu Mira Niemisen tilalla
Jafar Abdulkader	varavaltuutettu	valtuutettu Jetta Laakson tilalla klo 9.00-12.50 ja valtuutettu Roosa Rusasen tilalla klo 12.50-14.52

Suonpää Jouni	varavaltuutettu	valtuutettu Jani Walleniuksen tilalla klo 9.00-11.25
Ruuska Milla	varavaltuutettu	valtuutettu Roosa Rusasen tilalla klo 9.00-11.25
Gladostsuk Maksim	varavaltuutettu	valtuutettu Minna Lampisen tilalla klo 9.00-11.17
Härmä Tatu	varavaltuutettu	valtuutettu Anneli Viinikan tilalla klo 9.00-11.25
Lempinen Kari	varavaltuutettu	saapui valtuutettu Mika Karin tilalle klo 12.50
Erka Mika	varavaltuutettu	valtuutettu Teresa Rautapään tilalla klo 9.00-13.22
Kiljunen Raimo	varavaltuutettu	valtuutettu Hannu Rahkosen tilalla klo 9.00-11.05
Taipale Esko	varavaltuutettu	valtuutettu Minna Heikkisen tilalla klo 9.00-11.25
Pälli Markus	varavaltuutettu	valtuutettu Jani Walleniuksen tilalla klo 12.50-13.49
Vahter Merja	varavaltuutettu	valtuutettu Jani Walleniuksen tilalla klo 13.50-14.52
Saastamoinen Aija-Riitta	varavaltuutettu	valtuutettu Jouni Kaikkosen tilalla klo 9.00-11.25
Heinilä Krista	varavaltuutettu	saapui valtuutettu Elisa Lientolan tilalle klo 12.50
Toefer Johannes	varavaltuutettu	valtuutettu Marjo Loposen tilalla klo 9.00-11.25
Päivä Matias	varavaltuutettu	valtuutettu Ville-Veikko Elomaan tilalla klo 9.00-11.25

Sinkkonen Eliel	nuorisovaltuuston edustaja	
Kyynäräinen Niko	kaupunginjohtaja	
Laavi Elina	elinvoimajohtaja	
Jämsén Virve	vs. sivistysjohtaja	poistui esteellisenä klo 9.18- 9.25 § 130 käsittelyn ajaksi
Alho Olli	kaupunkikehitysjohtaja	
Keitaanranta Mira	henkilöstöjohtaja / konsernihallinnon johtaja	
Virkkunen Pekka	lakiasiaintohtaja	
Hämäläinen Veera	viestintäjohtaja	
Mörsky Tiina	talousjohtaja	
Helin Kati	laskentapäällikkö	etänä
Markkola Katja	controller	etänä
Takala Terhi	valmistelusihteeri	
Kovero Anniina	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä	

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Poissa	Nieminen Mira	III vpj.	
	Heromaa-Karjalainen Siru	valtuutettu	
	Niinistö Sari	valtuutettu	
	Rusanen Roosa	valtuutettu	
	Wallenius Jani	valtuutettu	

Francis McCarron

Anniina Kovero

Lasse Pakkanen

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Satu Jaatinen

Pasi Karjalainen

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa

<http://www.lahti.fi> 19.12.2025

Anniina Kovero

hallintojohtaja

§	Otsikko	Sivu
§ 123	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	8
§ 124	Pöytäkirjan tarkastajat	9
§ 125	Valtuustoaloite kauniimman Lahden puolesta	10
§ 126	Valtuustoaloite: Poikien koulumenestyksen ja hyvinvoinnin tukeminen Lahden perusopetuksessa	19
§ 127	Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus A-2873b, Kujala, Kerinkallio, Ämmälä (Pippon eteläosa)	34
§ 128	Eron myöntäminen Hannu Kaasiselle kiinteistötoimitusten uskotun miehen tehtävästä ja uuden jäsenen valitseminen	45
§ 129	Talousarviomuutoksia vuoden 2025 talousarvioon	48
§ 130	Sivistysjohtajan viran täyttäminen	52
§ 131	Asemakaavaehdotus ja asemakaavan muutosehdotus A-2916a Kolava, Karistonrinne sekä siihen liittyvä tonttijakoehdotukset M-25-(128–139)	56
§ 132	Asemakaavaehdotus A-2842a Kolava, Karistonmäki sekä siihen liittyvät tonttijakoehdotukset M-25-119 ja M-25-(123–127)	80
§ 133	Lisäys kaupunginvaltuuston v. 2026 seminaaripäiviin	103
§ 134	Lahden kaupungin vuoden 2026 talousarvio sekä vuosien 2026-2028 taloussuunnitelma	106
§ 135	Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet	131

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 123

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Tämän kokouksen kokouskutsu oli julkaistu Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa 10.12.2025. Kokouskutsu oli mainittuna päivänä toimitettu valtuutetuille sekä niille, joilla hallintosäännön mukaisesti on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Kun lisäksi nimenhuudossa todettiin saapuvilla olevan 58 valtuutettua, kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan puhe

Kokouksen lopussa kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Francis McCarron piti valtuustovuoden päättäjäispuheen ja toivotti kaikille hyvää ja levollista joulun aikaa ja toivotti hyvää uutta vuotta. Valtuuston II varapuheenjohtaja Lasse Pakkanen kiitti kaupunginvaltuutettujen puolesta kaupunginvaltuuston puheenjohtajaa kuluneesta valtuustovuodesta sekä toivotti puheenjohtajalle ja hänen läheisilleen rauhaa ja hyvää joulua.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja
Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

nro 10

§ 124

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin valtuutetut Satu Jaatinen ja Pasi Karjalainen.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 125

Valtuustoaloite kauniimman Lahden puolesta

2747/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

kaupunginarkkitehti Johanna Palomäki p. 050 387 8715

kaupunkikuva-arkkitehti Armi Patrikainen p. 050 398 5114 l

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.12.2025

§ 355

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 18.11.2025

§ 128

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunkikehitysjohtaja Alho Olli

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Valtuutettu Niko A. Kauko ja kahdeksan muuta valtuutettua 9.6.2025:

”Suomessa on jo pitkään eletty rakentamisen suhteen funktionaalisuuden aikaa eli rakentamisessa on otettu huomioon pääasiassa ainoastaan rakennuksen toiminnallisuus ja tarkoituksenmukaisuus. Tämä moderni ”brutalismiksikin” sanottu arkkitehtuurin aikakausi on johtanut siihen, että laatikkomaiset ja mitäänsanomattomat rakennukset ovat aneuttaneet kaupunkikuvaa ympäri Suomen. Tätä kaupunkikuvan rumentumista on toisesta päästä vauhdittanut vanhojen arvorakennusten purkaminen.

Tällä funktionalismin valtakaudella on täysin unohdettu se, että arkkitehtuurin kauneus on erittäin tärkeä elinvoima-, viihtyvyys- ja vetovoimatekijä kaupungille. Tosiasia on, että ihmiset haluavat sekä asua kauniissa kaupungissa että muuttaa sellaiseen. Lähes jokainen haluaa tehdä omasta kodistaan kauniin ja onkin ymmärrettävä, että kaupunki on meidän yhteinen kotimme ja siksi sen kauneudesta pitäisi huolehtia myös. Arkkitehtuuri on kaupungin ulkonäön suhteen keskeinen ja pysyvä tekijä ja siksi arkkitehtuuriin suhtautuminen on asia, jonka suhteen Lahdessa ja koko Suomessakin tarvitaan perustavanlaatuinen muutos.

Elinympäristön kauneus ja sitä myöten myös viihtyisyys olisivat Suomessa aivan toista luokkaa, jos nykyarkkitehtuurissa panostettaisiin myös ulkonäköön pelkän käytännöllisyyden sijasta. Suomen kaupungeissa kauniit rakennukset ovat lähes poikkeuksetta vanhoja, kuten esimerkiksi oma kaupungintalomme, eli meidän päättäjien pitäisi rohkeasti haastaa itseämme ja kysyä, että mikä nykyajassa on vialla, kun emme enää halua rakentaa kaupunkilaisten silmää miellyttäviä rakennuksia? Kauniimpaan arkkitehtuuriin panostamisesta saadaan tavattomasti erilaisia merkittäviä hyötyjä, joita listataan tässä:

- Se tuottaa esteettistä iloa ja mielihyvää. Kaunis arkkitehtuuri herättää positiivisia tunteita ja voi inspiroida, rauhoittaa tai piristää. Se lisää elämänlaatua ja voi jopa parantaa mielialaa.
- Kulttuurinen identiteetti ja historia. Arkkitehtuuri kertoo paikan tarinan ja vahvistaa kulttuuriperintöä. Kauniit rakennukset ja historialliset monumentit vahvistavat merkittävästi yhteisön identiteettiä ja asukkaiden ylpeyttä omasta kaupungistaan.
- Ympäristön elävöittäminen. Kaunis arkkitehtuuri tekee kaupungeista viihtyisämpiä. Se kannustaa ihmisiä sosiaalisuuteen, ulkoilemaan ja liikkumaan sekä nauttimaan ympäristöstään.

- Taloudelliset hyödyt. Kauniit rakennukset ja kaupunkialueet houkuttelevat turisteja ja investoijia. Ne voivat myös nostaa kiinteistöjen arvoa ja edistää paikallista taloutta.
- Yhteisöllisyys ja yhteishenki. Hienosti suunnitellut julkiset tilat, kuten aukiot, puistot ja kirjastot, edistävät sosiaalista vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ja nostavat kaupungin arvovaltaa.
- Psyykkiset ja terveyshyödyt. Tutkimukset osoittavat, että kauniit ympäristöt vähentävät stressiä ja parantavat hyvinvointia.
- Kestävä kaupunkikehitys. Kauniit rakennukset ovat usein myös kestävämpiä, sillä niissä panostetaan pitkäjänteiseen suunnitteluun ja laadukkaisiin ekologisiin materiaaleihin.
- Kaunis arkkitehtuuri ei siis ole vain silmänilo vaan sillä on konkreettisia vaikutuksia yhteiskunnan eri osa-alueille. Se yhdistää ja inspiroi taidetta ja sosiaalisia tarpeita luoden pysyviä arvoja. Lisäksi se on kaupungille erittäin merkittävä apu positiivisen brändin luomisessa.

Nämä kaikki hyödyt perusteluna käytän valtuutetun aloiteoikeuttani ja esitän, että Lahti alkaa rakentamisen muutosta johtavaksi arkkitehtuurikaupungiksi. Tämä tarkoittaa sitä, että Lahti ottaa keskeisen roolin kauniimman arkkitehtuurin elvyttämisessä Suomessa ja alkaa ajamaan asiaa eteenpäin mahdollisesti yhteistyössä muiden kaupunkien kanssa haastamalla niitä mukaan muutokseen. Näin saisimme kaunistettua Lahden lisäksi ennen pitkää koko Suomea. Lahden kaupungilla pitäisi siis olla arkkitehtuurin suhteen selvä oma tahto, eikä niin, että otamme vastaan sen mitä arkkitehdit meille esittävät. Klassisten rakentamisen periaatteiden mukaan rakennusten pitäisikin olla kauniita, käytännöllisiä ja kestäviä. Näistä kauneus ja kestävyys ovat pitkälti nykyrakentamisessa hukattuja, tai kauneuden suhteen ainakin käsitys siitä on pahasti hakoteillä.

Psykologi Carl Jungin mukaan se, että voi katsella kauneutta, on yksi onnellisuuden peruspilari. Arkkitehtuuri voikin olla masentavan laatikkorumuuden sijasta kaunista

taidetta, joka tuottaa kaupunkilaisille iloa joka päivä. Kauniimpaan arkkitehtuuriin palaamisella on laaja kannatus, mutta siitä huolimatta rumuus on ollut päättäjien oma valinta, jota meidän ei tulisi enää tehdä. Edelliset sukupolvet näkivät rakentaessaan aina pienen lisävaivan ja jättivät meille jälkeensä pysyvää arvokkuutta kaupunkikuvaan ja meidän velvollisuutemme on tehdä samoin.

Ja kauneudella tarkoitan traditionaalista ja klassista arkkitehtuuria, sillä ne sopivat yleiseen kauneuskäsitykseen ja niitä voitaisiin siis soveltaa nykypäivänä ns. uusvanhalla tyylillä. Nykyisen ruman laatikkoarkkitehtuurin puolustajat vetoavat tässä kohtaa usein sanontaan, että kauneus on katsojan silmässä, mikä sinänsä on totta, mutta lopulta asia on niin, että kun tarpeeksi monen silmässä on sama käsitys kauneudesta, niin siitä syntyy yleinen kauneuskäsitys. Tästä yleisestä kauneuskäsityksestä kertoo sekin, että ihmiset matkaillessaan haluavat nähdä nimenomaan klassista arkkitehtuuria ja kotimaassakin ns. vanhat kaupungit koska ne ovat yksiselitteisen kauniita. Mikä meitä siis pidättelee, eli miksi me emme rakentaisi samoin nyt? Kauneuden pitäisikin olla rakentamisessa normi eikä ylellisyys ja nykyisillä tuotantovälineillä tämä muutos on helposti toteutettavissa kunhan tarvittava tahto ja ymmärrys asian tärkeydestä löydetään. On nähtävä myös se etu, että rakennushankkeille on huomattavasti helpompi saada kaupunkilaisten laaja tuki, kun rakennukset ovat kauniita, jolloin ne parantavat elinympäristön viihtyvyyttä eivätkä rumenna sitä.

On tärkeä ymmärtää, että me voimme aina rakentaessamme päättää, menemmekö kaupunkikuvassa rakennus kerrallaan väärään suuntaan ja rumennamme kaupunkiamme, vai vaihdammeko suuntaa, jolloin kaupunkimme kasvot alkavat rakennus kerrallaan kaunistua. Eli kun rakennushankkeita toteutetaan, ne voidaan tehdä myös tyylillä tyylittömyyden sijasta. Hyvin pienillä muutoksilla, kustannuksilla ja pienellä vaivalla rakennuksista saadaan miellyttävän kauniita. Tällaiseen uusvanhan tyylin elvyttämiseen on jo maailmalla mm.

Saksassa ja Ruotsissa ryhdytty erinomaisin tuloksin. Suomessakin on jo olemassa pieniä toivonpilkahduksia esim. Helsingin Koirasaaren jugendtyylinen asuintalohanke. Myös jo olemassaoleviin rakennuksiin voidaan remonttien yhteydessä tehdä kasvojenkohotuksia, joilla julkisivuja saadaan pienin kustannuksin muutettua huomattavasti esteettisemmiksi.

Käytännössä arkkitehtuurisen tyylin muuttamiseksi tarvitaan yhteistyötä ja neuvotteluja sekä arkkitehtitoimistojen että rakennusteollisuuden kanssa. Arkkitehtuurisen tyylin muuttaminen ei ole lopulta kustannus- vaan tahtokysymys, sillä se on käytännössä enemmänkin uuden tyylin opettelua ja kertainvestointi, jonka seurauksena syntyy myös uusia yrityksiä ja työpaikkoja sekä uutta rakentamiseen liittyvää osaamista jopa ventiin asti.

Kauniimman arkkitehtuurin vastustajat yrittävät tietysti heti keksiä tuhat ja yksi syytä, miksi muutosta ei voitaisi tehdä, mutta kaupunkina meidän tulisi ruman laatikkoarkkitehtuurin puolustajista huolimatta kulkea tässä asiassa rohkeasti etujoukoissa ja olla johtamassa muutosta parempaan. Uskallan väittää, että suurin osa kaupunkilaisista haluaa nähdä kaupungissamme klassista kauneutta sellaisen "kauneuden" sijasta, joka miellyttää vain ani harvojen silmää.

Toivon valtuustoaloitteeni saavan kannatusta yli puoluerajojen, sillä kenenkään intresseissä ei lopulta ole ruma kaupunki. Minusta valinnan pitäisikin olla kaikille helppo ja sen tuloksena alkaa rakennus kerrallaan syntymään kaunis Lahti."

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Kaupunkikuva ei ole vain visuaalinen ilmiö, vaan se vaikuttaa kaupungin vetovoimaan, identiteettiin ja asukkaiden hyvinvointiin. Valtuustoaloite kauniimman Lahden puolesta nostaa esiin tärkeän huolen, johon kaupunkiympäristön palvelualue suhtautuu vakavasti ja myönteisesti. Lahdessa on tulevana vuosina käynnistymässä merkittäviä rakennus- ja kaupunkikehityshankkeita, ja kaupungilla on mahdollisuus toteuttaa Lahden

arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa eli Apolia (kv 5.9.2022) ja näyttää esimerkkiä esteettisesti laadukkaasta rakentamisesta. Rakennetun ympäristön laatu ja kauneus ovat suunnittelijoiden koulutuksen kautta tavoiteltavia asioita, ja viranhaltijat ohjaavat suunnittelua myös rakentamislain velvoittamina (RakL §5). Kaunis on kestävä – ja kestävä kauneus on osa Lahden strategista kaupunkikuvaa.

Kauniimpaan arkkitehtuuriin panostaminen on kannatettava tavoite. Lahden Apolin ”Hyvä ympäristö luo hyvinvointia” tavoitteena on edistää laadukkaan rakennetun ympäristön muodostumista. Apolissa kuvataan Lahden arkkitehtuurin erityispiirteitä ja keinoja, joilla aloitteessa esitettyjä hyötyjä voidaan saavuttaa. Ohjelma on päivitetty vuonna 2022 ja sitä toteutetaan kymmenen vuoden aikana.

Lahti on nuori kaupunki, jonka keskustan rakennuskanta on pääosin 1950-luvun jälkeistä. Silti kaupungissa on kiinnostavaa kerroksellisuutta ja historiaa, joka kertoo Lahden tarinaa teollisuuden, yritysten ja asukkaiden kaupunkina. Laadukkaan ja omaleimaisen arkkitehtuurin ylläpito ja vaaliminen on tärkeää myös oman historiamme vuoksi. Hyvin ylläpidetty rakennus ja ympäristö on kauniimpi kuin rapistuva ja hoitamaton.

Lahden arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt on kattavasti inventoitu ja kuvattu selvityksissä, jotka auttavat ymmärtämään eri tyyliuuntien arkkitehtuurin ominaispiirteitä ja toiminnallisia lähtökohtia. Kuten muussakin taiteessa, myös rakennustaiteessa eri tyylien tuntemus auttaa ymmärtämään monimuotoista estetiikkaa.

Valtuustoaloitteessa esitetty väite, että uudisrakentamisessa noudatetaan vain toiminnallisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden periaatteita, pitää osittain paikkansa. Erityisesti teollisuus-, varastorakentamisessa ja kaupan hankkeissa esteettinen laatu on usein toissijainen tavoite, jota ohjataan kaavoituksen keinoin.

Väite modernismin kauden unohtamasta kauneudesta ei sen sijaan pidä sellaisenaan paikkaansa. Lahdessa on useita esimerkkejä kauniista funktionalistisista

rakennuksista, kuten vanha linja-autoasema (Kaarlo Könönen 1938) ja Vesijärvenkadun huoltoasema (Runar Eklund, 1931). Sibeliustalon (Kimmo Lintula ja Hannu Tikka, 2000) moderni uudisosa on yksinkertaisuudessaan kaunis ja arkkitehtuuri on edustavaa.

Esteettisen laadun heikkous ei useinkaan johdu arkkitehtuurin tyyliä, vaan pikemminkin huonosta suunnittelusta ja pyrkimyksestä pelkästään taloudelliseen toteutukseen. Kestävää ja kaunista ympäristöä ei synny, jos suunnitteluun ei varata tarpeeksi aikaa ja resursseja. Esteettistä laatua heikentää myös edullisten standardiratkaisujen liiallinen käyttö, yksityiskohtien ja käsityön karsiminen sekä halvat materiaalit. Taloudellisuus johtaa usein laatikkomaiseen rakentamiseen, koska sitä on edullisinta tuottaa.

Klassismista innoituksensa saanut tai uuskertaustyylinen arkkitehtuuri on tervetullutta Lahteen muiden tyylien rinnalle, mutta ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa sitä kaikkeen rakentamiseen. Rakennuskanta uusiutuu hitaasti, ja rakennusteollisuus tuottaa tehokkaasti tietyn tyyppisiä elementtejä, joista poikkeaminen näkyy aina hinnassa. Käsityön ja yksityiskohtien lisääminen sekä poikkeava muotokieli ovat ratkaisuja, jotka maksavat enemmän. Lahden elinvoiman kannalta on tärkeää, että laadukas uusi arkkitehtuuri on saavutettavissa myös kohtuulliseen hintaan. Tämä edellyttää priorisointia, näkemystä ja taitoa sekä suunnittelijoilta että tilaajilta.

Paras tapa saada Lahteen vanhoja rakennuksia on vaalia olemassa olevaa arvokasta rakennuskantaa. Myös kaupungin omistuksessa olevia vanhoja, kauniita rakennuksia on purettu, joita aloitteessa toivotaan säilytettävän.

Kauniimpaan arkkitehtuuriin panostaminen ei ole vain esteettinen valinta, vaan se on investointi kaupungin elinvoimaan, identiteettiin ja asukkaiden hyvinvointiin. Lahden arkkitehtuuripoliittinen ohjelma, Apoli, tarjoaa konkreettiset työkalut ja periaatteet tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Sen toteuttaminen edellyttää

yhteistä tahtotilaa ja pitkäjänteistä yhteistyötä kaupungin eri toimijoiden kesken. Kun Lahti huolehtii omissa rakennushankkeissaan esteettisestä laadusta, se voi toimia suunnannäyttäjänä koko maassa. On aika tehdä kauneudesta normi – rakennus kerrallaan kohti kaunista Lahtea.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -

Liitteet

- 1 Valtuutettu Niko A. Kaukon ym. valtuustoaloite kauniimman Lahden puolesta (peitetty)

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 126

Valtuustoaloite: Poikien koulumenestyksen ja hyvinvoinnin tukeminen Lahden perusopetuksessa

632/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

palvelupäällikkö Saresma Kirsikka, p. 044 482 6409

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.12.2025

§ 356

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 18.11.2025

§ 143

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Pro Lahden valtuustoryhmä 3.2.2025:

”Taustaa:

Useat tutkimukset ja tilastot osoittavat, että pojat suoriutuvat koulussa keskimäärin heikommin kuin tytöt, erityisesti lukuaineissa. Esimerkiksi PISA-tutkimukset ovat jo pitkään osoittaneet, että suomalaispoikien lukutaito on merkittävästi heikompi kuin tyttöjen, mikä vaikuttaa heidän koulumenestykseensä ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Lisäksi THL:n kouluterveyskyselyt ovat toistuvasti tuoneet esiin, että pojilla on suurempi riski koulumotivaation laskuun ja ulkopuolisuuden kokemuksiin kouluyhteisössä.

Erityisesti seuraavat tekijät ovat merkittäviä:

- Poikien lukutaito ja kirjoittamisen taidot ovat keskimäärin heikompia kuin tyttöjen, mikä vaikuttaa oppimiseen monilla muillakin oppitunneilla.
- Poikien keskimääräinen kouluviihtyvyys ja opiskelumotivaatio ovat matalampia, ja heillä on suurempi riski päätyä koulupudokkaiksi.
- Opetuksen yksilöllistäminen ei aina huomioi sukupuolten erilaisia oppimistyytlejä ja kiinnostuksen kohteita.

Ehdotus:

Lahden kaupungin tulee ryhtyä toimenpiteisiin poikien koulumenestyksen ja hyvinvoinnin parantamiseksi perusopetuksessa.

Esitämme, että:

1. Lukutaidon vahvistamisohjelma

- Lisätään poikien lukutaitoa tukevia hankkeita, kuten koulujen ja kirjastojen yhteistyötä sekä kohdennettuja lukemiseen kannustavia ohjelmia.
- Hyödynnetään tutkimustietoa siitä, miten lukemisen kiinnostavuutta voi lisätä poikien keskuudessa (esim. pelillisyyys, tietokirjallisuuden hyödyntäminen, äänikirjat).

2. Motivaation ja opetuksen yksilöllistäminen

- Selvitetään mahdollisuudet tarjota vaihtoehtoisia opetusmenetelmiä, jotka tukevat erityisesti poikien oppimista ja koulussa viihtymistä.
- Mahdollistetaan liikunnallisemmat ja toiminnallisemmat oppimismenetelmät niille oppilaille, jotka hyötyvät niistä enemmän.

3. Poikien hyvinvoinnin tukeminen kouluyhteisössä

- Kehitetään koulupsykologien ja kuraattorien toimintamalleja siten, että ne tavoittavat paremmin myös ne pojat, jotka eivät aktiivisesti hakeudu avun piiriin.
- Lisätään roolimalleja kouluympäristöön, esimerkiksi kannustamalla enemmän miehiä hakeutumaan opetus- ja kasvatusaloille.

4. Kokeiluhanke ja seurantamittarit

- Käynnistetään Lahdessa kokeiluhanke, jossa edellä mainittuja toimenpiteitä pilotoidaan muutamassa koulussa.
- Laaditaan selkeät mittarit, joilla seurataan poikien koulumenestyksen, viihtyvyyden ja jatko-opintokelpoisuuden kehitystä.

Johtopäätös:

Tavoitteena on, että Lahden kaupunki toimii edelläkävijänä poikien koulumenestyksen tukemisessa ja luo mallin, joka voi toimia myös laajemmin valtakunnallisena esimerkkinä. Panostamalla poikien koulunkäyntiin ajoissa vähennetään tulevaisuuden syrjäytymisriskejä ja parannetaan Lahden nuorten miesten koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia.

Esitämme, että Lahden kaupunginvaltuusto ryhtyy toimiin tämän aloitteen mukaisesti ja selvittää mahdollisuudet toteuttaa ehdotetut toimenpiteet kaupungin perusopetuksessa.”

Lausunto valtuustoaloitteeseen:

”Poikien lukutaito ja kirjoittamisen taidot ovat keskimäärin heikompia kuin tyttöjen, mikä vaikuttaa oppimiseen monilla muillakin oppitunneilla. Poikien keskimääräinen kouluviihtyvyys ja opiskelumotivaatio ovat matalampia, ja heillä on suurempi riski päätyä koulupudokkaiksi. Opetuksen yksilöllistäminen ei aina huomioi sukupuolten

erilaisia oppimistyyliä ja kiinnostuksen kohteita.” Tämän johdosta valtuustoaloitteessa esitetään, että Lahden kaupungin tulee ryhtyä toimenpiteisiin poikien koulumenestyksen ja hyvinvoinnin parantamiseksi perusopetuksessa.

Valtakunnallisesti koottujen tilastojen perusteella on todettavissa, että tytöt suoriutuvat peruskoulusta poikia paremmilla keskiarvoilla. Lukuvuonna 2023–2024 peruskoulunsa päättäneiden tyttöjen päättötodistuksen keskiarvo oli keskimäärin 8,25, kun pojilla vastaava luku oli 7,69. Vuoden 2022 Pisa-tutkimuksen mukaan tytöt saavuttivat paremmat Pisa-tulokset lukutaidossa ja luonnontieteissä. Luonnontieteissä tyttöjen ja poikien välinen osaamisero on Suomessa OECD-maiden suurin. Toisaalta taas ylioppilaskirjoituksissa englannin ja pitkän matematiikan ylioppilaskokeissa miehet pärjäävät tyypillisesti naisia paremmin. Tutkimustulosten perusteella kyseessä ei ole pelkästään lahtelainen ilmiö. Havainnot poikien ja tyttöjen koulumenestyksen eroista ovat olleetkin usean tutkimuksen kohteena viime vuosina.

Vaikka tytöt menestyvätkin keskimääräisesti poikia paremmin koulussa, on poikien suhtautuminen omaan suoriutumiseensa tutkimustulosten mukaan positiivisempaa. Yläkouluikäiset tytöt kokevat useammin vaikeuksia esimerkiksi kirjoittamisessa, lukemisessa ja laskemisessa, selviää vuoden 2023 ja 2025 kouluterveyskyselyistä. Näin tytöt kokevat siitä huolimatta, että tyttöjen lukutaitoa mittaavat testit osoittavat heidän tuloksensa olevan poikiin nähden parempia. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVI) keväällä 2024 toteuttaman tutkimuksen mukaan kuudesluokkalaisten pojat ja tytöt pärjäävät matematiikassa yhtä hyvin, mutta pojat luottavat omiin taitoihinsa enemmän kuin tytöt.

Mikä vaikutus asenteella on koulumotivaatioon ja koulumenestykseen?

Helsingin ja Tampereen yliopistojen valtakunnallisen arviointitutkimuksen tutkijat ovat pitkittäistutkimuksessa selvittäneet, miten yhdeksäsluokkalaisten oppilaiden osoittama osaaminen ja koulunkäyntiin liittyvät uskomukset ovat muuttuneet

vuodesta 2001 alkaen. Tuoreen tutkimuksen mukaan moni oppilas ei koe koulunkäyntiä ja koulussa opittavia asioita yhtä tärkeiksi kuin samojen koulujen oppilaat aikaisempina vuosina. Koulunkäyntiin liittyvät uskomukset ja asenteet ovat muuttuneet huomattavan paljon kielteisemmiksi vuonna 2017 tehtyyn vastaavaan arviointiin verrattuna. Erityisen paljon on voimistunut usko sattuman merkitykseen koulumenestystä selittävänä tekijänä. Näin ajattelevat aiempaa useammin erityisesti pojat. Osin selittävinä tekijöinä tähän on esitetty korona-ajan vaikutuksia sekä epävarmuutta tulevaisuudesta nykyisessä maailmantilanteessa. Tutkijoiden mukaan asennemuutokset näyttävät selittävän osaltaan myös sitä, miksi osaaminen on laskenut niin paljon. Tutkimuksessa havaitut muutokset ovat olleet pääosin hyvin samansuuntaisia kaikissa pitkittäisseurantaan osallistuneissa kouluissa oppilaiden sukupuolesta ja sosioekonomisesta taustasta riippumatta. Oppilaiden väliset erot ovat kasvaneet sekä osaamisessa että uskomuksissa. Miten valtakunnallinen muutos näyttäytyy lahtelaisille oppilaille tehdyssä kouluterveyskyselyssä?

Kouluterveyskyselyn tulokset Lahdessa

Kouluterveyskyselyn tulokset vuosilta 2023 ja 2025 osoittavat, että Lahden perusopetuksessa pojat menestyvät monilla koulumenestyksen ja hyvinvoinnin osa-alueilla heikommin kuin tytöt. Erot näkyvät alakoulun (4.–5. lk) ja yläkoulun (8.–9. lk) oppilaiden vastauksissa.

Alakoulussa (4.–5. lk) vuonna 2023 kouluinnostusta koki 43 % pojista ja 51 % tytöistä. Vuonna 2025 pojilla kouluinnostus nousi 47 %:iin, mutta tytöillä se laski 48 %:iin. Vaikka ero kaventui, tytöt ovat edelleen hieman innostuneempia koulusta. Koulu-uupumusta koki 37 % pojista ja 48 % tytöistä vuonna 2023, mikä kertoo tyttöjen suuremmasta kuormituksesta. Vuonna 2025 luvut laskivat molemmilla: pojista 34 % koki koulu-uupumusta ja tytöistä 45 %, sukupuolten välinen ero kuitenkin säilyi.

Oppilaiden keskinäinen viihtyvyys luokassa oli pojilla 53 % ja tytöillä 52 % vuonna 2023, ja vuonna 2025 molemmilla 55 %, mikä kertoo myönteisestä kehityksestä. Näiden kyselytulosten perusteella emme tunnista väitettä poikien heikommasta kouluviihtyvyydestä, sen sijaan kouluinnostuksesta löytyy pientä eroa. Kokemus mahdollisuudesta keskustella aikuisten kanssa koulussa parani pojilla 57 %:sta 60 %:iin ja tytöillä 60 %:sta 63 %:iin. Tytöt kokevat edelleen enemmän saavutettavuutta aikuisiin.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea vuonna 2023 sai 4 % pojista ja 5 % tytöistä. Vuonna 2025 pojilla osuus nousi 6 %:iin ja tytöillä 7 %:iin, mutta molemmilla tasot ovat edelleen matalat. Erityisen huolestuttavaa on, että pojista 69 % koki paljon vaikeuksia lukemisessa, laskemisessa ja kirjoittamisessa vuonna 2023, ja osuus nousi 71 %:iin vuonna 2025. Tytöillä vastaavat luvut olivat 73 % ja 74 %. Vaikeudet ovat siis yleisiä sekä pojilla että tytöillä, mutta pojilla ne vaikuttavat enemmän koulumotivaatioon.

Yläkoulussa (8.–9. lk) kouluinnostusta koki vuonna 2023 pojista 18 % ja tytöistä 16 %, ja vuonna 2025 pojista 20 % ja tytöistä 17 %. Vaikka pojat näyttävät innostuvan koulusta hieman enemmän, kokonaisluvut ovat huolestuttavan matalia. Kouluuupumus koki vuonna 2023 pojista 12 % ja 11 % vuonna 2025. Tytöistä kouluuupumusta kertoi vuonna 2023 kokevan 15 % ja 13 %, vuonna 2025. Kouluuupumustilanne näyttää siis tulosten perusteella hieman vähentyneen.

Yhteenvedona voidaan todeta, että vaikka tytöt kokevat enemmän kouluuupumusta, pojat jäävät jälkeen kouluinnostuksessa, tuen saamisessa ja kokevat enemmän oppimisvaikeuksia. Vuoden 2025 tulokset osoittavat lievää parannusta molemmilla sukupuolilla, mutta pojat tarvitsevat edelleen kohdennettuja tukitoimia, erityisesti oppimisen haasteisiin ja koulumotivaation vahvistamiseen. Lahden perusopetuksessa on tärkeää jatkaa myös sukupuolten välisten erojen

seurantaa ja kehittää toimenpiteitä, jotka tukevat poikien koulupolkua kokonaisvaltaisesti.

Valtuustoaloitteen tehneen ryhmän huoli ja huomio ei ole uusi. Jo vuonna 2019 OPH 2.0 -ohjelman osana pilotoitiin uutta elinikäisen oppimisen ennakointimallia Poikien oppimishaasteet ja ratkaisut -teemakokonaisuudessa. Muun muassa Kela, THL, yliopistot, puolustusvoimat, nuorisolan toimijat ja opiskelijajärjestöt kutsuttiin mukaan selvitystyöhön. Pilotoinnissa katse suunnattiin vuoteen 2025 ja kysyttiin, mitä pitäisi tapahtua, jotta poikien oppimistulokset olisivat tähän mennessä parantuneet. Ryhmä totesi alkuun, että koska lapsen ja nuoren elämä ei rajoitu vain koulun seinien sisäpuolelle, ratkaisuja lähdettiin etsimään myös työelämän, vapaa-ajan, hyvinvoinnin ja terveyden, perhetaustan, alueellisten erojen ja sukupuoliroolien näkökulmista.

Eri teemoissa tuotetuista ratkaisuista analysoitiin yhdistävät tekijät ja näkökulmat, joista muotoutui lopulta kaksitoista oppimistuloksiin myönteisesti vaikuttavaa toimenpide-ehdotusta. Näistä toimenpide-ehdotuksista on vahvistettu ne kohdat, joihin perusopetuksessa voimme vaikuttaa:

- perheiden hyvinvointipalvelujen kehittäminen
- kansallisen vanhemmuusohjelman käynnistäminen
- tulevaisuususkon vahvistaminen**
- lukutaidon ja kielellisen osaamisen tukeminen**
- sukupuolittuneiden käytäntöjen murtaminen**
- monipuolisen harrastustoiminnan tukeminen**
- yhteistyöhön perustuvan toimintakulttuurin luominen**
- osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen varmistaminen**
- sosiaalisten ja elämänhallinnan taitojen vahvistaminen koulussa**
- ohjauspalveluiden kehittäminen läpi elämänpolun

- hallitun digipelaamisen tukeminen
- koulujen toimintakulttuurin kehittäminen**

Miten Lahdessa on vastattu nyky-yhteiskunnan haasteisiin ja ilmiöihin?

Keskitymme seuraavassa nimenomaan peruskoulua koskettavien toimenpiteiden kuvaamiseen Lahden perusopetuksessa (aiemmasta tekstistä vahvistetut kohdat).

Tulevaisuususkon vahvistaminen

Tutkimustulosten ja peruskoulun tulevaisuustyö -hankkeen (Peruskoulun tulevaisuustyö -hanke 1.2.2024-31.12.2025 OKM 004:00/2024) tulosten mukaan tulevaisuususkon luominen on yksi keskeinen tekijä lapsen ja nuoren opiskelumotivaation vahvistamisessa, mutta myös merkittävä tekijä opintoihin sekä yhteiskuntaan kiinnittymisen kannalta. Epävarmasta ajasta huolimatta koulutuksen ja kasvatuksen tehtävänä on sekä tulevaisuususkon vahvistaminen että jokaisen lapsen vahvuuksien tunnistamiseen ohjaaminen. Tämä tarkoittaa Lahdessa paitsi turvallisessa ja kannustavassa oppimisilmapiirissä opiskelua, myös positiivisen pedagogiikan mukaista aikuisen ohjausta, vahvuuksien tunnistamisen opettelua sekä yhdessä toimimisen taitojen harjaannuttamista koulun arjessa. Oppilaantuntemuksen myötä opettajan tulisi huomioida eri tavoin oppivat oppilaansa käyttämällä monipuolisia ja oppilaita aktivoivia ja motivoivia opetusmenetelmiä.

Lukutaidon ja kielellisen osaamisen tukeminen

Lahden perusopetuksen yhtenä keskeisenä pedagogisena tavoitteena on ollut sekä lukutaidon että kielitietoisuuden opetuksen kehittäminen. Lukuvuonna 2024–2025 koko lukuvuoden kestävä MOK- oppimiskokonaisuus (monialainen oppimiskokonaisuus) toteutettiin lukutaitoa ja lukuintoa koululuokkiin -teemalla. Koulut ideoivat satoja erilaisia tapoja toteuttaa lukuprojekteja, luokat täyttivät lukubingoja, johon

merkitsivät kaikki erilaiset osallistumisen tavat. Tänä lukuvuotena kouluja on kannustettu osallistumaan valtakunnallisesti toteutettavaan Lukutaito-ohjelmaan, jonka tavoitteena on kaikenikäisten lukutaidon kehittyminen (Kansallinen lukutaitostrategia 2030).

Lisäksi Lahdessa toteutetaan edellisvuosien tapaan kirjaston kanssa yhteistyönä kirjavinkkauksia eri vuosiluokille, luokissa luetaan yhdessä ja erikseen kirjoja, mutta myös käsitellään ikäkauden mukaisesti monilukutaidon sekä kriittisen lukutaidon elementtejä. Erityisesti alakoulussa kartoitetaan vuosittain oppilaiden mekaanisen ja ymmärtävän lukemisen tasoa (digilukiseula). Niille oppilaille, joiden lukutaidon kehittymisestä on huolta, järjestetään tarvittavia tukitoimia ja tehostettua lukemisen harjoittelua. Omaehtoiseen lukemiseen vapaa-ajalla kannustetaan, mutta siinä parhaana tukena toimii koti sekä malli lukevasta aikuisesta ja yhdessä lukemisesta. Opetushenkilöstön kielitietoisien opetuksen kehittämiseen ja koulutukseen panostetaan edellisten toimien lisäksi myös kuluvana lukuvuotena. Kaikkia lapsia, mutta erityisesti poikia ja nuoria miehiä tulisi innostaa lukemiseen sekä lukutaidon merkityksen ja moninaisuuden ymmärtämiseen. Lukutaito kytkeytyy olennaiseksi osaksi oppimista ja koulupolkua: lukutaidon ongelmat heijastuvat oppimiseen. Perinteisestä yksin lukemisen perinteestä tulisi edetä yhteisöllisempään lukemisen kulttuuriin, jossa lukemisesta ja kirjoista keskustellaan.

Monipuolisen harrastustoiminnan tukeminen

Lahdessa toteutetaan Suomen harrastamisen mallia, jonka tavoitteena on, että jokaisella oppilaalla on mahdollisuus osallistua maksuttomaan harrastustoimintaan koulussa koulupäivän jälkeen. Kaikissa yläkouluissa Lahdessa toimivat koulunuorisotyöntekijät. Kolmella koululla liikuntaan kannustavat ja henkilökohtaista ohjausta antavat hankerahan mahdollistamana koulu-PT:t. Tämän lisäksi puhelinvapaa koulupäivä on tuottanut kouluille jo paljon ohjattua välkäritoimintaa, jossa mm. pelit, liikunta- ja rentoutumisvälkät vuorottelevat.

Koulupäivän liikunnallistamistyötä kouluissa jatketaan ja kehitetään edelleen. Tavoitteena on saada entistä useampi lapsi ja nuori tulemaan harrastustoimintaan mukaan. Nämä toimenpiteet tukevat osaltaan koulussa viihtymistä, osallisuutta ja hyvinvointia.

Sukupuolittuneiden käytäntöjen murtaminen

Työryhmän selvitystyön loppupäätelmänä oli, että sukupuoli on vain yksi erilaisia oppijoita erotteleva muuttuja. Oppimishaasteita koskevissa jatkotutkimuksissa tulee sen sijaan tehdä vertailevaa analyysia eri muuttujien vaikutuksista oppimiseen, jotta toimenpiteiden suuntaaminen ei perustuisi liiaksi ainoastaan poikia ja tyttöjä koskeviin stereotypioihin. Lahtelaisissa peruskouluissa on kartoitettu keväällä 2025 oppilaiden kokemuksia koulujen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Näiden tulosten perusteella koulut ovat kirjanneet 1- 5 keskeisintä tavoitetta ja toimenpidettä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Tasa- arvoisen ja yhdenvertaisuuskokemukseen liittyy vahvasti myös ryhmään kuulumisen tunne, sekä arvostavan vuorovaikutuksen kokemus.

Näitä asioita harjoitellaan Lahdessa systemaattisesti jokaisella luokka-asteella. Opettajia on koulutettu tunne- ja vuorovaikutustaitojen ohjaamiseen. Koulutukset jatkuvat edelleen tulevien vuosien ajan, kunnes kaikki opettajat ovat koulutuskokonaisuuksiin päässeet osallistumaan. Valtuustoaloitteessa kannustetaan tuottamaan kouluihin enemmän roolimalleja, joiden avulla voitaisiin kannustaa poikia opinnoissaan. Rekrytointeissa huomioimme aina hakijat, joilla katsomme olevan paras koulun tarvitsema osaaminen ja edellytykset tehtävän menestykselliseen hoitamiseen. Valitettavasti myös hakijoissa miehet ovat tällä hetkellä vähemmistössä.

Kaikkien lasten ja nuorten oppimista vahvistaa se, että oppilas tuntee kuuluvansa johonkin ryhmään tai yhteisöön ja yhteiskuntaan. Lahden perusopetuksessa 7.

luokalla oman luokanvalvojan opettama Arjen taidot -oppimiskokonaisuus vahvistaa osaltaan ryhmään kuulumisen tunnetta, yhdessä toimimisen ja arvostavan kohtaamisen taitoja, mutta antaa myös oppilaalle tarpeellisia tietoja oppijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä yhteiskunnassa toimimisesta.

Demokratiakasvatusta toteutetaan kouluissa toimivien oppilaskuntien ja luokkakokousten avulla. Tukioppilastoiminta tuottaa vertaistukea koulun arjessa.

Yhteistyöhön perustuvan toimintakulttuurin luominen, osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen varmistaminen, sosiaalisten ja elämänhallinnan taitojen vahvistaminen koulussa sekä monipuolisen harrastustoiminnan tukeminen ovat koulumenestyksen edellytyksiin kirjattuja osa-alueita, jotka Lahden perusopetuksessa on vahvasti huomioitu ja tavoitteisiin kirjattu. Valtuustosopimuksen mukaisesti perusopetuksessa kehitetään koulujen toimintaa ja toimintakulttuuria systemaattisesti, jotta lahtelaiset koulut ovat turvallisia ja yhdenvertaisia kouluja kaikille. Kaupunkistrategian kärkiohjelman kehittämistyössä panostetaan vahvasti lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviin toimenpiteisiin.

Erilaisten näkökulmien hahmottamista voidaan tukea esimerkiksi vahvistamalla lasten ja nuorten medialukutaitoa sekä mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti yhteisöjen toimintaan. On tärkeää, että lapset ja nuoret voivat kokea tulleeensa kuulluksi heitä koskeissa ratkaisuisissa. Perusopetuksessa osallisuuskasvatusta toteutetaan ja kehitetään johdonmukaisesti (oppilaskunnat, demokratiakasvatus, äänestys). Yksi merkittävä perusopetuksessa käytössä oleva toimintamalli on skidialogi, joka on kehitetty Lahdessa. Lisäksi on järjestetty valtuustoaloitedialogeja; esimerkiksi marraskuun alussa toteutettiin valtuustoaloitedialogeja, joissa jokaisesta koulusta kaksi oppilasta osallistui poliitikkojen kanssa käytyihin dialogikeskusteluihin.

Motivaatiotekijöiden huomioiminen ja opetuksen yksilöllistäminen

Oppimisen tuen uudistuksen lähtökohtana on käyttää koulussa monipuolisia oppimismenetelmiä, joilla kaikkien oppilaiden oppiminen turvataan. Tässä yhteydessä se tarkoittaa, että opettaja huomioi opetuksessaan myös muita vaihtoehtoisia opetusmenetelmiä, jotka tukisivat erityisesti poikien oppimista ja koulussa viihtymistä. Kilpailullisuus motivoi osaa lapsista. Kilpailullisuutta ja pelillisyyttä oppimisen menetelmänä voidaan lisätä koulupäiviin. Valtakunnallinen opetussuunnitelman perustemääräys koulupäivien liikunnallistamisesta tulee luontaisesti ohjaamaan entistä toiminnallisempien ja liikunnallisempien oppimismenetelmien käyttöön luokissa. Vaikuttava Move! -hanke ja siihen kouluista nimetyt liikuntakasvatusopettajat uudistavat yhdessä lahtelaista liikuntakasvatusohjelmaa ja tapoja toiminnallisuuden lisäämiseksi koulupäivän aikana.

Oppilaita motivoivien ja aktivoivien oppimismenetelmien lisäksi kouluissa on tarve aiempaa enemmän huolehtia siitä, että oppilailta vaaditaan tehtävien ja asioiden hoitamista loppuun saakka. Tästä asiasta kiinni pitäminen hyödyttäisi tutkimuksen mukaan erityisesti poikia.

Koulutuksen arvon palauttamisen lisäksi yhteiskunnassa tarvitaan koulutuksen ja oppimisen merkityksellisuuden esille tuomista. Suomessa kaikki saavuttava varhaiskasvatus ja maksuton perusopetus ruoka- ja opiskeluhuollon palveluineen tulisi nostaa myönteiseen keskusteluun jatkuvan arvostelun sijaan. Oppilaalta vaadittavien taitojen ja tietojen arviointia on jo selkeytetty Lahden opetussuunnitelmassa sekä arvioinnin käytänteissä. Yhä systemaattisemmin tulee oppilaille kertoa, mitä heiltä odotetaan, miten oppimisen taitoja opitaan ja miten hyvää oppimisen virettä ylläpidetään unen, liikunnan ja levon tasapainon avulla. On huolehdittava siitä, että ymmärrystä koulutuksen merkityksestä ja opintojen sisällöistä vahvistetaan rakentamalla yhteyksiä tiedonalojen välille.

Perusopetuksen oppilas kasvaa nyky-yhteiskunnassa, hänellä on perhe, ystävät ja harrastukset. Koululla on suuri merkitys oppimisessa, mutta niin on myös muilla edellä mainituilla tekijöillä. Kun pohditaan hyvinvointia, terveyttä tai sukupuolirooleja, koskettavat niihin liittyvät kysymykset niin koulumaailmaa kuin työelämää, vapaa-aikaa ja perhetaustaa. Poikien oppimishaasteisiin liittyvässä hankkeessa katsottiinkin alusta alkaen tarpeelliseksi kartoittaa poikien oppimishaasteita ja ratkaisuja myös muista kuin koulumaailman näkökulmasta. Sekä koulun että muista näkökulmista katsottuja yhteisiä ratkaisuehdotuksia olivat myönteiset esikuvat, oppimisen merkityksellisyys ja muut motivaatioon liittyvät tekijät, yhteisöllinen ja osallistava toimintakulttuuri sekä sukupuoleen liittyvien stereotyyppien purkaminen ja sukupuolen moninaisuuden tunnistaminen. Eräänä tarkastelukohteena oli myös osallistamisen vahvistaminen; yksinäisyyden vähentäminen ja poikien yksinäisyyden ominaispiirteiden tunnistaminen. Panostaminen varhaislapsuuden tukeen ja erityisesti varhaiskasvatukseen on yksi merkittävimmistä keinoista poikien oppimishaasteiden selättämiseksi.

Oppimismotivaation syntyminen, merkityksellisyyden kokemus ja valmius ponnistella toivotun tulevaisuuden eteen edellyttää vankkaa ohjausta ja tukea aikuisilta, mutta myös selkeän tavoitteen asettamista ja työtä sen eteen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: ote perusopetuspalvelut

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Liitteet

- 2 Kouluterveyskyselyn tulosten koonti

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 127

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus A-2873b, Kujala, Kerinkallio, Ämmälä (Pippon eteläosa)

1303/10.02.01.00/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

asemakaava-arkkitehti Markus Lehmuskoski p. 050 398 5113

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksen A-2873b.

Perusteluosa

Suunnittelualue rajautuu pohjoispuolelta Vartio-ojaan, länsipuolelta valtatie 4:ään, itäpuolelta Korvenrannantien asuinalueeseen sekä eteläpuolelta Vahtersuohon. Suunnittelualue sijaitsee n. 4 km etäisyydellä Lahden kauppatorilta kaakkoon. Asemakaavatyön tavoitteena on uuden yritystoiminta-alueen sekä motocross-alueen kaavoittaminen. Kaavatyö liittyy kaavarunkotyöhön A-2800. Asemakaava ja asemakaavan muutos tehdään kaupungin aloitteesta. Kaupunki omistaa suunnittelualueen kokonaisuudessaan.

Asemakaavalla osoitetaan uusia elinkeinoelämän alueita pääosin kaavoittamattomalle alueelle Pippon. Alueet liittyvät rakennettuihin Kujalankatuun ja Vanhanradankatuun. Uusien korttelialueiden sijoitteluun vaikuttavat ensisijaisesti luontoarvojen ja ekologisten yhteyksien säilyttämiseen

liittyvät tavoitteet sekä maastonmuotoihin, rakennettavuuteen ja hulevesien käsittelyyn liittyvät asiat.

Pääosa uusista korttelialueista osoitetaan teollisuutta, varastointia ja niihin liittyvää liiketoimintaa sekä logistiikkaa palveleviksi alueiksi (TL-1). Motocross-alue osoitetaan moottoriurheilun korttelialueeksi, jonka vaihtoehtoinen maankäyttömuoto on teollisuutta, varastointia ja niihin liittyvää liiketoimintaa sekä logistiikkaa palvelevien rakennusten korttelialue (E-1/TL-1). Katujen yhtymäkohtaan sijoittuva korttelialue osoitetaan liike- ja toimistorakennusten korttelialueiksi, joille saa sijoittaa liikenneaseman tai vaihtoehtoisesti teollisuutta, varastointia ja niihin liittyvää liiketoimintaa (K/TL/kem). Alueelle sallitaan myös vety- ja muun kaasutankkausaseman rakentaminen sekä polttoaineen jakelua ja latausta. Luontoarvoiltaan merkittävät, suojaavat ja ekologisena yhteytenä toimivat alueet osoitetaan kaavalla suojaviheralueiksi (EV, EV/s). Hulevesien käsittelyä ja johtamista varten varataan omat, erilliset alueensa (E-hu). Alueen halkaiseva rautatie osoitetaan omaksi alueekseen (LR). Osalle suojaviheralueita sallitaan maavallin rakentaminen, pengerrykset sekä hulevesien käsittelyrakenteet (EV-1).

Asemakaavalla määrätään myös mm. korttelialueiden tehokkuuteen, kerroslukuun, mainospyloneiden, kunnallisteknisten rakennusten ja tukiasemamastojen sijoittamiseen, istutettaviin alueisiin, ulkoilureitteihin, ajoyhteyksiin, johtoa, luiskia ja sähkölinjoja varten varattuihin alueisiin, tasoristeykseen, liittymäkieltoihin, meluvalleihin, suoja-alueisiin, luonnon monimuotoisuuteen, valaistukseen, hulevesien käsittelyyn, pilaantuneeseen maaperään, aitaamiseen sekä jätevesien pumpppaamiseen liittyvistä asioista.

Lahden kaupungin strategian 2030 mukaisesti erityisesti elinvoimaa käsittelevät tavoitteet koskettavat kaavatyötä. Lahti haluaa strategian mukaisesti tarjota yrityksille kestävän kaupunkirakenteen ja kilpailukykyisen liiketoimintaympäristön. Strategian mukaan kaupunki houkuttelee uusia yrityksiä Lahden alueelle ketterällä

ja monipuolisella kaavoituksella. Kaavalla on myös vaikutuksia työllisyyteen uusien, alueelle sijoittuvien yritysten ja työpaikkojen myötä. Kaava mahdollistaa uusia investointeja Lahteen. Strategian mukaisesti kaavalla vaalitaan samanaikaisesti luonnon monimuotoisuutta ja ympäristöön liittyviä arvoja.

Kaavan taloudelliset vaikutukset kaupungille

Yleissuunnitelman (Ramboll 2025) mukaan alueen toteuttamisen kokonaiskustannus on noin 12,3 M€, mikä koostuu kaduista ja kuivatuksesta (2,7 M€), tonttien esirakentamisesta (8,0 M€) sekä tilaajatehtävistä (1,6 M€). Tonttien myynnistä on arvioitu saatavan tuloja noin 7 M€.

Vaikutusten arviointi

Kaavan mukainen toteuttaminen vaikuttaa erityisesti rakentamisaikana Korvenrannantien varren asukkaiden elinoloihin ja elinympäristöön. Uusi teollisuuden ja logistiikan korttelialue sijoittuu 100–150 m etäisyydelle lähimmistä yksityisomistuksessa olevista asuinkiinteistöistä. Vaikutuksia ympäristöön aiheuttavat varsinaisen toiminnan lisäksi myös alueen esirakentaminen, tasaaminen ja mahdollinen kiviaineksen louhinta, käsittely ja murskaus. Toimenpiteet edellyttävät erillisiä lupaprosesseja. Esirakentamisen häiriöitä asutuksen suuntaan voidaan hallita mm. työn ajoituksen rajoittamisen, mahdollisen murskaustoiminnan sijoituksen, meluvallien toteuttamisen, liikenteen ohjaamisen sekä häiriötä aiheuttavan melun suuntaamisen avulla. Myös pölyämiseen ja hulevesivaikutuksiin voidaan vaikuttaa erilaisilla toimenpiteillä.

Lähimpänä asutusta sijaitsevan korttelialueen toiminnan on ajateltu olevan logistiikkaa. Toiminta saattaa aiheuttaa ympäristöön melua rekkojen ja kuorma-autojen lastaamiseen liittyen. Vaikutusta voidaan vähentää lastauslaitureiden sijoittamisella asutuksesta katsottuna rakennuksen toiselle sivulle sekä meluvallin ja toiminta-aikarajoitusten avulla.

Kaavan mukaisella rakentamisella on olennaisia vaikutuksia maa- ja kallioperään. Rakentaminen edellyttää paikoin hyvin voimakasta ja suurta kalliolouhintaa ja maanmuokkausta. Täyttöjen ja louhimisen taso nykyiseen maanpintaan nähden on tietyissä kohdin useita metrejä. Kaavatyön yhteydessä laadittu tasaussuunnitelma tähtää mahdollisimman hyvään massatasapainoon.

Alueen rakentamisella on ilmastovaikutuksia. Lahden kaupungin mittakaavassa sekä seudullisesti tarkasteltuna elinkeinoelämän alueiden sijoittaminen olevien ja kehittyvien valtaväylien solmukohtaan on ilmastovaikutuksiltaan ja liikenteen aiheuttamien pitkän aikavälin vaikutusten kannalta paras vaihtoehto. Alueen massatasapainoon tähtäävä suunnittelu on edellytys mahdollisimman vähäisille ilmastovaikutuksille alueen rakentamisessa. Kaavassa on huomioitu eri tavoin alueen luontoarvoja, joiden säilyminen on ympäristövaikutuksiltaan tärkeää.

Suunnittelualueen tonttien esirakentamisen sekä katujen ja vesihuollon rakentamisen kokonaispäästöt ovat yleissuunnitelman (Ramboll 2025) mukaan arviolta n. 9 130 t CO₂e, mikä vastaa esimerkiksi noin 2,2 % Lahden kaupungin vuoden 2022 päästöistä. Suunnittelussa on huomioitu, että kaikki louhittavat murskeet ja kaivettavat maa-ainekset hyödynnetään alueella meluvalliin ja esikuormituspenkereisiin. Esikuormituksen jälkeen massat käytetään tonttien rakentamiseen, esim. rakennekerrokseen. Ilman laajaa massakoordinaatiota suunnittelualueen rakentamisen päästöt olisivat moninkertaiset (Ramboll 2025).

Louhittavalta alueelta etäisyys lähimpiin asuttuihin kiinteistöihin Korvenrannantiellä on noin 200 metriä, ja osalla kiinteistöjä on kallioon porattuja porakaivoja. Porakaivojen syvyys huomioiden kaivoihin kohdistuvan vaikutuksen voidaan olettaa olevan melko vähäinen ja väliaikainen. Räjähdykset voivat aiheuttaa veden laadussa väliaikaisia muutoksia kuten samentumista.

Asemakaavan mukaisen rakentamisen toteutuessa suunnitellussa laajuudessa Pippo asemakaava-alueen laskennallinen hulevesivirtaama lisääntyy ja

keskimääräinen valumakerroin lähes kolminkertaistuu (hulevesiselvitys 2025). Tehokas viivytys tonteilla vähentää mahdollisuutta tulvimisen leviämiseen Vahtersuolle. Mahdollisen tulvimisen leviämisen vaikutukset Vahtersuohon ovat pääosin hitaita ja tulvimiset tapahtuvat epäsäännöllisesti. Tulvimisella ei ole pysyvää vaikutusta Vahtersuon vesitaseeseen. Tehokkaan alueellisen ja tonttikohtaisen viivytyksen myötä suunnittelualueen rakentumisella ei ole vaikutusta Lahti-Loviisa radan alittavaan ratarumpuun ja Vanhanradankadun pohjoispuolella oleviin valtatie 4 alittaviin rumpuihin.

Kaava on rakennettu alueen luontoympäristön arvojen pohjalta siten, että se mahdollisimman hyvin huomioi luontoarvoja ja ekologisia reittejä eri tavoin. Paikoitellen rakentamiseen tarkoitettuja alueita on jossain määrin ulotettu selvityksissä säilytettäväksi esitetyille alueille johtuen riittävän yhtenäisten ja tarkoituksenmukaisten korttelialueiden muodostamisesta. Korttelialueita ei kuitenkaan uloteta uusimmissa luontoselvityksissä todettujen liito-oravien asuttujen kolopuiden päälle ja mm. lepakoiden riittävät siirtymä- ja levähdysalueet huomioidaan viheralueiden mitoituksessa. Erityisiä, arvokkaita luontoalueita vasten määrätään korttelialueiden rajan istutettavasta reunavyöhykkeestä, jota koskien kaavassa annetaan erityisiä määräyksiä. Asemakaavassa on huomioitu lepakoiden kannalta tärkeä valon määrä ja suuntautuminen korttelialueilla sekä katualueilla ylityskohdissa siten, että sillä vaikutetaan mahdollisimman vähän lajin elinolosuhteisiin ja liikkumiseen (valo, yl). Kukkurankadun ja ekologisen yhteyden risteämiskohtaa on tarkasteltu alueelle laaditussa yleissuunnitelmassa (Ramboll 2025) ja varmistettu sen leveys, ominaisuudet ja toimivuus eliöstön ylitysmahdollisuuksien kannalta.

Liikenneverkkosuunnitelman (Ramboll 2023) mukaan nykytilanteeseen verrattuna Pippo-Kujalan uusi maankäyttö kasvattaa liikennettä lähiliittymissä, mutta ei suuremmin vaikuta valtateiden liikennemääriin. Valtateillä suuri osa kasvusta syntyy valtakunnallisen ennusteen pitkämatkaisen liikenteen lisääntymisestä.

Työpaikkaliikenne ja erityisesti raskaan liikenteen määrä Pippo-Kujalan alueella kasvaa. Liikenne-ennusteen tuotosarvio on Kukkurankadulla n. 2 100 ajoneuvoa vuorokaudessa, joista 55 % raskasta liikennettä. Pipponkadulla liikennemäärä on 3 600 ajoneuvoa vuorokaudessa vaihtoehtoiset maankäyttömuodot huomioiden.

Alueen sisällä maisemat avautuvat alueiden rakentamisen ja tasaamisen myötä sekä puuston poistuessa. Pippon uusia elinkeinoelämän alueita rajataan viereistä Korvenrannantien varren asuinalueita vasten suojaviheralueella ja maavallilla siten, että alueiden välille ei synny näköyhteyttä maisemassa.

Asemakaavassa esitetyllä rakentamisella on olennainen vaikutus Lahden ja koko Lahden seudun elinkeinoelämän kehittymiseen ja kasvamiseen.

Vaikutusten arviointi on kuvattu tarkemmin asemakaavan selostuksessa.

Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa

Kaavahanke on sisältynyt kaupungin vuosien 2019–2025 kaavoitusohjelmiin. Kaavan vireille tulosta on ilmoitettu kaavoituskatsauksesta tiedottamisen yhteydessä sekä osallisille kirjeitse luonnosvaiheen kuulemisen yhteydessä. Luonnosvaiheen kuuleminen järjestettiin 26.10.–9.11.2023. Kuulemisen yhteydessä pyydettiin myös viranomaislausunnot. Kaavatyöhön liittyvä aineisto on ollut nähtävillä kaavahankkeen kotisivulla internetissä. Kaavatyöhön liittyen on järjestetty erilliset yleisötilaisuudet 19.8.2021 sekä 22.3.2022.

Luonnosvaiheen kuulemisessa saadut lausunnot ja mielipiteet sekä niiden huomioiminen on kuvattu lyhennettynä asemakaavan selostuksessa. Saadut lausunnot ja mielipiteet ovat kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä.

Valmistelu on tarkemmin kuvattu asemakaavan selostuksessa.

Maankäyttösopimus

Asemakaava ja asemakaavan muutos ei vaadi maankäyttösopimusta.

Kaavaehdotuksesta saadut lausunnot ja muistutukset (ehdotusvaihe 1)

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus on ollut alueidenkäyttölaissa säädetyssä järjestyksessä ensimmäisen kerran julkisesti nähtävillä 18.1.–19.2.2024. Kaavaehdotuksesta saatiin pyydettyinä kahdeksan ehdotusvaiheen lausuntoa sekä yksi muistutus. Lausunnot ja muistutus ovat kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä. Kaavaselostuksessa on annettu vastaukset saatuihin ehdotusvaiheen lausuntoihin. AKL 65 §:n mukaisesti muistutukseen annetaan perusteltu kannanotto alla.

Perusteltu kannanotto muistutukseen

Muistutuksen keskeinen sisältö:

Vahtersuon pohjoispuolelle merkitty suojaviheralue on liian kapea suojellakseen suon vesitaloutta. Kaava ei myöskään estä maanrakennusta kyseisellä vyöhykkeellä. Miten Vahtersuon vesitalous on otettu huomioon maankäytön suunnittelussa? Muistutuksessa esitetään maankäytön rajaamista suosta katsottuna kauemmaksi pohjoiseen päin.

Perusteltu kannanotto:

Kaavatyön yhteydessä laaditulla hulevesi- ja pohjavesiselvityksellä sekä -tarkastelulla on varmistettu, että maankäytöllä ei aiheuteta Vahtersuon vesitalouteen haitallisia muutoksia.

Muutokset kaavaehdotukseen nähtävilläolon jälkeen (ehdotusvaihe 1)

Ensimmäisen ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeen kaavaehdotukseen on tehty seuraavia muutoksia lausuntojen ja muistutuksen takia sekä kaupungin omasta aloitteesta:

- Korttelin 19031 siirto suunnittelualueelta kaavatyöhön A-2827a (Kujalankatu, Vanhanradankatu).

- Motocross-alueen ja sen pohjoispuolella olevan EV/s-alueen siirto kaavatyöstä A-2827a suunnittelualueelle.
- Vanhanradankadun eteläpuoleisen ja radan länsipuoleisen alueen jättäminen kaava-alueen ulkopuolelle.
- Kukurankadun päättäminen kortteliin 19036 ja Lakkilantien ohjaaminen hulevesiuoman rinnalle.
- Korttelialueiden rajausten muutokset.
- Saninkadun kääntöpaikan ulottaminen lähemmäs rataa.
- Korvenrannantien asuinalueen vasten leveämpi suojaviheralue.
- Maan läjitysalue suunnittelualueen eteläosaan.
- Tonttijaon muutokset.
- Muut pienemmät muutokset ja korjaukset.

Ehdotusvaiheen ensimmäisen nähtävilläolon jälkeen tehtyjen muutosten vuoksi kaavatunnus on muutettu muotoon A-2873a ja kaavaehdotus asetetaan uudelleen julkisesti nähtäville.

Kaavaehdotuksesta saadut lausunnot ja muistutukset (ehdotusvaihe 2)

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus on ollut alueidenkäyttölaissa säädetyssä järjestyksessä toisen kerran julkisesti nähtävillä 5.6.–7.7.2025.

Kaavaehdotuksesta saatiin pyydettyä seitsemän ehdotusvaiheen lausuntoa eikä yhtään muistutusta. Lausunnot ovat kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä. Kaavaselostuksessa on annettu vastaukset saatuihin toisen ehdotusvaiheen lausuntoihin.

Muutokset kaavaehdotukseen nähtävilläolon jälkeen (ehdotusvaihe 2)

Toisen ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeen kaavaehdotukseen on tehty seuraavia muutoksia lausuntojen takia sekä kaupungin omasta aloitteesta:

- Kaavaehdotuksen katu- ja korttelialueiden rajauksia on muutettu vastaamaan paremmin laadittuja esirakentamis- ja katusuunnitelmia.

- Kaavaan on lisätty hulevesien viivytyksen mitoitussääräys.
- Kaavaselistusta on täydennetty ja korjattu lausunnossa mainituilta osin.

Ehdotusvaiheen toisen nähtävilläolon jälkeen tehtyjen muutosten vuoksi kaavatunnus on muutettu muotoon A-2873b. Kaavaa ei ole tarpeen asettaa uudelleen julkisesti nähtäville.

Toimivallan peruste

Lahden kaupungin hallintosääntö 2025/18, Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissääntöjen toimivaltataulukko: Kaavoitus, tonttijako ja kiinteistönmuodostus.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle, asemakaavat

Toimenpiteet

Kv: ote pöytäkirjasta ilman liitteitä sitä pyytäneille kunnan jäsenille ja muistutuksen tekijöille, sähköinen tiedoksianto Hämeen ELY-keskukselle

Lainvoimaisuuskysely Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta

Lainvoimaiseksi tulon jälkeen: kuulutus,
sähköisesti: kuulutus Hämeen ELY-keskus,
kuulutus + kartta Hämeen Maanmittauslaitos,
kuulutus + kartta Päijät-Hämeen liitto,
kuulutus kaupunkiympäristön palvelualueen kaupunkisuunnittelu

Päätöshistoria

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.12.2025

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

§ 358

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksen A-2873b.”

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 21.05.2025

§ 64

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää asettaa asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksen A-2873a uudelleen julkisesti nähtäville.

Mikäli mahdolliset muistutukset eivät anna muuhun aihetta, lautakunta esittää, että kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksen A-2873a.”

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet

- 3 A-2873b Kaavaehdotuskartta
- 4 A-2873b Kaavaselostus ja seurantalomake
- 5 A-2873b Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)
- 6 A-2873b Luonnosvaiheen lausunnot
- 7 A-2873b Luonnosvaiheen mielipiteet
- 8 A-2873b Kaavarunkokartta A-2800
- 9 A-2873b Yleissuunnitelma
- 10 A-2873b Esirakentamissuunnitelma
- 11 A-2873b Hulevesiselvitys
- 12 A-2873b Ehdotusvaiheen 1 lausunnot
- 13 A-2873b Ehdotusvaiheen 1 muistutus
- 14 A-2873b Ehdotusvaiheen 2 lausunnot

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 128

Eron myöntäminen Hannu Kaasiselle kiinteistötoimitusten uskotun miehen tehtävästä ja uuden jäsenen valitseminen

1682/00.00.01.09/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintojohtaja Anniina Kovero, p. 044 716 1895

valmistelusihteri Marja Loippo, p. 044 482 6057

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti myöntää Hannu Kaasiselle eron kiinteistötoimitusten uskotun miehen tehtävästä ja valitsi jäljellä olevaksi toimikaudeksi uudeksi jäseneksi Vesa Salmisen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto myöntää Hannu Kaasiselle eron kiinteistötoimitusten uskotun miehen tehtävästä ja valitsee jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden jäsenen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.12.2025

§ 361

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto myöntää Hannu Kaasiselle eron kiinteistötoimitusten uskotun miehen tehtävästä ja valitsee jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden jäsenen.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.”

Perusteluosa

Hannu Kaasinen on 27.11.2025 ilmoittanut konsernihallintoon, että hänelle myönnettäisiin henkilökohtaisista syistä ero kiinteistötoimitusten uskotun miehen tehtävästä.

Kaupunginvaltuuston 9.6.2025 § 68 valitsevat kiinteistötoimitusten uskotut miehet ajalle 1.6.2025 - 31.5.2029:

Pasi Sadinmäki

Saara Laatta

Mari Varjovirta

Anne Horpio

Hannu Kaasinen

Hans Suontama

Kiinteistönmuodostamislain 6 §:n mukaan valtuuston tulee valita kunnan kiinteistötoimitusten uskotuiksi miehiksi vähintään kuusi henkilöä valtuuston

toimikautta vastaavaksi ajaksi. Käytännössä on tarkoituksenmukaista valita heitä enemmän.

Uskotun miehen tulee olla kiinteistöasioihin perehtynyt ja paikalliset olot tunteva henkilö. Vaalikelpoisuudesta uskotun miehen toimeen on voimassa, mitä käräjäoikeuden lautamiehistä säädetään. Uskotuksi mieheksi ei saa siten valita henkilöä, joka on valintahetkellä alle 25-vuotias tai täyttänyt 65 vuotta.

Kiinteistötoimitusten luonteen takia tulisi uskotuiksi miehiksi valita sellaisia henkilöitä, joilla on mahdollisuus suorittaa tätä luottamustehtävää arkipäivisin päiväsaikaan ja maasto-olosuhteissa. Myös aiemmin uskottuna miehenä toimineiden uudelleenvalinta olisi suositeltavaa. Kiinteistötoimitukset ovat usein pitkäkestoisia, jolloin jatkuvuudesta olisi hyötyä.

Kunnan valitsemiin valtion luottamushenkilöihin sovelletaan kuntain 69.3 §:n mukaan kunnan luottamushenkilöitä koskevia säännöksiä, jollei asianomaisessa erityislaissa muuta säädetä.

Tasa-arvolain 4a §:n 1 momentti:

”Valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä, hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän ja hyvinvointialueiden välisen yhteistoiminnan toimielimissä sekä kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä, lukuun ottamatta aluevaltuustoja ja kunnanvaltuustoja, tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.”

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote Hannu Kaasinen, valittu, Päijät-Hämeen käräjäoikeus,
eija.lottanen(at)maanmittauslaitos.fi (maanmittauslaitokselle valitun maaposti- ja
sähköpostiosoite sekä puhelinnumero), luettelot

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 129

Talousarviomuutoksia vuoden 2025 talousarvioon

51/02.00.00.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 358 6502

laskentapäällikkö Kati Helin p. 044 716 1059

controller Katja Markkola p. 050 383 6456

controller Maija Laine p. 044 716 1433

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginvaltuusto päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupungin vuoden 2025 talousarvion sitovat määrärahat ovat perusteluosassa esitettyjen muutosten jälkeen 1.12.2025 alkaen seuraavat:

Käyttötalousosa

Siirretään elinvoiman palvelualueen menoja sitovalta tasolta toiselle perustuen kasvupalvelujen tarpeisiin sekä työllisyyspalvelujen ja kaupunkikulttuuripalvelujen tammi-syyskuun toteumaennusteisiin:

- lisätään kasvupalvelujen menoja 400 000 euroa ja
- vähennetään työllisyyspalvelujen menoja 200 000 euroa ja
- vähennetään kaupunkikulttuuripalvelujen menoja 200 000 euroa

Sitovat tasot muutoksen jälkeen:

- kasvupalvelut, menot -21 718 000 euroa
- työllisyyspalvelut, menot -45 641 300 euroa
- kaupunkikulttuuripalvelut, menot -29 406 300 euroa.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 08.12.2025

§ 371

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kynnäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää, että Lahden kaupungin vuoden 2025 talousarvion sitovat määrärahat ovat perusteluosassa esitettyjen muutosten jälkeen 1.12.2025 alkaen seuraavat:

Käyttötalousosa

Siirretään elinvoiman palvelualueen menoja sitovalta tasolta toiselle perustuen kasvupalvelujen tarpeisiin sekä työllisyyspalvelujen ja kaupunkikulttuuripalvelujen tammi-syyskuun toteumaennusteisiin:

- lisätään kasvupalvelujen menoja 400 000 euroa ja

- vähennetään työllisyyspalvelujen menoja 200 000 euroa ja
- vähennetään kaupunkikulttuuripalvelujen menoja 200 000 euroa

Sitovat tasot muutoksen jälkeen:

- kasvupalvelut, menot -21 718 000 euroa
- työllisyyspalvelut, menot -45 641 300 euroa
- kaupunkikulttuuripalvelut, menot -29 406 300 euroa.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti."

Esitetyt muutokset päivitetään elinvoiman palvelualueen käyttösuunnitelmaan.

Perusteluosa

Lahden kaupungin hallintosäännön mukaan (38 § Talousarvion muutokset) talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kaupunginvaltuustolle talousarviovuoden aikana.

Vuoden 2025 talousarvioon esitetään tehtäväksi muutoksia, joihin liittyen on tehty päätöksiä talousarvion hyväksymisen jälkeen.

Esitetyillä käyttötalouden muutoksilla ei ole vaikutusta vuosikatteeseen tai tilikauden tulokseen.

Sitovien tasojen muutokset sekä päivitetty tulos- ja rahoituslaskelmat on esitetty liitteissä.

Käyttötalousosa

Elinvoiman palvelualue

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päätti 18.11.2025 § 48 esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että lisätään kasvupalvelujen menoja 0,4 milj. euroa perustuen vastualueen tarpeisiin varautua

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

korkeakoululle tehtävään avaukseen ja vähennetään työllisyyspalvelujen menoja 0,2 milj. euroa ja kaupunkikulttuuripalvelujen menoja 0,2 milj. euroa tammi-syyskuun toteumaennusteeseen perustuen. Muutos ei vaikuta toimintakatteeseen.

Muutoksessa esitetään määrärahojen kohdennuksia toiselle sitovalle tasolle palvelualueen tarpeita vastaavalla tavalla.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kh: Kv, ote talouspalvelut

Kv: ote elinvoiman palvelualue, talouspalvelut, BDO Audiator Oy:
minna.ainasvuori@bdo.fi

Liitteet

15 Sitovien tasojen muutokset 1.12.2025

16 Tulos- ja rahoituslaskelmat 1.12.2025

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 130

Sivistysjohtajan viran täyttäminen

3584/01.01.01.01/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

henkilöstöjohtaja, konsernihallinnon johtaja Mira Keitaanranta, p. 050 559 4065

henkilöstöpäällikkö Mira Oksanen, p. 050 383 6434

Päätös

Kaupunginvaltuusto

1) valitsi Mikko Mäkelän sivistysjohtajan virkaan 1.1.2026 alkaen ja

2) päätti, että virantäytössä noudatetaan kuuden (6) kuukauden koeaikaa.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto

1) valitsee Mikko Mäkelän sivistysjohtajan virkaan 1.1.2026 alkaen

2) päättää, että virantäytössä noudatetaan kuuden (6) kuukauden koeaikaa.

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä vs. sivistysjohtaja Virve Jämsén ilmoitti olevansa esteellinen. Esteellisyys todettiin hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan.

Jämsén poistui asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 08.12.2025

§ 373

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto

1) valitsee Mikko Mäkelän sivistysjohtajan virkaan 1.1.2026 alkaen

2) päättää, että virantäytössä noudatetaan kuuden (6) kuukauden koeaikaa.”

Perusteluosa

Kaupunginhallitus päätti 25.8.2025 § 258 julistaa sivistysjohtajan viran haettavaksi. Virka täytetään 1.1.2026 alkaen toistaiseksi ja virkaan sisältyy 6 kuukauden koeaika. Samalla kaupunginhallitus päätti asettaa valintaa valmistelevan työryhmän, johon kuuluvat kaupunginhallituksen puheenjohtaja Pekka Komu, kaupunginhallituksen I varapuheenjohtaja Milla Bruneau ja kaupunginhallituksen II varapuheenjohtaja Marju Markkanen ja lisäksi kaupunginjohtaja Niko Kyynäräinen, henkilöstö- ja konsernihallinnon johtaja Mira Keitaanranta ja työryhmän sihteerinä henkilöstöpäällikkö Mira Oksanen. Lahden kaupungin hallintosäännön yhteiset henkilöstöasiat - toimivaltataulukon mukaan kaupunginvaltuusto valitsee palvelualuejohtajan.

Palvelualuejohtajaksi valittavalta vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto ja hyvä käytännön perehtyneisyys kunnallishallintoon (hallintosääntö, kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevat erillissäännöt 4 §). Kelpoisuusehtojen lisäksi hakuilmoituksessa todettiin, että virassa menestyminen edellyttää lisäksi aikaisempaa johtamiskokemusta. Tehtävässä onnistumisen varmistavat lisäksi kyky yhteensovittaa eri näkemyksiä, vaikuttaa verkostoissa ja tehdä yhteistyötä.

Sivistyspalvelujen laajaa tuntemusta sekä kokemusta aikaisemmista vastaavista tehtävistä arvostetaan.

Sivistysjohtajan viran hakuaika oli 28.8. - 12.9.2025 klo 12.00. Hakuilmoitus julkaistiin Kuntarekryssä ja Työmarkkinatorilla sekä verkkomedioissa kuten Kuntalehden verkkosivuilla ja Joblyssa. Viran hakua tuettiin myös markkinoimalla sosiaalisessa mediassa esimerkiksi LinkedInissä sekä useissa verkkomedioissa kuten Helsingin Sanomissa ja Kauppalehdessä.

Hakuajan päättymiseen 12.9.2025 klo 12.00 mennessä sivistysjohtajan virkaan tuli 31 hakemusta. Hakijoista 8 ei täyttänyt jotain kohtaa kelpoisuusvaatimuksista; ylempi korkeakoulututkinto, hyvä käytännön perehtyneisyys kunnallishallintoon tai aikaisempi johtamiskokemus. Hakijoista 23 täytti kelpoisuusvaatimukset. Myöhemmin yksi heistä perui hakemuksensa, joten kelpoisuusehdon täyttäviä hakijoita on 22. Valinnassa voidaan ottaa huomioon vain kelpoisuusehdot täyttävät hakijat.

Prosessin eteneminen

Valintaa valmisteleva työryhmä kävi läpi saapuneet hakemukset ja valitsi haastatteluihin kelpoisten hakijoiden joukosta viisi (5) hakijaa, joilla oli muun kelpoisuuden lisäksi kokemusta vastaavasta tehtävästä samankaltaisesta toimintaympäristöstä: Haapanen Mari, Jämsén Virve, Mäkelä Mikko, Ripatti Mikko ja Selin Mari.

Valintaa valmisteleva työryhmä haastatteli haastatteluihin valitut henkilöt 25.9.2025, 30.9.2025 ja 1.10.2025. Haastattelu toteutettiin ennakolta laaditun yhdenmukaisen kysymyssarjan mukaisesti kaikkien hakijoiden osalta.

Haastatteluiden jälkeen työryhmä valitsi henkilöarviointeihin lähetettäväksi kolme henkilöä: Mäkelä Mikko, Ripatti Mikko, Selin Mari. Heidän arvioitiin kokonaisarvioinnin perusteella olevan soveltuvimpia virkaan.

Henkilöarvioinnissa arvoitiin esimerkiksi kykyä johtaa isoa kokonaisuutta ja nähdä asioita laaja-alaisesti, henkilöstöjohtamisen taitoja, innovointikykyä ja yhteistyökykyä. Henkilöarviointien tulokset esiteltiin valintaa valmistelevalle työryhmälle 15.10.2025. Tämän jälkeen työryhmä päätyi esittämään kokonaisarvioinnin perusteella, että Mikko Mäkelä ja Mari Selin esittäytyvät kaupunginhallitukselle 17.11.2025.

Hakemusten, haastatteluiden ja henkilöarviointien perusteella tehdyn kokonaisarvioinnin jälkeen valmisteluryhmän ansioituneimmaksi ja sopivimmaksi arvioima hakija on Mikko Mäkelä. Kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle esitetään, että se valitsee Mikko Mäkelän sivistysjohtajan virkaan 1.1.2026 alkaen. Mikäli kaupunginvaltuustossa esitetään jonkun toisen kelpoisuusehdot täyttävän hakijan valitsemista virkaan, suorittaa kaupunginvaltuusto virkavaalin.

Hakuilmoitus, hakemusasiakirjat, hakijaluettelo, hakijayhteenveto, hakija-ansiovertailu ja haastateltujen vertailu nähtävillä luottamushenkilöiden sähköisessä kokousjärjestelmässä CloudMeetingissä. Kokouksessa on nähtävillä henkilöarviointien tulokset, jotka ovat salassapidettäviä (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 24 § 1 mom 29-kohta).

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: hakijat

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 131

Asemakaavaehdotus ja asemakaavan muutosehdotus A-2916a Kolava, Karistonrinne sekä siihen liittyvä tonttijakoehdotukset M-25-(128–139)

3187/10.02.01.00/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

kaavoitusarkkitehti Tuomas Helin p. 044 482 6337

tonttijaon osalta maanmittausinsinööri Eija Eskelinen p. 040 833 8675

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavaehdotuksen ja asemakaavan muutosehdotuksen A-2916a sekä siihen liittyvät tonttijakoehdotukset M-25-(128–139).

Perusteluosa

Asemakaava-alue sijaitsee Lahden Karistossa Kolavan (18.) ja pieneltä osin Järvenpään (17.) kaupunginosassa. Suunnittelualue rajautuu etelässä Karistonkatuun rakentamisen sijoittuessa Monosentien molemmin puolin. Idässä, lännessä ja pohjoisessa suunnittelualue rajautuu yhtenäisiin viheralueisineen. Suunnittelualue sijaitsee n. 6 km etäisyydellä Lahden kauppatorilta itään.

Alueen koko on noin 12,5 ha. Asemakaava laaditaan kaupungin aloitteesta

Asemakaavalla ja asemakaavan muutoksella alueelle muodostuu Järvenpään (17) kaupunginosan katualuetta sekä Kolavan (18) kaupunginosan osan korttelit 18041–

18052 sekä lähivirkistysalue ja katualuetta.

Karistonrinne on asuinalue noin 300 asukkaalle. Pientalotontteja on 32, rivitalotontteja 9 ja kytkettyjä pientalotontteja arviolta 3. Pientalotonttien koko on ollut Kariston alueella viimeisen 10 vuoden ajan ajalta tyypillinen noin 800 m² ja tästä ylöspäin. Pientalotonttien rakennusoikeudet ovat lähtökohtaisesti 320 kem² ja rakennusten korkeus Karistolle tyypillinen kaksi tai yksi kerrosta. Rivitalotontit ovat suurimmillaan 1200 kem².

Lahden kaupunkistrategian (KV 14.3.2022 § 35) mukaisesti

...kaava mahdollistaa kestävästä kaupunkirakenteesta.

...kaava mahdollistaa kaupungin kasvun.

...kaava vahvistaa Lahden asemaa pääkaupunkiseudun lähialueena.

...kaava parantaa asuinalueiden viihtyisyyttä.

...kaava edistää asukkaiden hyvinvointia hyödyntämällä lähiluontoa kestävästi

...kaava lisää matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksia.

...kaava vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia.

...kaava mahdollistaa hyvän ikääntymisen.

Vaikutusten arviointi

LUONTO

Asemakaavalla on paikallisesti merkittävä vaikutus kasvi- ja eläinlajeihin metsävaltaisen alueen muuttuessa asuinkäyttöön. Suunnittelualue on vanhaa maatalousaluetta ja 90% metsittynyttä pellonpohjaa. Pellonpohjan ulkopuolisessa maatalousmetsässä on tehty avohakkuut 2000-luvulla. Kaavoituksen myötä alueelta poistuu rakennusten ja näiden pihojen kohdalta merkittävästi puustoa nykytilanteeseen verraten.

Merkittävimpänä Monosentien lehto, joka on III-luokan arvorajasta jää pääpiirteittäin rakentamisen alle, samoin pohjoisessa III-alueen raja- Leppäkorven lehto jää pieniltä osin rakentamisen alle, kuitenkin säilyen pääosin VL-1 alueen suunnittelualueen sisällä. IV-luokan arvorajauksen kohteista Leppäkorven niitty suunnittelualueen länsiosassa, sekä Monosentien itäpuolella Karistonkadun lehto ja Mäkelän niitty jäävät monimuotoisuutta tukevasta rajauksestaan rakentamisen alle.

Kesällä 2025 tehdyssä luontotyyppiselvityksessä suunnittelualueelta ja sen ympäristöstä tehtiin luontotyyppin 3- ja 4- tyyppin arvorajauksia. Merkittävimmät rajaukset ovat suunnittelualueen länsiosassa Monosentien lehto ja pohjoisessa Leppäkorven lehto.

Luontoselvityksen raportissa 2025 todetaan: ”Selvitysalueelta ei ollut tiedossa eikä todettu luonnonsuojelulain (LSL 64 § ja 65 §) suojeltuja luontotyypppejä (LSL 64 § ja 65 §) eikä vesilain (VL 2 luku 11 §) suojeltuja luontotyypppejä tai muita lainsäädännöllä turvattuja kohteita.

Selvitysalueelta rajatut luontotyyppikohteet ovat tyyppillisesti luonnon monimuotoisuutta lisääviä reheviä lehtoja, reheviä korpia ja rantaluhtaa sekä pienialaisia niittykuvioita, joiden arvo perustuu luontotyyppien uhanalaisuuteen ja huomionarvoisen lajiston esiintymiseen. Arvoluokituksessa ne kuuluvat luokkaan monimuotoisuutta turvaavat (luokka 3) tai monimuotoisuutta tukevat (luokka 4) kohteet.”

Kyseiset kohteet on esitelty selostuksen kohdassa 3.1.2 ja kokonaisuudessaan Luontoselvityksen raportissa 2025.

Alue on kuitenkin selkeästi ihmisen vaikutuspiirissä sijaiten Kariston keskustan ja koulun vieressä. Suunnittelualueen länsireunassa Korennonvirran vieressä kulkee valaistu alueen virkistysreitti ja aluetta halkoo Monosentie, joka johtaa Karistonkadulta ranta-asutukselle. Kariston itäisen alueen luontoselvityksessä kesällä 2022 tehdyt lepakkohavainnot osoittavat lepakoille merkittävimmän alueen

sijaitsevan idempänä Karistonmäen päällä huomattavasti suunnittelualuetta korkeammalla.

Huolimatta tunnistetuista luontoarvoista, kaupunkisuunnittelun kokonaisnäkemys on, että kaava-alueella osoitettua rakentamista jatketaan kestävän yhdyskuntarakenteen periaatteiden mukaisesti lähelle nykyistä Kariston kaupunkirakennetta. Tiiviillä rakentamisella luodaan mm. parempia edellytyksiä joukkoliikenteelle sekä koulun ja varhaiskasvatuspalvelujen toimintaedellytyksille (läheinen etäisyys), vaikka luonnon monimuotoisuutta tukevat III- ja IV-arvoluokituksen alueet jäävät osittain tulevan rakentamisen alle.

Asemakaava turvaa asumista kiertävällä VL-1 alueella ekologiset yhteydet rannassa esiintyviin III-arvorajauksen kohteisiin, joista suurin on Leppäkorven rantalehto.

Karistonrinteen (A-2916) ja Karistonmäen (A-2842) asemakaavat jättävät väliinsä huomattavan leveän VL-alueen, ekologisen yhteyden, jolla turvataan reitti monimuotoisuudelle arvokkaimpien ja laajimpien kohteiden ekologiset yhteydet toisiinsa.

ELINKEINOELÄMÄ JA LIIKENNE

Kaava vaikuttaa laajemman alueen elinkeinotoimintaan alueen kasvavan asukasmäärän myötä vahvistaen Kariston kauppakeskuskokonaisuuden kaupallisten toimintojen elinvoimaa. Tämä mahdollistaa myös työpaikkamäärän pitämisen tai mahdollisen kasvun lisääntyneen kysynnän vuoksi.

Karistonrinteen alueen toteutumisella on vaikutusta Kariston olemassa olevaan liikenneverkostoon. lisääntyvän ajoneuvoliikenteen myötä. Lisäliikenne vaikuttaa esimerkiksi Kariston koulun välittömään ympäristöön koulutontin pohjois- ja länsipuolella. Olemassa oleva tie- ja katuverkosto kestää suunnittelualueen kasvavan liikennemäärän. Kaavan suunnittelualueelle varataan sijainti bussipysäkillä tulevaisuudessa laajennettava bussireittiverkosto huomioiden.

Suunnittelualueen sisällä olevan Monosentien sijaintia siirretään. Katuverkoston lisä- ja uudelleen rakentamisella on parantava vaikutus suunnittelualueen pohjois- ja itäpuolen Kymijärven rantakiinteistöjen kulkuyhteyksille mm. asfaltoitujen katupinnoitteiden, parempien näkemäalueiden ja katutilan suunnittelumitoituksen vuoksi.

Karistonmäen kaava toteutuessaan lisää alueen asukasmäärää. Tämä vahvistaa Kariston kaupallisten toimintojen elinvoimaa sekä tarjoaa houkuttelevia asuinmahdollisuuksia uusille asukkaille kaupunkitasolla.

Tarkempi vaikutusten arviointi on selostettu kaavaselostuksen kohdassa 5.4.

Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa

Kaavan vireilletulosta on ilmoitettu 05.03.2020 julkaistussa kaavoituskatsauksessa

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) laadittiin ja asetettiin nähtäville kaavamuutoshankkeen kotisivulle 13.2.2025. Kaavatyötä käsittelevä yleisötilaisuus järjestettiin 13.2.2025. Alueen naapurikiinteistöille ja maanomistajille toimitetaan postitse kaavaluonnos ja OAS. Luonnosvaiheen kuuleminen järjestetään 20.2.–5.3.2025. Kaavatyöhön liittyvää aineistoa on ollut nähtävillä kaavatyön verkkosivulla. Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi asemakaavaehdotuksen 9.9.2025 julkisesti nähtäville (§ 95). Kaavaehdotus oli nähtävillä 25.9.–27.10.2025.

Luonnosvaiheen kuulemisen aikana saatiin 6 kpl lausuntoja ja 2 kpl mielipiteitä. Alla tiivistettynä oleellimmat lausunnot ja mielipiteet sekä vastineet näihin.

Luonnosvaiheen lausunnot ja mielipiteet ovat kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä.

ELY-keskus 11.3.2025

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan alueella tulee tehdä lumettomana aikana

maastokartoitukseen perustuva selvitys luonnonympäristöstä nykyisten selvitysten ja alueelta otettujen valokuvien lisäksi.

ELY-keskus esittää tarkastelemaan liito-oravan esiintymistä suunnittelualueella vielä uudestaan täydentämään vuoden 2022 osin puutteellista liito-orava selvitystä.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan alueella olevan rakennuksen osalta tulee arvioida, ovatko rakennukset sopivia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi.

ELY-keskus esittää, että Karistonrinteen asemakaavan (A-2916) ja Karistonmäen (A-2842) asemakaavan väliin jäävä puustoinen ekologinen yhteys huomioidaan kaavamääräyksiin ja merkinnöihin.

ELY-keskus esittää, että liikenteen vaikutusten arviointia tulisi laajentaa ja tarkastella vaikutuksia mm. koulun liikenneturvallisuuteen ja liikenteen määriin. Myös joukkoliikenteen ja kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä pyydetään esittämään.

ELY-keskus toteaa ottavansa kantaa hulevesisuunnitelmaan, maaperäselvitykseen ja rakentamistapaohjeeseen

VASTINE

Liito-oravaselvitystä on tarkennettu ja maastoinventointi toteutettiin keväällä 25.4., 28.4. ja 29.4.2025. Kaava-alueelta ja ympäristöstä ei tehty papanahavaintoja. Päivitetty inventointi on asemakaavan liitteenä.

Kaava-alueella sijaitsevista rakennuksista on tehty lepakkoselvitys, joka on asemakaavan liitteenä. Lepakkoselvityksessä todetaan, että ”Monosentie 24:n ullakko on todennäköisesti ollut lepakon tai joidenkin lepakkoyksilöiden käytössä lähiaikoina useampana kautena.” Kaupunki hakee kylmänä olevalle rakennukselle poikkeuspurkulupaa sen haastavan ja keskeisen sijainnin vuoksi.

Suunnittelualueelta ja sen lähiympäristöstä on tehty täydentävä luontotyyppiselvitys keväällä ja kesällä 2025. Suunnittelualueelta ja sen

lähiympäristöstä löytyi 3- ja 4- arvoluokkien alueita. Merkittävimmät 3-luokan alueet olivat kuitenkin suunnittelualueen ulkopuolella pohjoisessa Kymijärven rannalla ja koillisessa Karistonmäen päälle noustessa. Kokonaisuudessa alueelta löytyneillä pienemillä 3- ja 4- tyyppin havainnoilla ei ollut vaikutusta Karistonrinteen kaavaratkaisuun – vaan oleellisena pidettiin laajempi 3-luokan arvorajausten säilyttämistä ja näiden yhdistämistä yhtenäisellä ekologisella yhteydellä. Luontotyyppiselvityksen tiivistelmä on asemakaavan liitteenä.

Karistorinteen ja Karistonmäen asemakaavojen välinen laaja puustoinen ja yhtenäinen alue on osoitettu Karistonmäen (A-2842) VL-alueeksi, jonka lisäksi siinä on myös erillinen ”luo”-kaavamääräys turvaamaan selvityksissä todettua lepakoiden ruokailupaikkaa.

Asemakaavan liitteenä esitetyssä katuyleissuunnitelmassa ja asemakaavan viitesuunnitelmassa on esitetty kävelyn ja pyöräilyn yhteydet, sekä mahdollinen varaus linja-autopysäkille alueella.

Hulevesisuunnitelma on liitteenä ja sitä on tehty kaavaprosessin aikana. Maaperäkairaukset tehtiin alueella katujen ja keskeisten tonttien kohdalla talvella 2025. Rakennustapaohje on kaavatyön liitteenä.

Lahden rakennusvalvonta 25.2.2025

Rakennusvalvonta suosittelee Karistonkadun varteen kaupunkikuvallisista syistä istutettavaksi puita ja tämän merkitsemistä katumitoituksessa ja kaavamerkinnässä. Kokoojakatujen puoleisille tonttien sivuille esitetään 5–10 m leveitä istutusalueita ja myös Monosentien erillispientalotonteille is-alueita ja pakollista aita. Lisäksi on huomioita katujen näkemäalueista ja liittymäkieltojen sijainnista.

Rakennusvalvonta kehottaa huomiomaan aurauslumet ja näiden sulamisvedet, samoin lähivirkistysalueiden jalankulun ja pyöräilyn reitit ainakin ohjeellisina.

Rakennusvalvonta kehottaa esittämään mahdolliset hulevesirakennevaraukset kaavassa.

Itäosien pientalot ovat jyrkässä rinteessä, ja näistä olisi hyvä tehdä leikkaustutkielmat. Tonttien välisille rajoille tulisi kaavassa edellyttää tukimuurin rakentaminen tonttien välisten korkoerojen hallitsemiseksi.

Rakennusvalvonta ehdottaa, että tietyillä tonteilla on syytä osoittaa hulevesien käsittelyyn, viivytykseen ja ohjaamiseen tarvittavat varaukset tonteille. Rakentamisen nuolimerkintöjä myös kyseenalaistetaan yleisesti kaava-alueella näiden johtaessa osin hankaliin pihajärjestelyihin

Kaavan länsiosan korttelit, jotka on viitesuunnitelmassa esitetty kytkettyinä pientaloina ovat hyvin tehokasta rakentamista, ja näille tulisi varata enemmän tilaa myös omalle pihalle.

Rakennusvalvonta nostaa esiin havainnekuvan ja luonnoskaavakartan eron huomauttaen, että havainnekuvan tulisi osoittaa, että kaavan mukainen rakentaminen on mahdollista ja ympäristö laadukasta.

Asemakaavamääräyksissä tulee viitata rakentamistapaohjeeseen

VASTINE

Karistonkadulle on suunniteltu tilaa puille ja tämä tila on varattu myös katuleveydessä. Asemakaavaehdotuksen liitteenä on myös tarkempi katuyleissuunnitelma, josta kadun ajoväylien, jalankulun ja pyöräilyn, sekä puille ja ajoluiskille varatut tilat näkyvät tarkemmin. Karistonkadun lisäksi myös Monosenttielle on suunniteltu viihtyisyyden ja kaupunkikuvan vuoksi puuriviä ja valmistuneesta katuyleissuunnitelmasta nämä näkyvät tarkemmin.

Asemakaava jatkaa Kariston nykyistä rakennetta ja myös tyyppikaduillaan. Puita ei merkitä erikseen asemakaavaan kuten ei muuallakaan Kariston alueella.

Monosentien varren pientalotonteille on lisätty is-merkinnät, myös näkemäalueita

ja liittymäkieltomerkintöjä on tarkennettu katusuunnittelun yhteydessä koko asemakaava-alueella.

Karistonkatu ja Monosentie jatkavat Kariston keskustan tiivistä rakennetta, jossa luodaan tiivistä katutilaa. Sisäänkäynti rivitaloihin on mahdollista suoraan kadulta. Katuyleissuunnitelma on kaavan liitteenä. Aurauslumien paikat ja etenkin Monosentien puurivi ja sen tuoma katutila vastaavat rakennusvalvonnan huoleen aurauslumen tilasta. Hulevesisuunnitelma on tehty kaavatyön aikana ja se on kaavan liitteenä.

Itäosien pientalotonteista on tehty leikkaustutkielmat ja katusuunnittelun mitoituksen ja korkojen tarkentuessa myös tonttien viitesuunnittelua on voitu tarkentaa ja esimerkiksi nuolimerkinnät on poistettu kaikilta rinnetonteilta mahdollistaen vapaamman rakentamisen.

Asemakaavakartta on päivittynyt luonnosversiosta Tuulikellonkadun linjauksen puolesta, myös pientalotontteja on poistunut tämän myötä runsaasti. Pientalotonttien nuolimerkinnät ovat jäljellä enää Pajupillinkadulla.

Länsiosan kytkettyjen pientalojen kortteleita on syvennetty niin, että tilavaraukseen sisältyy myös oma piha. Kaavaluonnosta on päivitetty runsaasti, kuten myös kaavan liitteenä olevaa viitesuunnitelmaa. Asemakaavassa on ju-määräys, joka sitoo rakentamistapaohjeen kaavaan.

Lahden ympäristövalvonta 14.3.2025

Ympäristövalvonta esittää, että ekologisista yhteyksistä Kymijärvenranta-alueella sekä Alestalon peltoalueen ympäristössä tulisi vahvistaa.

Ympäristövalvonta toteaa liito-orava selvityksen olevan osin puutteellinen ja koska rakentamiselle varatulla alueella on liito-oravalle soveltuvaa metsää, tulee liito-oravaselvitys täydentää tulevana maastokautena.

Ympäristövalvonta toteaa lausunnossaan, ettei lepakoiden osalta ole tarpeellista tehdä lisäselvityksiä, mutta kaava-alueelle tulee kuitenkin tehdä luontotyyppiselvitys.

Ympäristövalvonta toteaa, ettei Kujalan käsittelykeskuksen hajuhaittoja voi sulkea täysin pois Kariston asuinalueelta. Myös hulevesien hu-merkintää pidetään hyvänä todeten, että hulevesi- suunnittelu tulee tehdä ennen kaavatyön ehdotusvaihetta.

Kymijärven ekologinen tila todetaan välttäväksi ja sinne kohdistuvaa hulevesikuormitusta tulee hillitä ja uusilla alueilla huolehtia likaantuneiden hulevesien paikallisesta käsittelystä.

VASTINE

Ekologinen yhteys Kymijärvelle vahvistetaan kaavamääräyksellä VL, joka sijoittuu suunnittelualueen länsireunaan Korennonvirran länsirannalle. Mainittu Alestalon peltoalue on yli puolen kilometrin päässä nykyisestä kaava-alueesta etelään, joten tähän yhteyteen ei Karistonrinteen asemakaavalla ole vaikutusta.

Liito-orava selvitystä on tarkennettu ja maastoinventointi toteutettiin keväällä 25.4., 28.4. ja 29.4.2025. Kaava-alueelta ja ympäristöstä ei tehty papanahavaintoja. Päivitetty inventointi asemakaavan liitteenä

Suunnittelualueelta ja sen lähiympäristöstä on tehty täydentävä luontotyyppiselvitys keväällä ja kesällä 2025. Suunnittelualueelta ja sen lähiympäristöstä löytyi 3- ja 4- arvoluokkien alueita. Merkittävimmät 3-luokan alueet olivat kuitenkin suunnittelualueen ulkopuolella pohjoisessa Kymijärven rannalla ja koillisessa Karistonmäen päälle noustessa. Kokonaisuudessa alueelta löytyneillä pienemillä 3- ja 4- tyyppin havainnoilla ei ollut vaikutusta Karistonrinteen kaavaratkaisuun – vaan oleellisena pidettiin laajempi 3-luokan arvorajausten säilyttämistä ja näiden yhdistämistä yhtenäisellä ekologisella yhteydellä. Luontotyyppiselvityksen tiivistelmä on asemakaavan liitteenä.

Kujalan hajuvaikutukset on otettu Kariston asuinalueen suunnittelussa huomioon. Myös hulevesisuunnitelma on valmisteltu kaavatyön aikana yhteistyössä ympäristövalvonnan kanssa ja hulevesisuunnitelma on kaavatyön liitteenä. Hulevesisuunnitelmassa on huomioitu likaantuneiden hulevesien paikallinen käsittely.

Mielipide 1 21.2.2025

Hyvä kaava! Kiitos!

Mielipide 2 6.3.2025

Korennonvirran viereistä virkistysreittiä toivotaan huomioitavan ja puustoa säästettävän Kyseinen reitti on erittäin tärkeä ja puusto tämän ympärillä suojataan VL-merkinnällä

VASTINE:

Kyseinen reitti on erittäin tärkeä ja puusto tämän ympärillä suojataan VL-merkinnällä

Ehdotusvaiheen nähtävillä olon aikana saatiin 4 kpl lausuntoja ja 1 kpl muistutuksia. Alla tiivistettynä oleelliset lausunnot ja muistutukset sekä vastineet näihin.

Ehdotusvaiheen lausunnot ja muistutukset ovat kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä.

Digita Towers Oy 22.10.2025

Lausunnossa esitetään, että alueen matkaviestinverkon kapasiteetin kasvutarpeen vuoksi osana kaava-alueen infraa tulee varata alue (emt) telecom-mastolle ja laitetilalle. Aluetta esitetään sijoitettavaksi kaava-alueen koillisosaan. Masto palvelisi Karistonrinteen ja viereisen Karistonmäen kaava-alueita.

VASTINE

Mahdollinen maston paikka on tutkittu yhdessä Digitan kanssa ja mahdollinen maston paikka asettuu asemakaava-alueen ulkopuolelle.

ELY-keskus 27.10.2025

ELY-keskus toteaa luontoympäristöön liittyen, että kaavaehdotusta on täydennetty kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksillä sekä liito-oravan ja lepakoiden esiintymisen kartoituksilla, jotka antavat kattavan kuvan suunnittelualueen luontoympäristöstä. Luontoselvityksen mukaan alueella on useita suojelu- ja monimuotoisuusarvoja, joista tärkeimmät ovat arvokkaat lehtoalueet. Suuri osa näistä lehtoalueista häviää rakentamisen myötä, eikä ELY-keskuksen mukaan luonnonarvoja ole huomioitu kaavassa riittävästi. ELY-keskus korostaa, että merkittävät suojelu- ja monimuotoisuusarvot tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle ja viheryhteydet turvata kaavamääräyksiin.

Maaperätietoihin liittyen ELY-keskus toteaa, että kaavaselostuksen mukaan alueen rakennettavuus perustuu maaperäkairauksiin, joiden perusteella alue soveltuu pääosin hyvin rakentamiseen, mutta länsiosa on parhaiten rakennettavaa ja idässä rakennettavuus heikkenee. Kairauksista laadittu yhteenveto tulisi liittää kaava-aineistoon, jos kyseessä on erillinen liite.

Vesitalouteen liittyvän hulevesiselvityksen mukaan osa rantatonteista on järven tulvariskialueella, joten kaavassa on määrättävä alimmasta rakentamiskorkeudesta (ELY-keskuksen suositus Kymijärven rannalla on N2000 +93,95 m).

ELY-keskus huomauttaa, että kaavan toteuttaminen metsäalueelle aiheuttaa merkittävää hiilinielujen ja -varastojen menetystä, joten kaavaratkaisun vaikutuksia

alueen hiilitaseeseen tulisi arvioida ja esittää keinoja negatiivisten hiilinieluvaikutusten lieventämiseksi.

VASTINE

Luontoselvityksen raportissa 2025 todetaan: "Selvitysalueelta ei ollut tiedossa eikä todettu luonnonsuojelulain (LSL 64 § ja 65 §) suojeltuja luontotyyppejä (LSL 64 § ja 65 §) eikä vesilain (VL 2 luku 11 §) suojeltuja luontotyyppejä tai muita lainsäädännöllä turvattuja kohteita.

Selvitysalueelta rajatut luontotyyppikohteet ovat tyypillisesti luonnon monimuotoisuutta lisääviä reheviä lehtoja, reheviä korpia ja rantaluhtaa sekä pienialaisia niittykuvioita, joiden arvo perustuu luontotyyppien uhanalaisuuteen ja huomionarvoisen lajiston esiintymiseen. Arvoluokituksessa ne kuuluvat luokkaan monimuotoisuutta turvaavat (luokka 3) tai monimuotoisuutta tukevat (luokka 4) kohteet."

Kyseiset kohteet on esitelty selostuksen kohdassa 3.1.2 ja kokonaisuudessaan Luontoselvityksen raportissa 2025.

Huolimatta tunnistetuista luontoarvoista, kaupunkisuunnittelun kokonaisnäkemys on, että kaava-alueella osoitettua rakentamista jatketaan kestävän yhdyskuntarakenteen periaatteiden mukaisesti lähelle nykyistä Kariston kaupunkirakennetta. Tiiviillä rakentamisella luodaan mm. parempia edellytyksiä joukkoliikenteelle sekä koulun ja varhaiskasvatuspalvelujen toimintaedellytyksille (läheinen etäisyys), vaikka luonnon monimuotoisuutta tukevat III- ja IV-arvoluokituksen alueet jäävät osittain tulevan rakentamisen alle.

Asemakaava turvaa asumista kiertävällä VL-1 alueella ekologiset yhteydet rannassa esiintyviin III-arvorajauksen kohteisiin, joista suurin on Leppäkorven rantalehto.

Suuri osa (n. 90 %) Karistonrinteen kaava-alueella asuinrakentamiselle tarkoitetuista alueista on entistä viljeltyä peltoa. Nämä alueet ovat istutettu/metsittyneet 1980-

luvulta alkaen. Vaikutusten arvioinnissa on esitetty monimuotoisuusarvojen esiintyminen kartalla ja rakentamisen vaikutus näille alueille. Vaikutusten arviointia on täydennetty ja arvioinnissa näkyy myös arvorajausalueiden sijoittuminen entisten peltoalueiden kohdille. (5.4.2 Vaikutusten arviointi).

Kariston asuinalueen laajeneminen suuntautuu ydinalueelta idän suuntaan alueelle laaditun yleiskaavan ja kaavarungon mukaisesti. Arvorajausalueet (3. ja 4. luokka) ovat verrattain nuoria alueita, jotka ovat muodostuneet 1980-luvulta alkaen kokonaan peltoalueiden päälle. Näin ollen kaava-alue on ollut laajasti ihmisen käytössä ja vaikutuspiirissä jo pitkään. (3.1.2. Luonnonympäristö)

Viittaus rakennettavuusselvitykseen on poistettu selostuksesta. Alueella on tehty katusuunnittelun yhteydessä maaperäkairauksia.

Kaavamääräyksiin on täydennetty alin rakentamiskorkeus.

Kaavaratkaisu heikentää hiilinieluja ja -varastoja. Kaavassa asuinrakentaminen on pääasiassa puurakentamista, joka sitoo hiiltä paikallisesti.

Rakennus- ja ympäristövalvonta/Lahden ympäristöpalvelut 27.10.2025

Ympäristöpalvelut lausuu luontoarvoihin liittyen ja Luontoselvitykseen 2025 viitaten:

Luontotyyppit

Alueella on arvokas lahoppuujatkumo, runsas kääpälajisto sekä uhanalainen lehtotyyppi, jotka tulee huomioida maankäytön suunnittelussa ja rajata rakentamisen ulkopuolelle mahdollisuuksien mukaan. Monimuotoisuutta tukevat kohteet jäävät pääosin rakentamisen alle, mutta luokan 3 alue säilyy kaavan ulkopuolella

Liito-orava

Selvitysalueella on liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä ja pesäkoloja, mutta vuoden 2025 maast selvityksissä ei havaittu lajia. Liito-oravatilanne tulee tarkistaa uudelleen ennen rakentamisen aloittamista, mikäli alue (selvityksen kuvio 5) rakennetaan.

Ekologisia yhteyksiä on alueen pohjois-, länsi- ja eteläosassa, ja niiden ominaispiirteet sekä liito-oravan kulkureitit tulee turvata kaavoituksessa. Heikentyneitä yhteyksiä suositellaan vahvistettavaksi ja niiden säilyttämisestä tulee laatia kuvaus kaavaselostukseen.

Ekologinen kompensatio on suositeltavaa, mikäli monimuotoista metsää hävitetään. Lahden ympäristöpalvelut suosittelee kompensatiomahdollisuuden selvittämistä kaavaselostuksessa, jotta luontoposiitivisuus näkyy konkreettisesti.

Ympäristöpalvelut suosittelee kaavamääräyksien tarkentamista luo-, aita- ja ylmekintöjen osalta.

VASTINE

Luontoselvityksen raportissa 2025 todetaan: ”Selvitysalueelta ei ollut tiedossa eikä todettu luonnonsuojelulain (LSL 64 § ja 65 §) suojeltuja luontotyyppejä (LSL 64 § ja 65 §) eikä vesilain (VL 2 luku 11 §) suojeltuja luontotyyppejä tai muita lainsäädännöllä turvattuja kohteita.

Selvitysalueelta rajatut luontotyyppikohteet ovat tyypillisesti luonnon monimuotoisuutta lisääviä reheviä lehtoja, reheviä korpia ja rantaluhtaa sekä pienialaisia niittykuvioita, joiden arvo perustuu luontotyyppien uhanalaisuuteen ja huomionarvoisen lajiston esiintymiseen. Arvoluokituksessa ne kuuluvat luokkaan monimuotoisuutta turvaavat (luokka 3) tai monimuotoisuutta tukevat (luokka 4) kohteet.”

Kyseiset kohteet on esitelty selostuksen kohdassa 3.1.2 ja kokonaisuudessaan Luontoselvityksen raportissa 2025.

Huolimatta tunnistetuista luontoarvoista, kaupunkisuunnittelun kokonaisnäkemys on, että kaava-alueella osoitettua rakentamista jatketaan kestävän yhdyskuntarakenteen periaatteiden mukaisesti lähelle nykyistä Kariston kaupunkirakennetta. Tiiviillä rakentamisella luodaan mm. parempia edellytyksiä joukkoliikenteelle sekä koulun ja varhaiskasvatuspalvelujen toimintaedellytyksille (läheinen etäisyys), vaikka luonnon monimuotoisuutta tukevat III- ja IV-arvoluokituksen alueet jäävät osittain tulevan rakentamisen alle.

Asemakaava turvaa asumista kiertävällä VL-1 alueella ekologiset yhteydet rannassa esiintyviin III-arvorajauksen kohteisiin, joista suurin on Leppäkorven rantalehto.

Suuri osa (n. 90 %) Karistonrinteen kaava-alueella asuinrakentamiselle tarkoitetuista alueista on entistä viljeltyä peltoa. Nämä alueet ovat istutettu/metsittyneet 1980-luvulta alkaen. Vaikutusten arvioinnissa on esitetty monimuotoisuusarvojen esiintyminen kartalla ja rakentamisen vaikutus näille alueille. Vaikutusten arviointia on täydennetty ja arvioinnissa näkyy myös arvorajausalueiden sijoittuminen entisten peltoalueiden kohdille. (5.4.2 Vaikutusten arviointi).

Kariston asuinalueen laajeneminen suuntautuu ydinalueelta idän suuntaan alueelle laaditun yleiskaavan ja kaavarungon mukaisesti. Arvorajausalueet (3. ja 4. luokka) ovat verrattain nuoria alueita, jotka ovat muodostuneet 1980-luvulta alkaen kokonaan peltoalueiden päälle. Näin ollen kaava-alue on ollut laajasti ihmisen käytössä ja vaikutuspiirissä jo pitkään. (3.1.2. Luonnonympäristö)

Vuoden 2025 luontoselvityksessä osoitetut luontotyyppien III- ja IV-luokan arvorajaus alueet jäävät pääosin rakentamisen alle. Leppäkorven lehto pohjoisessa osoitetaan kaava-alueen osalla VL-1 alueeksi ja rakentamisen ulkopuolella rakentamisen.

Kaava-alue on luontoselvityksen mukaan suurelta osin liito-oravalle soveltuvaa aluetta. Selvityksessä vuosilta 2022 ja 2025 ei löytynyt lajihavaintoja. Liito-oravan

kulkuyhteyden tukemiseksi kaavaehdotusta on täydennetty osoittamalla kaava-alueen länsi- ja pohjoispuolet VL-1-alueeksi, jonka luontoarvot tulee huomioida.

Liito-oravan kulkuyhteyden tukemiseksi kaavaehdotusta on täydennetty osoittamalla kaava-alueen länsi- ja pohjoispuolet VL-1-alueeksi, jonka luontoarvot tulee huomioida.

Yleiskaavassa itäinen Karisto (tämän kaava-alueen etelä- ja kaakkoissuunta) on tavoitteellisesti osoitettu kestävä yhdyskuntarakenteen kartalla asuinrakentamiselle. Karistonrinteen ja viereisen Karistonmäen asemakaava-alueilla asuinrakentamiselle osoitetut alueet ovat pinta-alaltaan huomattavasti pienemmät kuin yleiskaavassa määritetyt. Näillä asemakaava-alueilla osoitetaan 45% osoitetaan VL-alueeksi ja 55% rakentamiseen (asuinrakentaminen + katurakentaminen)

- 9,1 ha (A)
- 9,3 ha (VL ja VL-1)
- 1,7 ha (katualueet)

Lausunnon pohjasta aita-merkinnät on lisätty ympäristöpalveluiden lausunnon mukaisiin kohtiin, samoin yl-merkintä Kariston kadulle on lisätty turvaamaan mahdollisten liito-oravien kulkureittiä. Ehdotettu luo-merkintä on sijoitettu kaavamerkintä VL-1 suunnittelualueen länsi- ja pohjoisosan viheralueille.

Lahden ympäristöterveys 6.11.2025

Ympäristöterveys toivoo, että kaavaan liittyvässä rakentamistapaohjeessa ohjeistetaan rakentamista ympäristöterveyden näkökulmasta puunpolttoon ja ilmalämpöpumppujen sijoittamiseen (melu) liittyen.

Puunpoltto pientaloalueilla aiheuttaa merkittäviä savuhaittoja ja pienhiukkaspäästöjä, jotka heikentävät ilmanlaatua ja voivat vaarantaa terveyden.

Rakentamistapaohjeessa tulisi siksi antaa tarkemmat ohjeet puulämmitteisten rakennusten sijoittelusta haittojen minimoimiseksi.

Ilmalämpöpumppujen ulkoyksiköt voivat aiheuttaa meluhaittaa tiiviisti rakennetuilla tonteilla, joten niiden sijoittamista tulisi ohjata siten, että etäisyys naapuritalojen ulkoseiniin olisi mahdollisimman suuri. Mikäli tämä ei ole mahdollista, ulkoyksikkö voidaan sijoittaa kadun puolelle ja tarvittaessa integroida julkisivuun meluhaittojen vähentämiseksi.

VASTINE

Rakentamistapaohjeessa on ohjeistettu tarkemmin ilmalämpöpumpun sijoittamisesta rakennukseen julkisivuun.

Muistutus 1 27.10.2025

Muistutuksen laatija esittää vaatimuksen luonnon monimuotoisuuteen ja lepakoiden suojeluun liittyen. Vaatimuksessa todetaan, että ehdotusvaiheen viranomaislausunnoissa esitetyt toimenpiteet sisällytetään sellaisinaan kaavamääräyksiin (valaistus, VL-alueen määräykset, tonttien poisto, ekologisten yhteyksien turvaaminen).

Muistutuksen laatija kirjoittaa, että Kariston koulun ja päiväkotien kapasiteetti on jo nyt riittämätön, eikä alueen lisärakentamista voi perustella vanhentuneilla väestöennusteilla. Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä on laadittava ajantasainen palveluverkkovaikutusten arviointi, jossa esitetään koulun ja päiväkotien kapasiteetti, ikäluokkaennusteet ja varautumistarpeet.

Kestävään liikkumiseen liittyen muistutuksen laatija esittää, että kaavaehdotukseen on lisättävä konkreettiset määräykset kestävän liikkumisen edistämisestä, kuten turvalliset jalankulku- ja pyöräily-yhteydet, joukkoliikenteen saavutettavuus sekä pysäköinnin mitoituksen tarkistus.

Kaavaselostuksessa esitettyä kaupunkistrategiaperustelujen arviointia muistuttaja kommentoi niin, että kaavahankkeessa on merkittäviä ristiriitoja kaupungin strategisiin tavoitteisiin nähden, sillä kaava hajauttaa kaupunkirakennetta, lisää yksityisautoilua, heikentää luonnon monimuotoisuutta eikä tuo konkreettisia uusia palveluja tai paranna olemassa olevien alueiden viihtyisyyttä, minkä vuoksi se ei toteuta strategisia tavoitteita niiden alkuperäisessä hengessä.

Muistuttaja toivoo kaavan lykkäämistä myöhemmäksi.

VASTINE

Kariston alueen lepakkoselvityksessä 2022 todettu Karistonmäen eteläosassa sijaitseva lepakkoiden II-alueen raja-osa osoitetaan 75% luo-merkinnällä VL-1 alueen sisälle. VL-1 alue toimii laajempaan ympäristöarvoja huomioivana puskurivyöhykkeenä liittyen pohjoisempaan laajempaan VL-alueeseen, joka kiertää Karistonmäen ja Karistonrinteen asuinalueita ekologisena vyöhykkeenä. Laajat yhtenäiset VL- ja VL-1 alueet turvaavat ekologiset yhteydet samoin kuin kadulle alueellisesti osoitettava yl-kaavamerkintä. Lähimmille pientalotonteille osoitetaan valomääräys, joka huomio lepakoille herkän valaistuksen. Vanhinta puustoa esiintyvä Mäkelän metsä jää kiinteistön reunaa kulkevaa yl-katumerkinnällä merkittyä katualuetta lukuun ottamatta rakentamattomaksi VL-1 alueeksi, joka liittyy laajempaan ekologiseen yhteyteen ja VL-alueiden verkostoon.

Kariston koulun ja päiväkodin oppilasmäärää seurataan aktiivisesti ennusteilla, johon on huomioitu myös Karistonrinteen ja Karistonmäen asemakaavan tuoma lisäys.

Asemakaava-aineiston liitteenä on yleiskatusuunnitelma, jossa on esitetty mainitut tärkeät jalankulku- ja pyöräily-yhteydet, sekä linja-auton pysäkki- ja kääntymispaikat. Asemakaava työn aikana rivitalojen automitoitusta pienennettiin, mikä vähentää toteutettavien autopaikkojen määrää alueella.

Kaupungin strategiat ovat myös keskenään ristiriitaisia. Kestävä kaupunkirakenne pyrkii toisaalta keskittämään rakentamista jo rakennetun ympäristön lähteisyyteen kuten Karistorinteen ja Karistonmäen asemakaavat tekevät jatkamalla Kariston rakennetta mahdollistan uusia palveluja ja luoden julkiselle liikenteelle vahvempia toimintaedellytyksiä suuremmalla ja keskitetyimmällä ihmismäärällä.

Kariston tonteille on ilmennyt huomattavaa kysyntää, eikä näitä ole tarjolla tällä hetkellä.

Tonttijako

Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen yhteydessä tehdään tonttijaot M-25-119 ja M-25-(128–139).

Toimivallan peruste

Lahden kaupungin hallintosääntö 2025/18, Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissääntöjen toimivaltataulukko: Kaavoitus, tonttijako ja kiinteistönmuodostus.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle, asemakaavat

Toimenpiteet

Kv: ote pöytäkirjasta ilman liitteitä sitä pyytäneille kunnan jäsenille, sähköinen tiedoksianto Hämeen ELY -keskukselle.

Lainvoimaisuuskysely Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta.

Lainvoimaiseksi tulon jälkeen: kuulutus,
sähköisesti:

kuulutus Hämeen ELY -keskus,

kuulutus + kartta Maanmittauslaitos,

kuulutus + kartta Päijät-Hämeen liitto,
kuulutus + kartta Kaupunkiympäristön palvelualueen kaupunkisuunnittelu

Päätöshistoria

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 08.12.2025

§ 374

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavaehdotuksen ja asemakaavan muutosehdotuksen A-2916a sekä siihen liittyvät tonttijakoehdotukset M-25-(128–139).”

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 09.09.2025

§ 94

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää asettaa asemakaavaehdotuksen ja asemakaavan muutosehdotuksen A-2916 sekä siihen liittyvät tonttijakoehdotukset M-25-(128–139) julkisesti nähtäville.

Mikäli mahdolliset muistutukset eivät anna muuhun aihetta, lautakunta esittää, että kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavaehdotuksen ja asemakaavan muutosehdotuksen A-2916 sekä siihen liittyvät tonttijakoehdotukset M-25-(128–139).”

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lisäksi lautakunta päätti antaa suunnittelujohtajalle oikeuden tehdä täydennyksiä ja vähäisiä muutoksia päätöksen liitteisiin kuulutusvaiheessa.

Liitteet

- 17 A-2916a Kaavaehdotuskartta KV
- 18 A-2916a Kaavaselostus ja seurantalomake KV
- 19 A-2916 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)
- 20 A-2916 Lahti Kariston itäosien kaavarunkoalueen arkeologinen inventointi 2022
- 21 A-2916a Kariston luontoselvitys 2025 KV
- 22 A-2916a Kariston liito-oravaselvitys ja ekologisten yhteyksien tarkastelu 2024 KV
- 23 A-2916 Lahden Kariston lepakkoselvitys 2022
- 24 A-2916 lepakkotarkastus 2025, Monosentie 24 ja 32
- 25 A-2916 Karistonmäen ja Karistonrinteen katuyleisuunnitelma
- 26 A-2916 Karistonmäen ja Karistonrinteen hulevesiselvitys
- 27 A-2916a Rakentamistapaohje KV
- 28 A-2916 Karistonrinne, viitesuunnitelma AC28
- 29 A-2916 Luonnosvaiheen lausunnot
- 30 A-2916 Luonnosvaiheen mielipiteet

- 31 A-2916 Ehdotusvaiheen lausunnot
- 32 A-2916 Ehdotusvaiheen muistutus
- 33 A-2916 Tonttijakokartta M-25-128
- 34 A-2916 Tonttijakokartta M-25-129
- 35 A-2916 Tonttijakokartta M-25-130
- 36 A-2916 Tonttijakokartta M-25-131
- 37 A-2916 Tonttijakokartta M-25-132
- 38 A-2916 Tonttijakokartta M-25-133
- 39 A-2916 Tonttijakokartta M-25-134
- 40 A-2916 Tonttijakokartta M-25-135
- 41 A-2916 Tonttijakokartta M-25-136
- 42 A-2916 Tonttijakokartta M-25-137
- 43 A-2916 Tonttijakokartta M-25-138
- 44 A-2916 Tonttijakokartta M-25-139

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 132

Asemakaavaehdotus A-2842a Kolava, Karistonmäki sekä siihen liittyvät tonttijakoehdotukset M-25-119 ja M-25-(123–127)

1272/10.02.01.00/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

kaavoitusarkkitehti Tuomas Helin p. 044 482 6337

tonttijaon osalta maanmittausinsinööri Eija Eskelinen p. 040 833 8675

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavaehdotuksen A-2842a sekä siihen liittyvät tonttijakoehdotukset M-25-119 ja M-25-(123–127).

Perusteluosa

Kaavoitettava alue sijaitsee Lahden Karistossa Kolavan (18.) kaupunginosassa. Suunnittelualue rajautuu etelässä Karistonkatuun, idässä Rantalaisentien suunta. Lännessä ja pohjoisessa suunnittelualue rajautuu viheralueeseen. Suunnittelualue sijaitsee n. 6 km etäisyydellä Lahden kauppatorilta itään.

Alueen koko on noin 9,5 ha. Asemakaava laaditaan kaupungin aloitteesta

Asemakaavan ja asemakaavan muutoksella alueelle muodostuu Järvenpään Kolavan (18) kaupunginosan osan korttelit 18035–18040 sekä lähivirkistysalue ja katualutta.

Karistonmäki on asuinalue noin 100 asukkaalle. Pientalotontteja on 29. Pientalotonttien koko Kariston alueella viimeisen 10 vuoden ajan ajalta tyypillinen noin 800 m² ja tästä ylöspäin. Pientalotonttien rakennusoikeudet ovat lähtökohtaisesti 320 kem² ja rakennusten korkeus Karistolle tyypillinen kaksi tai yksi kerrosta.

Lahden kaupunkistrategian (KV 14.3.2022 § 35) mukaisesti

- ...kaava mahdollistaa kestävän kaupunkirakenteen.
- ...kaava mahdollistaa kaupungin kasvun.
- ...kaava vahvistaa Lahden asemaa pääkaupunkiseudun lähialueena.
- ...kaava parantaa asuinalueiden viihtyisyyttä.
- ...kaava edistää asukkaiden hyvinvointia hyödyntämällä lähiluontoa kestävästi
- ...kaava lisää matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksia.
- ...kaava vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia.
- ...kaava mahdollistaa hyvän ikääntymisen.

Vaikutusten arviointi

LUONTO

Asemakaavalla on paikallisesti merkittävä vaikutus kasvi- ja eläinlajeihin metsävaltaisen alueen muuttuessa asuinkäyttöön. Nyt asemakaavoitettava alue on pääosin rakentamatonta talousmetsäksi kasvatettua harvennettua metsää, josta suurimmalla osalla on toteutettu avohakkuu 2010. Alueen eteläosassa on vanhaa kuusivaltaisempaa metsää. Luontoselvitysraportissa 2025 tämä "Mäkelän metsä" on luokiteltu monimuotoisuutta turvaavaksi III-luokan kohteeksi. Mäkelän metsän alueelta rakentaminen on poistettu kaavaprosessin aikana, mutta alueelle johtava katu ohjataan kiinteistön ja Mäkelän metsän reunaa alueelle. Katualueen leveys on 10 metriä ja tältä leveydeltä Mäkelän metsäaluetta jää kadun alle. Itäpuolelta

rajautuu Mäkelän talon pihapiiriin. Itäpuolella Mäkelän metsän luontotyyppin arvorajaus jatkuu yhtenäisenä VL-1 alueena.

Kaavoituksen myötä alueelta poistuu rakennusten ja näiden pihojen kohdalta merkittävästi puustoa nykytilanteeseen verraten, sillä kaava-alueesta noin 30% on osoitettu rakentamiselle. Toisaalta merkittävin osa alueesta on VL-aluetta, sekä herkempää VL-1-aluetta, johon osoitettu on myös erillinen luo-määräys. VL- ja VL-1 alueilla puusto ja vihermassa kasvavat, kun käyttö talousmetsästä muuttuu virkistysalueeksi.

Asemakaava-alueen itäosassa sijaitsee luontoselvitysraportissa 2025 ”Mäkelän lehto”-alue, joka on kooltaan 0,38ha.

Alue on kuitenkin selkeästi ihmisen vaikutuspiirissä sijaiten Kariston keskustan ja koulun läheisyydessä. Kariston itäisen alueen luontoselvityksessä kesällä 2022 tehdyt lepakkohavainnot osoittavat lepakoille merkittävimmän alueen sijaitsevan Karistonmäen päällä etelä- ja lounaisosassa.

Näiden selvitysten perusteella asuinaluetta pienennettiin ja yhtenäisiä viher- ja ekologiaa yhteyksiä on kasvatettu alkuperäistä laajemmiksi. VL-1-alueelle on osoitettu erillinen luo-määräys asemakaavassa. Samoin Karistonlenkille on luo- aluetta sivuavin osin osoitettu erillinen yl-määräys, joka ohjaa kadun valaistuksen ja eliöiden mahdollista ylittämistä. Myös luo-merkinnän läheisyydessä sijaitseville tonteille on annettu erillinen valomääräys, joka ohjaa valaistuksen suuntaamista. Lepakoiden aluerajaus jää suurimmaksi osaksi VL-alueella ja luo-rajauksen sisällä, minkä lisäksi se yhdistyy laajempaan VL-alueeseen ja ekologiseen yhteyteen rakennettujen kaava-alueiden välissä.

Karistonrinteen (A-2916) ja Karistonmäen (A-2842) asemakaavat jättävät väliinsä huomattavan leveän VL-alueen, ekologisen yhteyden, jolla turvataan reitti monimuotoisuudelle arvokkaimpien ja laajimpien kohteiden ekologiset yhteydet toisiinsa.

ELINKEINOELÄMÄ JA LIIKENNE

Asemakaavalla ei ole suoraa elinkeinorakennetta vahvistavaa tai monipuolistavaa vaikutusta suunnittelualueen sisällä, koska kaava-alueelle osoitetaan vain asuinrakentamista. Asuinrakentamisen yhteydessä voi muodostua pienimuotoista yksityistä praktiikkatoimintaa.

Asemakaava vaikuttaa laajemman alueen elinkeinotoimintaan alueen kasvavan asukasmäärän myötä vahvistaen Kariston kauppakeskuskokonaisuuden kaupallisten toimintojen elinvoimaa. Tämä mahdollistaa myös työpaikkamäärän pitämisen tai mahdollisen kasvun lisääntyneen kysynnän vuoksi.

Karistonmäen alueen toteutumisella on vaikutusta Kariston olemassa olevaan liikenneverkostoon lisääntyvän ajoneuvoliikenteen myötä, mutta se on hyvin pientä. Olemassa oleva tie- ja katuverkosto kestää suunnittelualueen kasvavan liikennemäärän. Lännempänä Karistonrinteen alueelle varataan sijainti bussipysäkillä tulevaisuudessa laajennettava bussireittiverkosto huomioiden.

Katuverkoston lisä- ja uudelleen rakentamisella on parantava vaikutus suunnittelualueen pohjois- ja itäpuolen Kymijärven rantakiinteistöjen kulkuyhteyksille mm. asfaltoitujen katupinnoitteiden, valaistuksen, parempien näkemäalueiden ja katutilan suunnittelumitoituksen vuoksi.

Liikennemäärät lisääntyvät alueella arviolta 120 ajomatalla päivässä ja samalla julkisen liikenneverkon ja Mankeli-asemien ympäristöön tulee uusia käyttäjiä.

Tarkempi vaikutusten arviointi on selostettu kaavaselostuksen kohdassa 5.4.

Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa

Kaavan vireilletulosta on ilmoitettu 05.03.2020 julkaistussa kaavoituskatsauksessa

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma laadittiin ja asetettiin nähtäville kaavamuutoshankkeen kotisivulle 24.08.2023. Asemakaavan luonnosvaiheessa on

järjestetty yleisötilaisuus Kariston asukasillassa elokuussa 2022 ja helmikuussa 2023 sekä lisäksi erikseen Kariston tiehoitokunnalle joulukuussa 2022. Kaavatyötä esitettiin myös Kariston yleisötilaisuudessa yhdessä Karistonrinteen (A-2916) asemakaavan esittelyn yhteydessä 13.2.2025.

Alueen naapurikiinteistöille ja maanomistajille on toimitettu postitse kaavaluonnos ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Valmisteluvaiheen kuuleminen järjestettiin 24.08.–14.09.2023. Kaavatyöhön liittyvää aineistoa on ollut nähtävillä kaavatyön verkkosivulla. Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi asemakaavaehdotuksen 9.9.2025 julkisesti nähtäville (§ 95). Kaavaehdotus oli nähtävillä 25.9.–27.10.2025.

Luonnosvaiheen kuulemisen aikana saatiin 6 kpl lausuntoja ja 1 kpl mielipiteitä. Alla tiivistettynä oleelliset lausunnot ja mielipiteet sekä vastineet näihin.

Luonnosvaiheen lausunnot ja mielipiteet ovat kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä.

ELY-keskus 29.9.2023

ELY-keskus toteaa lepakkoselvityksen olevan hyvä ja kattava. Pienten asemakaava-alueiden sijaan selvityksiä laaditaan laajemmalla alueilla, jolloin alueiden kytkeytyneisyys ja muun muassa lajien kulkuyhteydet ja ekologiset verkostot ovat paremmin otettavissa huomioon osana maankäytön suunnittelua kuten tässä tapauksessa.

Lepakkoselvityksen mukaan suunnittelualueen eteläosassa ja kaava-alueen eteläpuolella sijaitsee lepakoiden kannalta tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti (luokka II). Vaikutusten arviointia kaavaratkaisun lepakoihin kohdistuvasta tulee laajentaa. On tarpeen arvioida II-luokan rajauksen merkitystä ja muutosherkkyttä lepakoiden elinympäristövaatimusten näkökulmasta tarkemmin. On tarpeen arvioida, millaisia muutoksi pohjoisosan pienentymisellä on lepakoiden

ruokailumahdollisuuksiin ja siirtymäreitteihin. Tulee huomioida myös laadulliset muutokset ympäristössä kuten valaistusolosuhteiden muuttuminen.

ELY ehdottaa kaava-alueen laajentamista II-rajauksen alueelle, jolloin alueen käyttöä on mahdollista säädellä kaavamääräyksin.

ELY-keskus ehdottaa, että hulevedet edellytetään imeytettäväksi tonteilla ja viivytyspaikkoja tutkitaan myös katu ympäristöön. Tästä tulee esittää kaavamääräys.

Kaavaselostusta ehdotetaan täydennettäväksi kestävien liikkumismuotojen osalta.

VASTINE

Vaikutusten arviointia kaava-alueen vaikutuksista lepakoiden II-luokan alueelle on tarkennettu asemakaavan selostukseen.

Asemakaavalla on paikallisesti merkittävä vaikutus kasvi- ja eläinlajeihin metsävaltaisen alueen muuttuessa asuinkäyttöön. Nyt asemakaavoitettava alue on pääosin rakentamatonta talousmetsäksi kasvatettua harvennettua metsää, josta suurimmalla osalla on toteutettu avohakkuu 2010. Kaavoituksen myötä alueelta poistuu rakennusten ja näiden pihojen kohdalta merkittävästi puustoa nykytilanteeseen verraten, sillä kaava-alueesta noin 30 % on osoitettu rakentamiselle.

Asemakaavaa on päivitetty luonnosvaiheesta ELY:n kehotuksen mukaan niin, että lepakoiden arvorajauksen alue on otettu mukaan asemakaava-alueeseen ja osoitettu pääosin luo-kaavamääräyksin. Myös valomääräys lähimmille luo-alueen lähimmille tonteille on osoitettu säätelemää valaistuksen määrää ja suuntausta. Yt-määräys katualueella säätelee myös kadun valaistusta ja määrittää sille eläimistön ylityspaikkoja.

Lepakoiden aluerajaus jää suurimmaksi osaksi VL-alueella ja luo-rajauksen sisällä, minkä lisäksi se yhdistyy laajempaan VL-alueeseen ja ekologiseen yhteyteen

rakennettujen kaava-alueiden välissä. Pohjoisin osa arvorajauksesta jää edelleen neljän eteläisten pientalotonttien alle, mikä pienentää heikentää lepakoiden aluetta sen koon puolesta, mutta myös ihmisen alueelle tuoman häiriön, pääosin olin valon puolesta. Toisaalta lepakoiden luo-alue on asemakaavarajauksessa länteen ja osin pohjoiseen selkeästi suurempi kuin nykyinen raja-alue ja se yhdistyy laajempaan VL-alueeseen. Tällä alueelle nuoren puuston kasvu on kovassa käynnissä. Tämä laajentaa ja turvaa lepakoiden aluetta tulevaisuudessa.

Asemakaava-alueesta on tehty hulevesiselvitys kaavatyön aikana ja sen pohjalta hulevesisuunnitelma, joka on kaavan liitteenä. Hulevesi-määräys on lisätty kaavaan

Asemakaavan liitteenä esitetyssä katuyleissuunnitelmassa ja asemakaavan viitesuunnitelmassa on esitetty kävelyn ja pyöräilyn yhteydet, sekä mahdollinen varaus linja-autopysäkille alueella.

Lahden ympäristövalvonta 29.9.2025

Ympäristöpalvelut ehdottaa, että lepakkoalueen rajausta noudatteleva kuusikko säästetään kokonaisuudessaan ja kaava-alueelle johtava tie siirretään kauemmaksi Rantalaisentieltä. Metsäalueen säästämiseksi ympäristöpalvelut ehdottaa, että kaava-alueen neljä lounaisinta tonttia poistetaan, näiden ollessa lepakkorajauksen pohjoisen osan päällä.

Ympäristövalvonta ehdottaa, että katualueelle lisätään kaavamääräys, joka edellyttää valojen olevan sammuksissa 1.6.–31.8., sekä että rakennusten valojen suuntaamisesta määrätään kaavassa.

Ympäristöpalvelut edellyttää liito-oravainventoinnin toimittamista kaavatyön yhteydessä, jotta liito-oravatilanne osataan arvioida.

Ympäristövalvonta muistuttaa, että Karistonmäen laella tehtävä rakentaminen saattaa vaikuttaa alemman asutuksen tai sen lähiympäristön talousvesien laatuun ja määrään.

Ympäristövalvonta edellyttää, että kaava-alueen hulevesistä laaditaan asemakaavaprosessin aikana suunnitelma

VASTINE

Lepakoiden II-alueen rajausta on katsottu Karistonmäellä ja sitä ympäröivissä kaavoissa tärkeäksi elementiksi, joka on ohjannut kaavasunnittelua huomattavasti. Lepakkorajauksen ja tämän kuusikon päältä on poistettu tontteja jo huomattavasti ennen kaavaluonnosta, josta lausunnot pyydettiin. Kuitenkin mainituille neljällä kaava-alueen lounaisinta tonttia on jätetty lepakkorajauksen pohjoisosaan sen hetkellisestä häiritsevästä vaikutuksesta huolimatta. Luo-alueen rajausta on kuitenkin kasvatettu lännen ja osin pohjoisen suuntaan huomattavasti nykyistä rajausta kauemmaksi, ja tällä alueella puusto kasvaa voimakkaasti. Tämä laajempi rajausta ja kytkeytyminen laajempaan yhtenäiseen VL-alueeseen turvaa lepakoiden ruokailupaikan tulevaisuutta alueella.

Asemakaavaa on päivitetty luonnosvaiheesta niin, että lepakoiden arvorajauksen alue on otettu mukaan asemakaava-alueeseen ja osoitettu pääosin luo-kaavamääräyksin. Myös valomääräys lähimmille luo-alueen tonteille on osoitettu säätelemään valaistuksen määrää ja suuntausta. Yt-määräys katualueella säätelee myös kadun valaistusta ja määrittää sille eläimistön ylityspaikkoja.

Lepakoiden aluerajaus jää suurimmaksi osaksi VL-alueella ja luo-rajauksen sisällä, minkä lisäksi se yhdistyy laajempaan VL-alueeseen ja ekologiseen yhteyteen rakennettujen kaava-alueiden välissä. Pohjoisin osa arvorajauksesta jää edelleen eteläisten pientalotonttien alle, mikä pienentää heikentää lepakoiden aluetta sen koon puolesta, mutta myös ihmisen alueelle tuoman häiriön, pääosin valon puolesta. Toisaalta lepakoiden luo-alue on asemakaavarajauksessa länteen ja osin

pohjoiseen selkeästi suurempi kuin nykyinen raja-alue ja se yhdistyy laajempaan VL-alueeseen, jossa puiden kasvu on kovassa käynnissä. Tämä laajentaa ja turvaa lepakoiden aluetta tulevaisuudessa.

Liito-oravaselvitys ja keväällä 2025 tehty inventointi raportti ovat kaavatyön liitteenä. Liito-oravalle soveltuvasta alueesta huolimatta, alueelta ei ole tehty havaintoja inventoinneissa suunnittelualueella

Karistonmäen ja Karistonrinteen alueen hulevesiselvitys ja -suunnitelma on kaavamateriaalin liitteenä

Mielipide 1 14.9.2023

Lähimmät tontit sijaitsevat arviolta 20 metrin etäisyydellä Rantalaisentiestä ja tähän näkösuojaan toivotaan keskitettävän huomiota.

VASTINE

Asemakaava ei ulotu Rantalaisen tiehen asti, vaan kyseinen noin 20 metrin alue jää edelleen kaavoittamattomaksi suojavyöhykkeeksi. Kaavatyön aikana tontit siirrettiin pois Rantalaisenkadun varresta ja koko kaava-alue siirrettiin lännemmäksi.

Ehdotusvaiheen nähtävilläolon aikana saatiin 4 kpl lausuntoja ja 6 kpl muistutuksia. Alla tiivistettynä oleellimmat lausunnot ja muistutukset sekä vastineet näihin.

Ehdotusvaiheen lausunnot ja muistutukset ovat kokonaisuudessaan päätösehdotuksen liitteenä.

Digita Towers Oy 22.10.2025

Lausunnossa esitetään, että alueen matkaviestinverkon kapasiteetin kasvutarpeen vuoksi osana kaava-alueen infraa tulee varata alue (emt) telecom-mastolle ja laitetilalle. Aluetta esitetään sijoitettavaksi kaava-alueen koillisosaan. Masto palvelisi Karistonrinteen ja viereisen Karistonmäen kaava-alueita.

VASTINE

Mahdollinen maston paikka on tutkittu yhdessä Digitan kanssa ja mahdollinen maston paikka asettuu asemakaava-alueen ulkopuolelle.

Rakennus- ja ympäristövalvonta/Lahden ympäristöpalvelut 27.10.2025

Ympäristöpalvelut lausuu luontoarvoihin liittyen ja Luontoselvitykseen 2025 viitaten:

Luontoselvityksen 2025 mukaan kuviolla 1 todettiin tuore keskiravinteinen lehto, joka on uhanalainen luontotyyppi ja jolla kasvaa yli 110-vuotias puusto.

Karistonrinteen (A-2916) ja Karistonmäen (A-2842) asemakaavat jättävät väliinsä laajan VL-alueen, joka tukee monimuotoisuutta (luokka 4) ja tarjoaa virkistysarvoa asukkaille.

Karistonmäen kaava-alueen etelä- ja lounaisosassa on liito-oravalle soveltuvaa aluetta, ja eteläreunalla sijaitsee merkittävä ekologinen yhteys, jonka säilyminen kaavaehdotuksessa on tärkeää. Ekologiset yhteydet ja kuvaus niiden säilyttämiseksi tulee lisätä kaavaselostukseen.

Kariston itäisen alueen luontoselvityksessä kesällä 2022 tehdyt lepakkohavainnot osoittavat, että merkittävin alue lepakoille sijaitsee Karistonmäen päällä etelä- ja lounaisosassa, joka yhdistyy laajempaan VL-alueeseen ja ekologiseen yhteyteen kaava-alueiden välillä.

Karistonlenkki-katuyhteys ja ainakin neljä lounaisinta AO-tonttia on merkitty luokan II lepakkoalueen päälle, ja kaavaselostuksessa tulee tuoda esille, mitkä tontit ovat päällekkäin lepakkoalueen kanssa. Luokan II alue on tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti, jonka arvo lepakoille tulee huomioida maankäytössä (EUROBATS-suositus), mutta luo-merkintää ei suositella alueille, jotka eivät tällä hetkellä sovellu lepakoille, vaikka puuston kasvaessa tilanne voi muuttua.

Kaava-alueen etelä- ja itäreunalla sijaitsee lepakoille merkittävä ekologinen yhteys, jonka säilyminen kaavaehdotuksessa on tärkeää. Valaistusta koskeva kaavamääräys luokan II lepakkoalueiden läheisyydessä on hyvä ratkaisu. Ympäristöpalvelut suosittelee, että varttunut kuusikko säästetään ja luokan II lepakkoalueen päälle sijoittuvat pientalotontit poistetaan asemakaavaehdotuksesta.

Lisäksi ekologinen kompensatio on suositeltavaa, jos vanhaa metsää hävitetään, ja kompensatiomahdollisuus tulisi selvittää kaavaselostuksessa.

VASTINE

Luontoselvityksen raportissa 2025 todetaan: "Selvitysalueelta ei ollut tiedossa eikä todettu luonnonsuojelulain (LSL 64 § ja 65 §) suojeltuja luontotyyppejä (LSL 64 § ja 65 §) eikä vesilain (VL 2 luku 11 §) suojeltuja luontotyyppejä tai muita lainsäädännöllä turvattuja kohteita.

Selvitysalueelta rajatut luontotyyppikohteet ovat tyypillisesti luonnon monimuotoisuutta lisääviä reheviä lehtoja, reheviä korpia ja rantaluhtaa sekä pienialaisia niittykuvioita, joiden arvo perustuu luontotyyppien uhanalaisuuteen ja huomionarvoisen lajiston esiintymiseen. Arvoluokituksessa ne kuuluvat luokkaan monimuotoisuutta turvaavat (luokka 3) tai monimuotoisuutta tukevat (luokka 4) kohteet."

Ympäristöpalveluiden huomioima kuvio 1 on III-luokan arvorajaus, jossa sijaisee vanhaa kuusikkoa. Luontoselvitysraportissa 2025 tämän Mäkelän metsän alueelta rakentaminen on poistettu kaavaprosessin aikana, mutta alueelle johtava katu ohjataan kiinteistön ja Mäkelän metsän reunaa alueelle. Katualueen leveys on 10 metriä ja tältä leveydeltä Mäkelän metsäaluetta jää kadun alle. Kadulle on osoitettu yl-määräys tältä kohdalta. Mäkelän metsän Itäpuolelta rajautuu Mäkelän talon pihapiiriin, kun taas länsi puolella Mäkelän metsän luontotyyppin arvorajaus jatkuu yhtenäisenä VL-1 alueena.

Kuvaus ekologisista yhteyksistä on täydennetty kaavaselostukseen kohtaan 3.1.2.

Lepakot sijoittuvat suurimmaksi osaksi kaavassa luo-rajauksen sisälle VL-1 alueella, joka huomioi luontoarvot, ja yhdistyy laajempaan ekologiseen yhteyteen ja aluetta kiertävään vihervyöhykkeeseen. Kuitenkin pohjoisin osa n. 25% lepakoiden rajausalueesta jää rakentamisen alle ja VL1-alueen ulkopuolelle.

Vaikutusten arvioinnin kohdassa 5.4.2. on esitetty lepakoiden ja rakentamisen päällekkäisyys. Lepakoiden ja eliöstön siirtymäreitit on pyritty turvaamaan kaavaratkaisussa kadulle osoitettava yl-merkinnällä, sekä yhtenäisellä VL- ja VL-1 alueella. Lepakko alue on turvattu pääosin luo-määräyksellä, minkä lisäksi sen lähivyöhyke on VL-1 aluetta, joka huomioi ympäristöarvot.

Lepakoiden ja eliöstön siirtymäreitit on pyritty turvaamaan kaavaratkaisussa kadulle osoitettava yl-merkinnällä, sekä yhtenäisellä VL- ja VL-1 alueella. Mäkelän metsä säästyy ja vain kadun kiinteistön rajaa seuraava katualue sijoittuu tämän arvorajauksen III reunaan ja tässä kohden päällekkäin.

Yleiskaavassa itäinen Karisto (tämän kaava-alueen etelä- ja kaakkoissuunta) on tavoitteellisesti osoitettu kestävä yhdyksuntarakenteen kartalla asuinrakentamiselle. Karistonrinteen ja viereisen Karistonmäen asemakaava-alueilla asuinrakentamiselle osoitetut alueet ovat pinta-alaltaan huomattavasti pienemmät kuin yleiskaavassa määritetyt. Näillä asemakaava-alueilla osoitetaan 45% osoitetaan VL-alueeksi ja 55% rakentamiseen (asuinrakentaminen + katurakentaminen)

- 9,1 ha (A)
- 9,3 ha (VL ja VL-1)
- 1,7 ha (katualueet)

ELY-keskus 04.11.2025

ELY-keskus esittää huomionaan, että suunnittelualueen sijaintikuvausta tulisi tarkentaa, sillä Rantalaisentie on alueen itäpuolella ja lännessä sekä pohjoisessa rajana ovat viheralueet. Lisäksi kaavaratkaisun mahdollistaman lisärakentamisen vaikutuksia virkistykseen ja Kymijärven rannan kiinteistöihin ei ole arvioitu riittävästi, ja vaikutuksia tulisi tarkastella myös nykytilanteeseen verrattuna.

Luontoteemaan liittyen ELY-keskus lausuu, että kaavaehdotusta on täydennetty kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksillä sekä liito-oravan kartoituksella, jotka osoittavat alueella useita suojelu- ja monimuotoisuusarvoja, kuten merkittävät lehtoalueet ja lepakoille tärkeän II-luokan alueen. ELY-keskuksen mukaan vaikutusten arviointia lepakoihin ja erittäin uhanalaiseen Mäkelän lehtoon (kohde 2) tulisi vielä täydentää, ja merkittävät luontoarvot tulisi lähtökohtaisesti jättää rakentamisen ulkopuolelle.

Maaperätietoihin liittyen ELY-keskus toteaa, että kaavaselostuksen mukaan alueen rakennettavuus perustuu maaperäkairauksiin, joiden perusteella alue soveltuu pääosin hyvin rakentamiseen, mutta länsiosa on parhaiten rakennettavaa ja idässä rakennettavuus heikkenee. Kairauksista laadittu yhteenveto tulisi liittää kaava-aineistoon, jos kyseessä on erillinen liite.

Kaavaselostuksessa ja sen aineistossa on riittävästi arvioitu kaavan vaikutuksia vesitalouteen hulevesihallintaratkaisuihin.

ELY-keskus huomauttaa, että kaavan toteuttaminen metsäalueelle aiheuttaa merkittävää hiilinielujen ja -varastojen menetystä, joten kaavaratkaisun vaikutuksia alueen hiilitaseeseen tulisi arvioida ja esittää keinoja negatiivisten hiilinieluvaikutusten lieventämiseksi.

VASTINE

Kaavaselostuksessa sijaintikuvausta on tarkennettu. Kaavaratkaisun lisärakentamisen vaikutuksia on täydennetty kaavaselostuksen vaikutusten arviointiin.

Luonnon ympäristön ja Mäkelän metsän ja Mäkelän lehdon kuvauksia on tarkennettu kaavaselostukseen kohtaan 3.4.2. Pinta-alaltaan suurempi Mäkelän metsä säästyy ja yhdistyy laajempaan VL-1 alueeseen, mutta 0,38ha Mäkelän lehto jää rakentamisen alle huolimatta sen tunnistetuista luontoarvoista.

Kaupunkisuunnittelun kokonaisnäkemys on, että kaava-alueella osoitettua rakentamista jatketaan kestävän yhdyskuntarakenteen periaatteiden mukaisesti lähelle nykyistä Kariston kaupunkirakennetta. Tiiviillä rakentamisella luodaan mm. parempia edellytyksiä joukkoliikenteelle sekä koulun ja varhaiskasvatuspalvelujen toimintaedellytyksille (läheinen etäisyys), vaikka luonnon monimuotoisuutta tukeva alue jää tulevan rakentamisen alle.

Viittaus rakennettavuusselvitykseen on poistettu selostuksesta. Alueella on tehty katusuunnittelun yhteydessä maaperäkairauksia.

Kaavaratkaisu heikentää hiilinieluja ja -varastoja. Kaavassa asuinrakentaminen on pääasiassa puurakentamista, joka sitoo hiiltä paikallisesti.

Lahden ympäristöterveys 6.11.2025

Ympäristöterveys toivoo, että kaavaan liittyvässä rakentamistapaohjeessa ohjeistetaan rakentamista ympäristöterveyden näkökulmasta puunpolttoon ja ilmalämpöpumppujen sijoittamiseen (melu) liittyen.

Puunpoltto pientaloalueilla aiheuttaa merkittäviä savuhaittoja ja pienhiukkaspäästöjä, jotka heikentävät ilmanlaatua ja voivat vaarantaa terveyden.

Ilmalämpöpumppujen ulkoyksiköt voivat aiheuttaa meluhaittaa tiiviisti rakennetuilla tonteilla, joten niiden sijoittamista tulisi ohjata siten, että etäisyys naapuritalojen ulkoseiniin olisi mahdollisimman suuri. Mikäli tämä ei ole mahdollista, ulkoyksikkö

voidaan sijoittaa kadun puolelle ja tarvittaessa integroida julkisivuun meluhaittojen vähentämiseksi.

VASTINE

Rakentamistapaohjeessa on ohjeistettu tarkemmin ilmalämpöpumpun kiinnittämisestä rakennukseen julkisivuun

Muistutus 1 07.10.2025

Muistuttaja toteaa, että Karistonmäen asemakaavaehdotus on laadukas ja tulisi saattaa lainvoimaiseksi. Ehdotuksen liitteenä olevassa katuyleissuunnitelmassa olisi kuitenkin perusteltua jatkaa asfaltointi Karistonkadun postilaatikoille saakka, mikäli pohjatyöt tehdään sinne asti. Tämä pieni investointi parantaisi alueen houkuttelevuutta ja kannustaisi vakituisen asutuksen rakentamiseen Kymijärven rantatonteille.

VASTINE

Asemakaavan rajaus ulottuu Karistonkadun ja Karistonlenkin risteysalueelle. Katuympäristöä suunnitellaan laajemmin asemakaavoituksen edetessä lähiympäristön alueelle.

Muistutus 2

Muistuttaja kysyy, onko Karistonkadun ja Karistonlenkin liittymässä esteetön näkyvyys ja turvalliset olosuhteet myös talvella, sekä onko Karistonmäellä jätepaikkavaraus, joka palvelee myös Vanhan Kariston asukkaita?

VASTINE

Katuyleissuunnitelmassa katuympäristö on suunniteltu turvallisiksi eri vuodenaikoja ajatellen. Kaavaan merkitty jätepaikkavaraus palvelisi ainoastaan Karistonlenkin asukkaita.

Muistutus 3

Muistutuksen tekijä huolehtii, että Karistonmäen kaavan toteutuessa rakentamisaikana on vältettävä mm. liikenteellisiä vaaratilanteita ja pyrittävä minimoimaan haitat nykyisille asukkaille.

Muistutuksessa esitetään, että Karistonmäen pohjoispuolen ja Rantalaisentien välisen metsäalueen mahdollisessa harvennuksessa huomioidaan metsän toimiminen näkösuojana alueen asutukselle ja tarvittaessa tehdään uusia istutuksia. Muistuttaja pitää tärkeänä metsän säilyttämistä, mikä edistää vesien imeytymistä maaperään.

Muistutuksessa kerrotaan asukkaiden huomioita kaavaehdotuksesta. Toivotaan, ettei kävelyreittejä tule rakentaa vanhalle Kariston alueelle yksityisten maiden ja päättävien rantateiden vuoksi. Muistutuksessa ollaan huolissaan lisääntyvästä roskaamisesta.

Muistutuksessa ehdotetaan yhteensä viiden tontin rakentamatta jättämistä maiseman, näkösuojan ja hulevesien virtaamien vuoksi.

Muistutuksessa huolehditaan hulevesien hallinnasta huomioiden pohjavesien suojelu ja mahdolliset vaikutukset vesistöihin ja alueen juomavesikaivoihin.

Muistutuksessa huolehditaan, että kaavan toteutuessa työmaaliikenteen haitat minimoidaan.

VASTINE

Katuyleissuunnitelmassa katuympäristö mukaan lukien Karistonkadun ja Karistonlenkin risteysalue on suunniteltu turvalliseksi eri vuodenaikoja ajatellen.

Kaava-alueen ja Rantalasentien väliin jää yli 30 metriä leveä kaupungin omistama metsäalue, joka toimii asuinrakentamista kiertävänä ekologisena vyöhykkeenä ja eliöiden yhteytenä. Alue ei kuulu uuteen asemakaavaan, mutta kaupungilla ei ole tavoitteena heikentää näkösuojaa

Kaavaehdotuksessa on merkitty ohjeellinen jalankulkureitti mm. Karistonlenkiltä Rantalaisentielle. Ohjeelliset reitit ovat varauksia ja ne toteutuvat yleensä alueen kokonaisrakenteen sen mahdollistaessa. Kariston alueella on lukuisia kohtia, joissa asemakaavaan on merkitty ohjeellisia ja toteutumattomia jalankulkureittejä.

Asemakaavatyön aikana kaavaratkaisua on muokattu niin, että asuinrakentamiseen osoitettujen alueiden ulkokehällä säilyy metsäaluetta.

Kaupunki tarkkailee pohjavesien laatua säännöllisesti.

Alueen infraa rakennetaan asukasliikenne huomioiden. Kaava-alueen tontteja luovutetaan vaiheittain.

Muistutuksessa esitetyt toimenpide-ehdotukset ovat rakentavia. Osa toimenpide-ehdotuksista kohdistuvat kaavan toteutusvaiheeseen eli alueen rakentamiseen.

Muistutus 4

Muistutuksen tekijä esittää samat asiat kuin muistutuksessa 3 olevat. Näiden lisäksi muistutuksessa kysytään, onko tarkoitus ohjata bussilinjat Karistonlenkin kautta ja tulisiko kaavassa jätekeräykselle osoitettu paikka yleisesti Kariston asukkaiden käyttöön?

VASTINE

Bussireittejä ei ole suunniteltu Karistonlenkille eikä lainkaan Karistonmäen kaava-alueen rajauksen sisäpuolelle. Jätekeräykselle osoitettu paikka on suunniteltu ainoastaan Karistonlenkin asukkaiden käyttöön.

Muistutus 5 27.10.2025

Muistutuksen laatija esittää vaatimuksen luonnon monimuotoisuuteen ja lepakoiden suojeluun liittyen. Vaatimuksessa todetaan, että ehdotusvaiheen viranomaislausunnoissa esitetyt toimenpiteet sisällytetään sellaisinaan kaavamääräyksiin (valaistus, VL-alueen määräykset, tonttien poisto, ekologisten yhteyksien turvaaminen).

Muistutuksen laatija kirjoittaa, että Kariston koulun ja päiväkotien kapasiteetti on jo nyt riittämätön, eikä alueen lisärakentamista voi perustella vanhentuneilla väestöennusteilla. Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä on laadittava ajantasainen palveluverkkovaikutusten arviointi, jossa esitetään koulun ja päiväkotien kapasiteetti, ikäluokkaennusteet ja varautumistarpeet.

Kestävään liikkumiseen liittyen muistutuksen laatija esittää, että kaavaehdotukseen on lisättävä konkreettiset määräykset kestävän liikkumisen edistämisestä, kuten turvalliset jalankulku- ja pyöräily-yhteydet, joukkoliikenteen saavutettavuus sekä pysäköinnin mitoituksen tarkistus.

Kaavaselostuksessa esitettyä kaupunkistrategiaperustelujen arviointia muistuttaja kommentoi niin, että kaavahankkeessa on merkittäviä ristiriitoja kaupungin strategiaan tavoitteisiin nähden, sillä kaava hajauttaa kaupunkirakennetta, lisää yksityisautoilua, heikentää luonnon monimuotoisuutta eikä tuo konkreettisia uusia palveluja tai paranna olemassa olevien alueiden viihtyisyyttä, minkä vuoksi se ei toteuta strategisia tavoitteita niiden alkuperäisessä hengessä.

Muistuttaja toivoo kaavan lykkäämistä myöhemmäksi.

VASTINE

Kariston alueen lepakkoselvityksessä 2022 todettu Karistonmäen eteläosassa sijaitseva lepakoiden II-alueen rajausta osoitetaan 75% luo-merkinnällä VL-1 alueen sisälle. VL-1 alue toimii laajempaan ympäristöarvoja huomioivana

puskurivyöhykkeenä liittyen pohjoisempana laajempaan VL-alueeseen, joka kiertää Karistonmäen ja Karistonrinteen asuin alueita ekologisena vyöhykkeenä. Laajat yhtenäiset VL- ja VL-1 alueet turvaavat ekologiset yhteydet samoin kuin kadulle alueellisesti osoitettava yl-kaavamerkintä. Lähimmille pientalotonteille osoitetaan valo-määräys, joka huomio lepakoille herkän valaistuksen. Vanhinta puustoa esiintyvä Mäkelän metsä jää kiinteistön reunaa kulkevaa yl-katumerkinnällä merkittyä katualuetta lukuun ottamatta rakentamattomaksi VL-1 alueeksi, joka liittyy laajempaan ekologiseen yhteyteen ja VL-alueiden verkostoon.

Kariston koulun ja päiväkodin oppilasmäärää seurataan aktiivisesti ennusteilla, johon on huomioitu myös Karistonrinteen ja Karistonmäen asemakaavan tuoma lisäys.

Asemakaava-aineiston liitteenä on yleiskatusuunnitelma, jossa on esitetty mainitut tärkeät jalankulku- ja pyöräily-yhteydet, sekä linja-auton pysäkki- ja kääntymispaikat. Asemakaava työn aikana rivitalojen automitoitusta pienennettiin, mikä vähentää toteutettavien autopaikkojen määrää alueella.

Kaupungin strategiat ovat myös keskenään ristiriitaisia. Kestävä kaupunkirakenne pyrkii toisaalta keskittämään rakentamista jo rakennetun ympäristön lähteisyyteen kuten Karistonrinteen ja Karistonmäen asemakaavat tekevät jatkamalla Kariston rakennetta mahdollistan uusia palveluja ja luoden julkiselle liikenteelle vahvempia toimintaedellytyksiä suuremmalla ja keskitetyimmällä ihmismäärällä.

Kariston tonteille on ilmennyt huomattavaa kysyntää, eikä näitä ole tarjolla tällä hetkellä.

Muistutus 6 27.10.2025

Muistutuksen tekijä pohtii sähkölinjojen kaivamista maan alle Karistonmäen kaava-alueella ja sen itä- ja kaakkoispuolella

VASTINE

Lähtökohtaisesti maanpäälliset sähkölinjat pyritään siirtämään maanalaisiksi kasvavissa määrin. Kaavaratkaisulla ei ole vaikutusta sähkölinjojen rakentamisratkaisuihin. Yleisesti katurakentamisen yhteydessä on järkevää yhdistää sähkölinjojen yhtäikainen siirtorakentaminen.

Tonttijako

Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen yhteydessä tehdään tonttijaot M-25-119 ja M-25-(123–127).

Toimivallan peruste

Lahden kaupungin hallintosääntö 2025/18, Kaupunkiympäristön palvelualueen erillissääntöjen toimivaltataulukko: Kaavoitus, tonttijako ja kiinteistönmuodostus.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle, asemakaavat

Toimenpiteet

Kv: ote pöytäkirjasta ilman liitteitä muistutuksen tekijöille, ote pöytäkirjasta ilman liitteitä sitä pyytäneille kunnan jäsenille, sähköinen tiedoksianto Hämeen ELY – keskukselle.

Lainvoimaisuuskysely Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta.

Lainvoimaiseksi tulon jälkeen: kuulutus,
sähköisesti:

kuulutus Hämeen ELY -keskus,

kuulutus + kartta Hämeen Maanmittauslaitos,

kuulutus + kartta Päijät-Hämeen liitto,

kuulutus kaupunkiympäristön palvelualueen kaupunkisuunnittelu

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Päätöshistoria

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 08.12.2025

§ 375

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavaehdotuksen A-2842a sekä siihen liittyvät tonttijakoehdotukset M-25-119 ja M-25-(123–127).”

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 09.09.2025

§ 95

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää asettaa asemakaavaehdotuksen A-2842 sekä siihen liittyvät tonttijakoehdotukset M-25-119 ja M-25-(123–127) julkisesti nähtäville.

Mikäli mahdolliset muistutukset eivät anna muuhun aihetta, lautakunta esittää, että kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavaehdotuksen A-2842 sekä siihen liittyvät tonttijakoehdotukset M25-119 ja M-25-(123–127).”

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lisäksi lautakunta päätti antaa suunnittelujohtajalle oikeuden tehdä täydennyksiä ja vähäisiä muutoksia päätöksen liitteisiin kuulutusvaiheessa.

Liitteet

- 45 A-2842a Kaavaehdotuskartta KV
- 46 A-2842a Kaavaselostus ja seurantalomake KV
- 47 A-2842 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)
- 48 A-2842 Karistonrinteen ja Karistonmäen viitesuunnitelma
- 49 A-2842 Karistonmäen ja Karistonrinteen katuyleissuunnitelma
- 50 A-2842 Karistonmäen ja Karistonrinteen hulevesiselvitys
- 51 A-2842 Lahti Kariston itäosien kaavarunkoalue arkeologia raportti
- 52 A-2842 Kariston liito-oravaselvitys ja ekologisten yhteyksien tarkastelu 2024 KV
- 53 A-2842 Kariston luontoselvitys 2025 KV
- 54 A-2842 Lahden Kariston lepakkoselvitys 2022
- 55 A-2842a Rakentamistapaohje KV
- 56 A-2842 Luonnosvaiheen lausunnot
- 57 A-2842 Luonnosvaiheen mielipide
- 58 A-2842 Ehdotusvaiheen lausunnot
- 59 A-2842 Ehdotusvaiheen muistutukset
- 60 A-2841 Tonttijakokartta M-25-119
- 61 A-2842 Tonttijakokartta M-25-123
- 62 A-2842 Tonttijakokartta M-25-124
- 63 A-2842 Tonttijakokartta M-25-125
- 64 A-2842 Tonttijakokartta M-25-126

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

65 A-2842 Tonttijakokartta M-25-127

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 133

Lisäys kaupunginvaltuuston v. 2026 seminaaripäiviin

4283/00.01.02.05/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintojohtaja Anniina Kovero, p. 044 716 1416

valmistelusihteeri Terhi Takala, p. 044 416 2732

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää pitää yhteisseminaarin Hollolan kunnanvaltuuston, Heinolan kaupunginvaltuuston ja Orimattilan kaupunginvaltuuston kanssa 2.3.2026 klo 16.00 alkaen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 08.12.2025

§ 377

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää pitää 2.3.2026 kokouksensa klo 14.30 alkaen.

Lisäksi kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto päättää pitää yhteisseminaarin Hollolan kunnanvaltuuston, Heinolan kaupunginvaltuuston ja Orimattilan kaupunginvaltuuston kanssa 2.3.2026 klo 16.00 alkaen."

Käsittely

Esittelijä täydensi perusteluosaa seuraavasti: "Seminaariin kutsutaan vain varsinaiset valtuutetut sekä tarkastuslautakunnan varsinaiset jäsenet ja lisäksi Päijät-Hämeen liiton edustus.

Perusteluosa

Hallintosäännön yleisten määräysten II luvun 10 §:n mukaan toimitella päättää kokouksensa ajankohdasta ja paikasta. Kokous pidetään myös, milloin puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimitellimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen sen pitämisestä.

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 10.11.2025 (§ 117) vuoden 2026 kokous- ja seminaariaikataulusta.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 27.10.2025 (§ 321) kaupunginhallituksen vuoden 2026 kokousaikataulusta.

Kaupunginhallitus pitää 2.3.2026 kokouksensa klo 14.30 alkaen.

Lahden kaupunginvaltuusto, Hollolan kunnanvaltuusto, Heinolan kaupunginvaltuusto ja Orimattilan kaupunginvaltuusto pitävät yhteisseminaarin 2.3.2026. Paikka ilmoitetaan myöhemmin ja seminaarin koollekutsujana toimii Lahden kaupunki. Seminaariin kutsutaan vain varsinaiset valtuutetut sekä tarkastuslautakunnan varsinaiset jäsenet ja lisäksi Päijät-Hämeen liiton edustus. Mikäli varsinainen valtuutettu/lautakunnan jäsen ei pääse paikalle, hänen sijaansa kutsutaan varavaltuutettu/lautakunnan varajäsen.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote valtuutetut, Hollola, Heinola, Orimattila, nettiin, intraan

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 134

Lahden kaupungin vuoden 2026 talousarvio sekä vuosien 2026-2028 taloussuunnitelma

50/02.00.00.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

laskentapäällikkö Kati Helin p. 044 716 1059

controller Katja Markkola p. 050 383 6456

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä vuoden 2026 talousarvioehdotukseen sisältyvän talousarviorakenteen,
2. hyväksyä talousarvion sitovuudet talousosassa esitetyn mukaisena,
3. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden nostaa vuoden 2026 aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi lyhytaikaista luottoa siten, että luottoa on samanaikaisesti nostettuna enintään 250,0 milj. euroa,
4. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden myöntää vuoden 2026 aikana lyhyt- ja pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille yhteensä enintään 70,0 milj. euroa. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista (lainan ennenaikainen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehdoilla) johtuvaa luoton myöntämistä,
5. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden hyväksyä vuoden 2026 aikana korko- ja valuuttariskeiltä suojautumistoimenpiteitä 200,0 milj. euronajaan asti.

Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä olemassa olevien johdannaissopimusten muokkaustoimenpiteitä siltä osin, kun muokkaustoimenpide ei kasvata johdannaissopimusten kohteena olevaa pääomaa,

6. edellyttää, että vuoden 2026 aikana mahdollisesti esitettävien talousarviomuutosten valmistelussa tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuudet kattaa ylitykset kaupungin talousarvion sisältä vuosikatetta heikentämättä,

7. luopua erillisestä Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmasta vuosille 2024–2027 (KV 20.5.2024 § 63) sekä

8. hyväksyä Lahden kaupungin vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2026–2028 taloussuunnitelman.

Käsittely

Ensin käyttivät puheenvuorot järjestäytyneiden ryhmien puheenjohtajat (7 min) ja sen jälkeen kaupunginjohtaja ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja.

Tämän jälkeen puheenjohtaja ehdotti hyväksyttäväksi seuraavan käsittelyjärjestyksen:

”Yleiskeskustelun aikana on perusteltava yksityiskohtaisessa käsittelyssä mahdollisesti tehtävät muutos- ja ponsiehdotukset, jotka tulee toimittaa kirjallisesti valmistelijoille etukäteen kokouksen sujuvuuden varmistamiseksi.

Yleiskeskustelun jälkeen suoritetaan talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen yksityiskohtainen käsittely.

Kaupunginhallituksen päätösehdotus, joka on esitetty esityslistan sivulta 94 alkaen, käsitellään kohta kohdalta ja ensimmäinen kohta, joka koskee talousarvion ja taloussuunnitelmaehdotuksen hyväksymistä, käsitellään seuraavasti:

Ensin käsitellään talousarvion Yleinen osa ja Strategiaosa. Yleisessä osassa käsitellään Lahti-konsernin yleiset tavoitteet ja Yhtiökohtaiset tavoitteet, sitten Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupunkikonsernissa. Strategiaosassa käsitellään Strategian valmistelu, toteutus ja seuranta. Sen jälkeen talousarvion Toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2026.

Taloulosasta käsitellään ensin Talousarvion sitovuus ja taloutta ohjaavat kriteerit, sitten Ilmastobudjetointi ja viimeisenä Talouden tasapainottaminen.

Käyttötaloulososassa käsitellään konsernihallinto sekä palvelualueet sitovien tasojen mukaisesti.

Tuloslaskelmaosasta käsitellään kaupungin tuloslaskelma käsittäen Verotulot ja valtionosuudet, Korkotulot ja -menot sekä Muut rahoitustulot ja -menot. Mikäli talousarvion käsittelyssä tulee muutoksia, hyväksytään päivitetty tuloslaskelma sivulta 72 kokouksen päätteeksi, ennen talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksymistä.

Investointiosa käsitellään investointiryhmittäin.

Rahoitusosasta käsitellään kaupungin rahoituslaskelma käsittäen Antolainat sekä Lainanotto ja lyhennykset, pitkäaikaiset lainat. Mikäli talousarvion käsittelyssä tulee muutoksia, hyväksytään päivitetty rahoituslaskelma sivulta 82 kokouksen päätteeksi, ennen talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksymistä.

Muutos- ja ponsiehdotukset talousarvioon on tehtävä kirjallisesti. Muutokset tulee esittää käyttötaloulosan sitoviin tasoihin.

Mahdolliset muutosesitykset kaupunginhallituksen talousarvioesitykseen on tullut toimittaa kirjallisesti viimeistään ma 15.12.2025 klo 7.30 mennessä sähköpostitse: francis.mccarron@lh.lahti.fi; pekka.komu@lahti.fi; niko.kyynarainen@lahti.fi; anniina.kovero@lahti.fi; paatosvalmistelupalvelut@lahti.fi; taloussuunnittelu@lahti.fi. Mahdollisesti tiedoksi muille kaupunginvaltuuston jäsenille jakeluryhmälle LH_Kaupunginvaltuusto_varsinaisetjavarat@lahti.fi

Muutosesityksessä tulee tuoda esille

- Määrärahamuutos: mille sitovalle tasolle ja talousarviokirjan sivulle esitetään tuloihin, menoihin tai toimintakatteeseen muutoksia ja mille taloussuunnitelman vuodelle/vuosille muutos halutaan.
- Tekstimuutos: mille sitovalle tasolle, talousarviokirjan sivulle ja kappaleeseen esitetään tekstimuutoksia.

Myös kokouksen aikana tehtävät muutokset ilmoitetaan samalla tavalla.

Äänestysjärjestys hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen mukaisesti (27 §):

‘Jos ehdotuksista on äänestettävä, puheenjohtaja esittää valtuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen, jota laadittaessa on otettava huomioon, että:

- 1) ensiksi asetetaan äänestettäväksi pohjaehdotuksesta kaksi eniten poikkeavaa ehdotusta. Niistä voittanut asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan, ja näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin, jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan; 2) jos asia koskee määrärahan myöntämistä, asetetaan ensin äänestettäväksi määrältään suurimman ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen ja näin jatketaan

ehdotusten suuruuden mukaisessa järjestyksessä, kunnes jokin ehdotus hyväksytään, minkä jälkeen pienemmistä ehdotuksista ei enää äänestetä; sekä 3) jos ehdotus on sellainen, että sen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, on sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä äänestettävä erikseen. Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan lain mukaan määränemmistön kannatus, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.'

Mikäli valtuusto ei kokonaisuudessaan hyväksy kaupunginhallituksen talousarvioehdotusta, asia palautuu hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 21 §:n mukaan hyväksymättä jääneiltä osin uudelleen käsiteltäväksi kaupunginhallituksessa. Valtuuston kokous keskeytetään kaupunginhallituksen kokouksen ajaksi.

Jatkaessaan asian käsittelyä valtuusto ottaa lopullisesti kantaa sekä niihin muutoksiin, jotka se oli ensimmäisessä käsittelyssään tehnyt talousarvioehdotukseen, että niihin muutoksiin, jotka kaupunginhallitus näiden takia esittää siihen tehtäväksi. Talousarvio hyväksytään ensimmäisessä käsittelyssä hyväksymättä jääneiltä osiltaan lopullisesti tässä toisessa käsittelyssä."

Järjestäytyneiden valtuustoryhmien ryhmäpuheenvuorojen, kaupunginjohtaja Niko Kyyneräisen ja kaupunginhallituksen puheenjohtajan Pekka Komun puheenvuorojen jälkeen suoritettiin talousarvion yleiskeskustelu, joka alkoi klo 10.38 ja loppui klo 13.55. Talousarvion yksityiskohtainen käsittely alkoi klo 13.55.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Yleinen osa, 1.3.1. Lahti-konsernin yleiset tavoitteet** valtuutettu Tuomas Sorsa teki seuraavan muutosehdotuksen:

"Perussuomalaisten muutosesitys (s. 7)

Lisätään luettelon loppuun uusi luettelokohta:

- Ilmastotavoitteiden edistäminen ei saa kasvattaa kustannusrasitetta ja heikentää yhtiön tuloksenmuodostuskykyä.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Yleinen osa, Lahti-konsernin yleiset tavoitteet** osalta päättäneeksi, puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Tuomas Sorsa valtuutettu Rami Lehdon kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Sorsan muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Sorsan muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 52 valtuutettua ja valtuutettu Sorsan muutosehdotusta 7 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 1 134 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Yleinen osa, Toimintaympäristö, 1.4.3. Ilmasto- ja luontotyö** valtuutettu Tuomas Sorsa teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Perussuomalaisten muutosesitys (s. 12)

Poistetaan kolmannesta kappaleesta punaisella merkitty teksti ja lisätään sinisellä merkitty teksti:

Lahden kaupungin omat ilmastotoimet kohdistuvat **erityisesti** energian ja liikenteen päästöjen vähentämiseen ja maankäytön hiilinielujen vahvistamiseen. **Metsien talouskäyttöä ei kuitenkaan rajoiteta.** Kaupunki ei voi vaikuttaa suoraan kaikkiin päästöihin, joten tavoitteisiin pääseminen vaatii aktiivisuutta alueen muiltakin toimijoilta, mukaan lukien asukkaat, yritykset, yhteisöt ja yhdistykset. **Myös kansallisen ilmastopolitiikan tulisi jatkua kunnianhimoisella linjalla. Ilmastobudjetoinnilla ilmastotoimet kytketään entistä tiiviimmin taloussuunnitteluun.** Kansallisen ilmastopolitiikan painopisteet ovat muuttuneet. Aiempaa enemmän korostetaan huoltovarmuuteen, turvallisuuteen ja kilpailukykyyn liittyviä näkökulmia. Myös Lahti korostaa omassa ilmastopolitiikassaan näitä aiempaa enemmän ja tunnistaa esimerkiksi maankäyttösektoriin liittyvät epävarmuudet. Ilmastobudjetoinnista luovutaan.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Yleinen osa, Ilmasto- ja luontotyö** osalta päättyneeksi, puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Tuomas Sorsa valtuutettu Rami Lehdon kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Sorsan muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Sorsan muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 52 valtuutettua ja valtuutettu Sorsan muutosehdotusta 7 valtuutettua.

Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 2 134 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Strategiaosa, 2.2. Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2026**, valtuutettu Tuomas Sorsa teki seuraavat kaksi muutosehdotusta:

”Muut toiminnalliset tavoitteet

Perussuomalaisten muutosesitys (s. 27)

Lisätään uusi toiminnallinen tavoite:

”Kaupunki selvittää maahanmuuton aiheuttamat kustannukset budjettimomentti tasolla Lahden kaupungissa ja hyödyntää tietoa päätöksenteon tukena.”

Ehdotusta kannatettiin.

”Perussuomalaisten muutosesitys (s. 31)

Lisätään Toteutamme keskustavision jatkohankkeet -toimenpiteen tavoitteeseen sinisellä merkitty teksti:

TAVOITE: Käynnistetään kauppatorin kehittämishanke, jonka tavoitteena on luoda torista viihtyisä ympärivuotinen kohtaamispaikka kehittämällä torin kaupunkikuvaa ja monipuolistamalla toimintoja. Suunnittelua tehdään laajassa vuorovaikutuksessa asukkaiden ja sekä keskustan yrittäjien ja kiinteistöjen sekä muiden toimijoiden kanssa. [Tori säilytetään joukkoliikenteen solmukohtana ja Trion vaihtopysäkkikokeilua ei toteuteta.”](#)

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Strategiaosa 2.2. Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2026** osalta päättyneeksi, puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Tuomas Sorsa valtuutettu Rami Lehdon kannattamana oli tehnyt edellä mainitut kannatetut muutosehdotukset. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Sorsan ensin tekemästä muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Sorsan muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 50 valtuutettua ja valtuutettu Sorsan muutosehdotusta 9 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 3 134 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Sorsan toisesta muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Sorsan muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 46 valtuutettua ja valtuutettu Sorsan muutosehdotusta 13 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 4 134 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Taloulosa, Talousarvion sitovuus ja taloutta ohjaavat kriteerit**, valtuutettu Seppo Korhonen teki seuraavan ponsiehdotuksen:

”3. Taloulosa

3.1. Talousarvion sitovuus ja taloutta ohjaavat kriteerit

3.1.2. Avustusten myöntäminen

Ponsiesitys: Valtuusto toteaa, että hallintosäännön **Elinvoiman palvelualueita koskeva toimivaltataulukko** -kohdassa on virheet talousarvion mukaisista avustuksista päättämisessä ja korkeakouluyhteistyön rahoitusosuuksista päättämisessä. Valtuusto päättää, että virheet korjataan jäljempänä perusteluissa esitetyllä tavalla hallintolain 51 §:n määräämänä kirjoitusvirheen korjaamisena.

Perustelut:

3.1.2. Avustusten myöntäminen

Avustuksilla tuetaan Lahden kaupungin strategisten päämäärien ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Perusteena otetaan huomioon myös positiivinen vaikutus kaupungin elinkeinoelämälle. Avustuksen saajan tulee olla lahtelainen tai avustetta van toiminnan tulee kohdistua Lahteen ja lahtelaisiin. Elinvoiman ja sivistyksen palvelualueille on valmistelussa näiden kriteereiden lisäksi omat erilliset avustussäännöt. Avustukset myöntää toimitus tai viranomaisen, jonka toimialueeseen hakijan pääasiallinen toiminta liittyy. Avustuksia myönnetään vuosittain talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa. Avustusten myöntämisen periaatteet kerrotaan talousarvion toimeenpano-ohjeessa.

Elinvoiman palvelualueita koskeva toimivaltataulukko

Koko palvelualueita koskevat asiat:

päättää tehtäväalueensa avustuksista talousarvion mukaan, talousarvion taloutta ohjaavien ja muiden hyväksyttyjen kriteerien mukaisesti euron avustukset

- > 100.000 euron avustukset ELHY
- >= 100.000 palvelualuejohtaja (VIRHE)

Korjataan:

- <= 100.000 palvelualuejohtaja

Elinvoima- ja työllisyysasiat:

vastaa kaupungin korkeakouluyhteistyöstä KH:n linjausten mukaisesti käyttösuunnitelmansa puitteissa

- > 200.000 euron rahoitusosuus ELHY
- >= 200.000 euron rahoitusosuus palvelualuejohtaja (VIRHE)

Korjataan:

- <= 200.000 euron rahoitusosuus palvelualuejohtaja

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Talousosa, Talousarvion sitovuus ja taloutta ohjaavat kriteerit** osalta päättyneeksi, puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Seppo Korhosen tekemä ponsiehdotus korjataan hallintosääntöön kirjoitusvirheenä (kirjoitusvirheen korjaus HL 51 §:n nojalla).

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Talousosa, 3.3. Talouden tasapainottaminen**, valtuutettu Tuomas Sorsa teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Perussuomalaisten muutosesitys (s. 38)

Lisätään toisen kappaleen loppuun sinisellä merkitty teksti:

Vuoden 2026 H1:llä luodaan polku sille, että syksyllä 2026 Lahti keventää verotasot vuoden 2025 tasolle.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Talousosa, 3.3. Talouden tasapainottaminen** osalta päättyneeksi, puheenjohtaja totesi, että valtuutettu

Tuomas Sorsa valtuutettu Rami Lehdon kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Sorsan muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Sorsan muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 49 valtuutettua ja valtuutettu Sorsan muutosehdotusta 10 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 5 134 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Käyttötalousosa, 3.4.1. Konsernihallinto, Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot**, valtuutettu Seppo Korhonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

”3. TALOUSOSA

3.4. Käyttötalousosa

3.4.1. Konsernihallinto Kaupunginjohtaja, konsernihallinto

Toiminnan kuvaus (tekstimuutos s. 45, viimeinen kappale)

Muutosesitys

Poistetaan teksti: ”Myyntivoittoja ei tule käyttää käyttötalouden pysyväisluonteisten kustannusten kattamiseen.”

Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Käyttötalousosa, 3.4.2. Elinvoiman palvelualue, Työllisyyspalvelut**, valtuutettu Seppo Korhonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Pro Lahden muutosesitys (s. 51)

Lisätään Toiminnan painopistealueet -osion toiseksi kappaleeksi sinisellä merkitty teksti:

Lahden kaupunki vaikuttaa aktiivisesti nykyisellään ainoastaan yrityksille ja järjestöille rajatun palkkatuen laajentamiseksi myös valtiolle ja kunnille. Tällä toimenpiteellä saataisiin lisättyä kaupungin keinovalikoimaa etenkin nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi lisäten nuorten mahdollisuuksia työllistyä, saada työkokemusta ja ehkäistä näin heidän syrjäytymistään työelämästä ja yhteiskunnasta.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Käyttötalousosa, 3.4.2. Elinvoiman palvelualue, Työllisyyspalvelut** osalta päättyneeksi, puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Seppo Korhonen valtuutettu Niko A. Kaukon kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Korhosen muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Korhosen muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 48 valtuutettua ja valtuutettu Korhosen muutosehdotusta 11 valtuutettua.

Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 6 134 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Käyttötalousosa, 3.4.2. Elinvoiman palvelualue, Kaupunkikulttuuripalvelut**, valtuutettu Riina Puusaari teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Vihreiden muutosesitys (s. 53)

Poistetaan Liikuntapalvelut-osion seitsemänneistä luettelokohdasta punaisella merkitty teksti ja lisätään sinisellä merkitty teksti:

- Pohjoismaisten hiihtolajien MM-kilpailuihin valmistautuminen jatkuu urheilukeskuksen kehittämisellä. Suunnitelmakauden investointeja alueelle ovat muun muassa aurinkokatsomon perusparannus ~~ja rullahiihtoradan rakentaminen. U~~
~~ja~~ urheilukeskuksen saavutettavuutta parannetaan uusimalla mäkikeskukseen johtava Suurmäenkatu ja kadun alla menevät tuplatunnelit. Palloiluolosuhteita parannetaan uusimalla Mukkulan, Paavolan ja Liipolan tekonurmet. Liipolan kentän ympäristöön tehdään myös lähiliikuntapaikka. Tenniskenttien pintoja uusitaan Mukkulassa ja Kokkokalliossa, ja myös uimarantoja pyritään parantamaan.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Käyttötalousosa, 3.4.2. Elinvoiman palvelualue, Kaupunkikulttuuripalvelut** osalta päättyneeksi, puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Riina Puusaari valtuutettu Jouni Kaikkosen kannattamana oli tehnyt

edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Puusaaren muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Puusaaren muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 43 valtuutettua ja valtuutettu Puusaaren muutosehdotusta 16 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 7 134 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Käyttötalousosa, 3.4.3. Sivistyksen palvelualue, Varhaiskasvatus-, perusopetus-, nuoriso- sekä kirjasto- ja tietopalvelut - vastualueet yhteensä** valtuutettu Seppo Korhonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Pro Lahden muutosesitys (s. 60)

Lisätään sitovan tason Varhaiskasvatus-, perusopetus-, nuoriso- sekä kirjasto- ja tietopalvelut -vastualueet yhteensä menomäärä-rahaa +362 100 euroa talousarviovuodelle 2026. Lisäyksestä kohdennetaan aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstökuluihin +332 400 euroa ja palvelujen ostoihin +29 700 euroa. Määrärahalisäys katetaan taseen ylijäämästä.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Käyttötalousosa, Sivistyksen palvelualue, Sivistyksen palvelualue, Varhaiskasvatus-, perusopetus-, nuoriso- sekä kirjasto- ja tietopalvelut -vastuualueet yhteensä** osalta päättäneeksi, puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Seppo Korhonen valtuutettu Mikko Lindroosin kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Korhosen muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Korhosen muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 54 valtuutettua ja valtuutettu Korhosen muutosehdotusta 5 valtuutettua. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 8 134 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Investointiosa, 3.6.2. Talonrakennus, Perusparannukset** valtuutettu Seppo Korhonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Pro Lahden muutosesitys (s. 77)

Poistetaan Elinvoiman palvelualueen hankeryhmä / Urheilukeskus, perusparannukset yhteensä -osiosta rullahiihtoradan määräraha TA 2026: 40 000 euroa, TS 2027: 960 000 euroa.

Muutoksen jälkeen määrärahat Urheilukeskus perusparannukset yhteensä -kohdassa ovat talousarviossa (TA2026) -4.327.000 euroa ja taloussuunnitelmassa (TS2027) -2.003.000 euroa.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun talousarvion kohdan **Investointiosa, 3.6.2.**

Talonrakennus, Perusparannukset osalta päättäneeksi, puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Seppo Korhonen valtuutettu Kalle Aaltosen kannattamana oli tehnyt edellä mainitun kannatetun muutosehdotuksen. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi valtuutettu Korhosen muutosehdotuksesta siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Korhosen muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 40 valtuutettua ja valtuutettu Korhosen muutosehdotusta 19 valtuutettua.

Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 9 134 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Käsiteltäessä talousarvion kohtaa **Investointiosa, 3.6.3. Julkinen käyttöomaisuus, Perusparannukset** valtuutettu Seppo Korhonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Pro Lahden muutosesitys

Julkisen käyttöomaisuuden sitovuustasolla TA2026 menot (30 573 000 euroa) -kohta ja hankerahoitus kadunrakennus -kohta sisältävät joukkoliikenteen pysäkkijärjestelyyn arvioidun määrärahan 650 000 euroa. Valtuusto päättää poistaa tuon määrärahan, jolloin menot -kohdassa määräraha on 29 923 000 euroa ja

hankeryhmä kadunrakennus -kohdassa määräraha on 13 968 000 euroa. Jos kaupunkiympäristölautakunta päättää pysäkkijärjestelykokeilun aloittamisesta, tulee siihen määrärahat osoittaa muutostalousarviossa.”

Ehdotusta kannatettiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja totesi, että valtuusto käsittelee tällä hetkellä talousarvion kohtaa **Investointiosa, Julkinen käyttöomaisuus** (s. 80) ja että valtuutettu Seppo Korhonen tekemä ja valtuutettu Kalle Aaltosen kannattama muutosehdotus olisi pitänyt tehdä jo aiemmin käsiteltyyn kohtaan (**Investointiosa, Talonrakennus, s. 77**). Keskusteltuaan valtuutettu Korhosen kanssa, puheenjohtaja totesi, että Korhonen ei vaadi käsittelyä enää uudestaan ja näin ollen kaupunginvaltuusto ei käsitellyt valtuutettu Korhosen tekemää muutosehdostusta.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 08.12.2025

§ 365

Päätös

Kaupunginhallitus teki kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä vuoden 2026 talousarvioehdotukseen sisältyvän talousarviorakenteen,
2. hyväksyä talousarvion sitovuudet talousosassa esitetyn mukaisena,
3. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden nostaa vuoden 2026 aikana maksuvalmiuden turvaamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi lyhytaikaista luottoa siten, että luottoa on samanaikaisesti nostettuna enintään 250,0 milj. euroa,
4. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden myöntää vuoden 2026 aikana lyhyt- ja

pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille yhteensä enintään 70,0 milj. euroa. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista (lainan ennenaikainen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehdoilla) johtuvaa luoton myöntämistä,

5. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden hyväksyä vuoden 2026 aikana korko- ja valuuttariskeiltä suojautumistoimenpiteitä 200,0 milj. euron rajaan asti. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä olemassa olevien johdannaissopimusten muokkaustoimenpiteitä siltä osin, kun muokkaustoimenpide ei kasvata johdannaissopimusten kohteena olevaa pääomaa,

6. edellyttää, että vuoden 2026 aikana mahdollisesti esitettävien talousarviomuutosten valmistelussa tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuudet kattaa ylitykset kaupungin talousarvion sisältä vuosikatetta heikentämättä,

7. luopua erillisestä Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmasta vuosille 2024–2027 (KV 20.5.2024 § 63) sekä

8. hyväksyä Lahden kaupungin vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2026–2028 taloussuunnitelman."

Lisäksi kaupunginhallitus päätti oikeuttaa talouspalvelut tekemään teknisluonteisia korjauksia ja täydennyksiä valtuuston käsittelyyn menevään talousarviokirjaan.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto päättää

1. hyväksyä vuoden 2026 talousarvioehdotukseen sisältyvän talousarviorakenteen,
2. hyväksyä talousarvion sitovuudet talousosassa esitetyn mukaisena,
3. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden nostaa vuoden 2026 aikana maksuvalmiuden

turvaamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi lyhytaikaista luottoa siten, että luottoa on samanaikaisesti nostettuna enintään 250,0 milj. euroa,

4. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden myöntää vuoden 2026 aikana lyhyt- ja pitkäaikaista luottoa kaupungin määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille yhteensä enintään 70,0 milj. euroa. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista (lainan ennenaikainen takaisinmaksu ja lainan nosto uusilla ehdoilla) johtuvaa luoton myöntämistä,

5. antaa kaupunginjohtajalle valtuuden hyväksyä vuoden 2026 aikana korko- ja valuuttariskeiltä suojautumistoimenpiteitä 200,0 milj. euronajaan asti. Valtuutuksen enimmäismäärään ei sisällytetä olemassa olevien johdannaissopimusten muokkaustoimenpiteitä siltä osin, kun muokkaustoimenpide ei kasvata johdannaissopimusten kohteena olevaa pääomaa,

6. edellyttää, että vuoden 2026 aikana mahdollisesti esitettävien talousarviomuutosten valmistelussa tutkitaan ensisijaisesti mahdollisuudet kattaa ylitykset kaupungin talousarvion sisältä vuosikatetta heikentämättä,

7. luopua erillisestä Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmasta vuosille 2024–2027 (KV 20.5.2024 § 63) sekä

8. hyväksyä Lahden kaupungin vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2026–2028 taloussuunnitelman."

Lisäksi kaupunginhallitus päättää oikeuttaa talouspalvelut tekemään teknisluonteisia korjauksia ja täydennyksiä valtuuston käsittelyyn menevään talousarviokirjaan.

Käsittely

Käsittelyn yhteydessä esittelijä teki muutosesityksen (muutosmoniste TA 2026, 8.12.2025, joka on pöytäkirjan erillisenä liitteenä). Kaupunginhallitus hyväksyi muutokset yksimielisesti.

Keskustelun kuluessa kaupunginhallituksen puheenjohtaja Pekka Komu teki seuraavan muutosehdotuksen: "Lisätään s. 7 Lahti-konsernin tulevia tapahtumia - osion loppuun teksti: Selvitetään Lahti Energian eri rahoitusvaihtoehtoja."

Ehdotusta kannatti Milla Bruneau.

Puheenjohtaja tiedusteli kaupunginhallitukselta, voidaanko muutosehdotus hyväksyä yksimielisesti vai asetetaanko se pohjaehdotusta vastaan. Kaupunginhallitus hyväksyi muutosehdotuksen yksimielisesti.

Keskustelun kuluessa jäsen Eero Seesvaara teki seuraavan muutosehdotuksen: " s. 7 Lahden Talot Oy -alakonserni Vuokra-asuminen on turvallista ja sosiaaliseen asunnontarpeeseen vastataan kohtuuhintaisilla asunnoilla."

Ehdotusta kannatti jäsen Kalle Aaltonen.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu esittelijän päätösehdotuksesta poikkeava ehdotus, minkä johdosta tulee äänestää. Selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestys ehdotuksen nimenhuutoäänestyksenä: Ne, jotka kannattavat esittelijän pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat jäsen Seesvaaran muutosehdotusta, äänestävät EI.

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 9 JAA-ääntä (Markkanen, Laakso, Uosukainen, Lientola, Kastehelmi, Lindqvist, Putula, Bruneau, Komu) ja 2 EI-ääntä (Aaltonen, Seesvaara).

Puheenjohtaja totesi esittelijän päätösehdotuksen tulleen hyväksytyksi.

Keskustelun kuluessa jäsen Minerva Kastehelmi teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Poistetaan talousarviokirjan sivulta 53 maininta rullahiihtoradan rakentaminen. Muotoillaan sivun seitsemännen pallon alku muotoon: ”Pohjoismaisten hiihtolajien MM-kilpailuihin valmistautuminen jatkuu urheilukeskuksen kehittämällä. Suunnitelmakauden investointeja alueelle ovat muun muassa aurinkokatsomon perusparannus ja urheilukeskuksen saavutettavuuden parantaminen uusimalla mäkikeskukseen johtava Suurmäenkatu sekä kadun alla menevät tuplatunnelit. Palloiluolosuhteita parannetaan...”

Ehdotusta kannatti jäsen Elisa Lientola.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu esittelijän päätösehdotuksesta poikkeava ehdotus, minkä johdosta tulee äänestää. Selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestys ehdotuksen nimenhuutoäänestyksenä: Ne, jotka kannattavat esittelijän pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat jäsen Kastehelmen muutosehdotusta, äänestävät EI.

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 8 JAA-ääntä (Markkanen, Laakso, Uosukainen, Seesvaara, Lindqvist, Putula, Bruneau, Komu) ja 3 EI-ääntä (Lientola, Kastehelmi, Aaltonen).

Puheenjohtaja totesi esittelijän päätösehdotuksen tulleen hyväksytyksi.

Keskustelun kuluessa jäsen Minerva Kastehelmi teki seuraavan muutosehdotuksen: ”Muutetaan talousarviokirjan sivulta 68 maininta ”strategiset taloudelliset tavoitteet” muotoon ”strategiset tavoitteet”. Täten muotoillaan virke muotoon: ”Luonnon monimuotoisuuden ja metsien virkistyskäyttöarvojen turvaaminen ovat jatkossakin keskiössä, ja hoidon periaatteiden linjauksessa huomioidaan myös kaupungin taloudelliset intressit ja strategiset tavoitteet. ”

Ehdotusta kannatti Jetta Laakso.

Puheenjohtaja tiedusteli kaupunginhallitukselta, voidaanko Kastehelmen muutosehdotus hyväksyä yksimielisesti vai asetetaanko se pohjaehdotusta vastaan. Kaupunginhallitus hyväksyi muutosehdotuksen yksimielisesti.

Merkittiin pöytäkirjaan, että käsiteltäessä kohtia Lahti-konsernin yhtiökohtaiset tavoitteet (s. 7–8), Elinvoima- ja työllisyyspalvelut -vastuualue elinvoimapalvelut (s. 45–58), Arvopaperit ja osuudet (s. 81), merkittiin seuraavat esteellisyydet (HL 28.1 § 5 k): Milla Bruneau (Ladec Oy), Pekka Komu (Ladec Oy), Francis McCarron (Päijät-Hämeen ateriapalvelut Oy), Elisa Lientola (Lahden Pysäköinti Oy).

Näiden kohtien käsittelyn aikana puheenjohtajana toimi kaupunginhallituksen II varapuheenjohtaja Marju Markkanen.

Perusteluosa

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Kaupunginjohtaja julkaisi talousarvioesityksensä 2.12.2025 (liite).

Talousarvion laadinnan lähtökohtana toimii kaupunginvaltuuston 27.10.2025 § 113 hyväksymä Lahden kaupungin strategia. Strategiaa toteutetaan käytännön toimenpiteillä, jotka kirjataan vuosittain talousarvioon ja käyttösuunnitelmiin toiminnallisina tavoitteina.

Talousarviovalmistelussa on huomioitu valtuustosopimuksessa sovitut taloutta tasapainottavat tavoitteet. Tämän takia luovutaan erillisestä Lahden kaupungin toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmasta vuosille 2024–2027 (KV 20.5.2024 § 63).

Talouden lisäsopeutustoimet on kohdistettu talousarviossa sitoville tasoille koko taloussuunnitelmakauden ajalle. Toimintamenojen lisäsopeutustoimien tarkempi kohdentaminen tehdään toimielinten käyttösuunnitelmapäätösten yhteydessä.

Talousarvion 2026 tunnusluvut:

Talousarvion 2026 toimintakate on -371,1 milj. euroa, vuosikate 40,5 milj. euroa ja tilikauden tulos -11,6 milj. euroa. Tilikauden alijäämäksi on arvioitu 10,9 milj. euroa. Taseeseen kertynyt ylijäämä on 196,1 milj. euroa. Investointien bruttomenot ovat 70,7 milj. euroa ja toiminnan ja investointien rahavirta -26,2 milj. euroa.

Henkilötyövuosiarvio on 3 376 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosien määrä tarkentuu toimielinten käyttösuunnitelmapäätösten yhteydessä.

Talousarvio etenee kaupunginvaltuuston käsittelyyn ja päätettäväksi.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, tarkastustoimi, palvelualueet ja taseyksiköt

Liitteet

66 Lahden kaupungin talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026–2028_KH 8.12.2025

67 Muutosmoniste TA 2026, 8.12.2025

- 68 Äänestysluettelo 15.12.2025 § 134_1 muutosehdotus Sorsa
- 69 Äänestysluettelo 15.12.2025 § 134_2 muutosehdotus Sorsa
- 70 Äänestysluettelo 15.12.2025 § 134_3 muutosehdotus Sorsa
- 71 Äänestysluettelo 15.12.2025 § 134_4 muutosehdotus Sorsa
- 72 Äänestysluettelo 15.12.2025 § 134_5 muutosehdotus Sorsa
- 73 Äänestysluettelo 15.12.2025 § 134_6 muutosehdotus Korhonen
- 74 Äänestysluettelo 15.12.2025 § 134_7 muutosehdotus Puusaari
- 75 Äänestysluettelo 15.12.2025 § 134_8 muutosehdotus Korhonen
- 76 Äänestysluettelo 15.12.2025 § 134_9 muutosehdotus Korhonen

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 135

Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet

73/00.01.01.03/2025

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää seuraavat kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet kaupunginhallituksen käsiteltäväksi:

- Kokoomuksen valtuustoryhmän ym. aloite: Yläkoulun opettajien valvonta-ateriaedun laajentamisen ja yhteisruokailun mahdollisuuksien selvittämisestä
- Kokoomuksen valtuustoryhmän ym. aloite: Lahden peruskouluissa 2. luokan lopussa tehtävästä arviointikokeesta lukutaidossa, kirjoittamisessa ja matematiikassa
- Keskustan valtuustoryhmän ym. aloite: Yrittäjyysluokka Lahden peruskouluun

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto lähettää aloitteet kaupunginhallituksen käsiteltäviksi.

Perusteluosa

Hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 9 §:n mukaan kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus, ilmoitettuaan siitä aikaisemmin puheenjohtajalle, tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle se jälkeen, kun se on esitelty valtuustolle.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

kirjaamo

Liitteet

- 77 Valtuustoaloite Kokoomuksen valtuustoryhmä ym.
- 78 Valtuustoaloite Kokoomuksen valtuustoryhmä ym.
- 79 Valtuustoaloite Keskustan valtuustoryhmä ym.

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

nro 10

Muutoksenhakuohje koskee pykälä: § 123, § 124, § 125, § 126, § 133, § 135

Lahden kaupunki

MUUTOKSENHAKUKIELTO

oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Lahden kaupunki

Harjukatu 31, PL 202

15101 Lahti

03 814 2355

kirjaamo@lahti.fi

www.lahti.fi

0149669-3

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

nro 10

Muutoksenhakuohje koskee pykälä: § 127, § 131, § 132

Lahden kaupunki

VALITUSOSOITUS, kunnallisasiat

Valitusoikeus ja valitusperusteet

Kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Sen lisäksi alueellisella ympäristökeskuksella ja muulla viranomaisella on toimialaansa kuuluvissa asioissa oikeus valittaa asemakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä. Valitusoikeus on myös maakunnan liitolla ja kunnalla, joiden alueella asemakaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia. Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, on rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan oikeus valittaa kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Yhteystiedot

www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1

13100 Hämeenlinna

029 56 42210

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

faksi 029 56 42269

hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 8.00-16.15.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Valitusaika ja sen alkaminen

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kaavan hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan tulleen kaikkien valitukseen oikeutettujen tietoon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- vaatimusten perustelut;
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 10

Valitukseen on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HOL 32 §).

Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinmaksut

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta. [Linkki tuomioistuinmaksulakiin 1455/2015.](#)

Ajantasainen tieto hallinto-oikeuden oikeudenkäyntimaksuista [Tuomioistuinlaitoksen sivustolta.](#)

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja
15101 Lahti

nro 10

03 814 2355

kirjaamo@lahti.fi

www.lahti.fi

0149669-3

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

nro 10

Muutoksenhakuohje koskee pykälä: § 128, § 129, § 130, § 134

Lahden kaupunki

VALITUSOSOITUS, kunnallisasiat

Valitusoikeus ja valitusperusteet

Kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Yhteystiedot

www.oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1

13100 Hämeenlinna

029 56 42210

faksi 029 56 42269

hameenlinna.hao(at)oikeus.fi

Aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 8.00-16.15.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

nro 10

Valitusaika ja sen alkaminen

Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Annettaessa päätös asianosaiselle tiedoksi hänen suostumuksellaan sähköisenä viestinä hänen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Muuta tiedoksiantotapaa käytettäessä asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Valitusaika taloudellisin ja tuotannollisin perustein tehdystä irtisanomisesta koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta irtisanomisajan päättymisestä.

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi;
- vaatimusten perustelut;
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

nro 10

Valitukseen on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HOL 32 §).

Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tuomioistuinmaksut

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta. [Linkki tuomioistuinmaksulakiin \(1455/2015\)](#). Ajantasainen tieto hallinto-oikeuden oikeudenkäyntimaksuista [Tuomioistuinlaitoksen sivustolta](#).

Lahden kaupunki

Harjukatu 31, PL 202

15101 Lahti

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja
03 814 2355
kirjaamo@lahti.fi
www.lahti.fi
0149669-3

nro 10